

**Food and Agriculture
Organization of the
United Nations**

**Kubadilisha Maisha kupitia Ustahimilivu wa Hali ya Hewa, Carbon ya
Chini, Minyororo ya Thamani ya Kilimo Endelevu katika Kanda ya Ziwa
Uchumi Bloc, Kenya**

GCP/KEN/116/GCF

Kiambatanisho cha 6 Mfumo wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii

Uteuzi uliotumika na uwasilishaji wa nyenzo katika hati hii haimaanishi usemi wa maoni yoyote kwa upande wa Shirika la Chakula na Kilimo la Umoja wa Mataifa (FAO) kuhusu hali ya kisheria au maendeleo ya nchi yoyote, wilaya, jiji au eneo au mamlaka yake, au kuhusu uwekaji wa mipaka au mipaka yake.

Hati hii imekusudiwa kutumika pekee kwa lengo la ufichuzi wa miradi ya FAO

Januari 2025

UTANGULIZI

Mfano huu wa Usimamizi wa Mazingira na Kijamii (ESMF) kwa Serikali ya Kenya utaangaziwa shughuli zote zinazofadhiliwa na Mfuko wa Kijani wa Tabianchi (GCF) kwa msaada wa kiufundi na/au kifedha kwa mradi, "Kubadilisha Maisha kuitia Uhimilivu wa Tabianchi, Karboni Chini, Mifumo Endelevu ya Kilimo Katika Bloko la Kiuchumi la Ziwa, Kenya".

Utekelezaji wa hatua za kulinda mazingira na jamii unategemea mipango jumla ya utekelezaji wa mradi. FAO itatumika kama Chombo Kilichothibitishwa (AE) kwa mradi huu. Kwa hivyo, FAO itakuwa na jukumu la usimamizi wa jumla wa mradi, ikiwa ni pamoja na: (i) nyanja zote za tathmini ya mradi; (ii) usimamizi wa kimadonis, kifedha na kiufundi wakati wote wa utekelezaji wa mradi; (iii) kuhakikisha kuwa fedha zinatumika kwa ufanisi ili kutoa matokeo na kufikia malengo; (iv) kuhakikisha ubora wa ufuatiliaji wa mradi, pamoja na wakati na ubora wa ripoti kwa GCF; na (v) kufungwa na tathmini ya mradi. FAO itachukua majukumu haya kwa mujibu wa masharti yaliyofafanuliwa katika Mkataba Mkuu wa Uthibitishaji (AMA) kati ya FAO na GCF.

Jedwali la Yaliyomo

VIFUPISHO.....	4
MUHTASARI WA MTENDAJI	6
1. MUHTASARI WA MRADI.....	13
2. USHIRIKI WA WADAU	15
2.1 UTAMBUZI WA WADAU NA USHAURI	15
2.2 USHIRIKI WA WADAU WAKATI WA UTEKELEZAJI WA MRADI	16
2.3 UFICHUAJI.....	17
2.4 NJIA YA FAO KWA GRM	18
3. MFUMO WA MIPANGO YA DATU WA ASILI.....	25
3.1 HATARI NA ATHARI ZA MRADI KWA DATU WA ASILI	25
3.2 MCHAKATO WA FPIC	27
3.3 MCHAKATO WA GRIEVANCE KWA JAMII ZA ASILI	34
4. ATHARI ZA MRADI UNAOTARAJIWA	35
4.1 MUHTASARI WA ATHARI ZA MAZINGIRA NA JAMII	35
5. DATUA ZA KUPUNGUZA NA MBINU ZA KUONGEZA ATHARI NZURI.....	39
5.1 DATUA ZA KUPUNGUZA MRADI	39
6. KANUNI NA TARATIBU ZA KUPUNGUZA ATHARI ZA UTEKELEZAJI	47
6.1 DATUA YA 1: KUFANUA SHUGHULI NDOGO.....	47
6.2 DATUA YA 2: UCHUNGIZI WA HATARI YA MAZINGIRA NA JAMII YA SHUGHULI NDOGO	48
6.3 DATUA YA 3: USIMAMIZI WA HATARI YA MAZINGIRA NA JAMII [UFUAMILIAJI NA RIPOTI].....	49
7. MIPANGO YA UTEKELEZAJI.....	50

Orodha ya Majedwali

Jedwali 1 MRADI WA E&S Safeguards	7
Jedwali 2 Orodha ya Tathmini ya FPIC - Zana ya Uchunguzi.....	28
Jedwali 3 Muhtasari wa Hatari kuu za mazingira zinazohusiana na minyororo sita ya thamani.....	34
Jedwali 4 Muhtasari wa Hatari kuu za Kazi, Afya na Usalama zinazohusiana na minyororo sita ya thamani	35
Jedwali 5 Muhtasari wa Hatari kuu za Afya na Usalama wa Jamii zinazohusiana na minyororo sita ya thamani	36
Jedwali 6 Muhtasari hatua kuu za kupunguza na mipangilio ya Ufuamiliaji	37

Orodha ya Takwimu

Kielelezo 1 Eneo la Mradi wa ushawishi katika LREB.....	14
Kielelezo 2 Njia ya Rufaa ya FAO GRM.....	20
Kielelezo 3 Mipango ya utekelezaji wa mradi.....	48

Vifupisho

AGT	Agriterra
AFOLU	Sekta za kilimo, misitu na matumizi ya ardhi
CIS	Huduma za Habari za Hali ya Hewa
CRLSA	Hali ya Hewa ya Kustahimili, Carbon ya Chini, Kilimo Endelevu
E&S	Mazingira na Jamii
EE	Utekelezaji wa Vyombo
ESMF	Mfumo wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii
ESMP	Mpango wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii
ESS	Viwango vya Mazingira na Jamii
FESM	Mfumo wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii
FFS	Shule ya Shamba la Wakulima
FI	Wasuluhishi wa Fedha
FOS	Mashirika ya wakulima
FAO	Shirika la Chakula na Kilimo
FPIC	Bure kabla na taarifa ya idhini
PENGO	Mpango wa Utekelezaji wa Jinsia
GBV	Ukatali wa kijinsia
GBVH	Ukatali wa kijinsia na unyanyasaji
GCF	Mfuko wa Hali ya Hewa ya Kijani
GHG	Gesi ya Nyumba ya Kijani
GIIP	Mazoea mazuri ya Viwanda vya Kimataifa
GoK	Serikali ya Kenya
GRM	Mfumo wa Marekebisho ya Grievance
HHP	Viuatilifu hatari sana
IFC	Shirika la Fedha la Kimataifa
ILO	Shirika la Kazi Duniani
IP	Watu wa asili
IPM	Usimamizi wa Vidudu Jumuishi
IPP	Mpango wa Watu wa Asili
IPPF	Mfumo wa Mipango ya Watu wa Asili
LREB / LVB	Kanda ya Ziwa Kiuchumi Block
OHS	Afy na Usalama wa Kazini
OIG	Ofisi ya Inspeksa Genera
PLWD	Watu wanaoishi na ulemavu
PMU	Kitengo cha Usimamizi wa Mradi
POC	Kamati ya Usimamizi wa Mradi
PSC	Kamati ya Uendeshaji wa Mradi
PTF	Kikosi Kazi cha Mradi

SEAH	Unyonyaji wa kijinsia, unyanyasaji, na unyanyasaji
VC	Mnyororo wa Thamani
VGGT	Mwongozo wa hiari juu ya Utawala wa uwajibikaji wa umiliki wa ardhi, uvuvi na misitu katika muktadha wa Usalama wa Chakula wa Taifa

Muhtasari wa Mtendaji

Sekta ya kilimo nchini Kenya iko katika hatari kubwa ya athari za mabadiliko ya hali ya hewa. Kaunti zote za LREB zinakabiliwa na vipindi vya ukame na joto la wastani la kila mwaka, hata hivyo, matukio makubwa ya mvua [kusababisha mafuriko ya mto na flash, maporomoko ya ardhi, magonjwa yanayotokana na maji na milipuko ya wadudu] yanaonekana kuwa na athari kubwa kwa jamii za LREB. Matukio haya makubwa ya mafuriko yanahusika na upotezaji mkubwa wa maisha ya watu wengi nchini. Athari kutoka kwa hatari za hali ya hewa zinazohusiana na hali ya hewa zinazidishwa na shinikizo la anthropogenic juu ya shughuli muhimu za kijamii na kiuchumi katika kanda, kama vile ukataji miti unaosababisha upotezaji katika bioanuai na utofauti wa mazingira, mabadiliko ya matumizi ya ardhi, ukuaji wa miji, na mifumo dhaifu ya usimamizi wa maji na uchafuzi wa mazingira¹. Maisha ya LREB ni hatari sana kwa mabadiliko ya hali ya hewa. Makadirio ya kuongezeka kwa joto la kila siku na kiwango cha chini pamoja na mabadiliko katika urefu na ukubwa wa msimu mrefu wa mvua, yatakuwa na athari kubwa kwa mifumo ya kilimo na kiuchumi ya Kenya². Kwa kuzingatia kuwa LREB ni mkoaa mkuu wa kilimo nchini Kenya na chanzo kikubwa cha maji safi katika kanda, ni mchangiaji mkubwa wa usalama wa chakula na mapato kwa nchi nzima; kufafanua njia endelevu na za hali ya hewa za kilimo katika eneo hilo ni muhimu na faida kwa uchumi wa nchi nzima.

Lengo la Kubadilisha Maisha kuititia Ustahimilivu wa Hali ya Hewa, Carbon ya Chini, Minyororo ya Thamani ya Kilimo Endelevu katika Bloc ya Uchumi ya Kanda ya Ziwa, mradi wa Kenya ni kukuza kuibuka kwa hali ya hewa, kaboni ya chini, endelevu ya mazingira, na minyororo ya thamani ya kilimo inayofaa kifedha kwa kuharakisha uhamishaji wa teknolojia, maarifa, mali na huduma kwa kuzingatia vyama vya ushirika vya chakula vya kilimo kama mawakala muhimu wa kuinua vijijini Badilisha. Mradi huo unapendekeza seti ya mazoea iliyoundwa kuzuia hasara za kiuchumi na kuongeza uzalishaji kama njia ya kuboresha ujasiri kwa mabadiliko ya hali ya hewa, pamoja na seti ya mazoea iliyoundwa ili kuhakikisha kuwa faida yoyote haifanywi kwa gharama ya kuongeza uzalishaji. Mradi huo ni muundo wa vipengele vinne vilivyounganishwa: 1] Kuwezesha msaada wa serikali za mitaa kwa kukabiliana na kukabiliana na hali hiyo; 2] Mazingira endelevu ya kilimo; 3] Maisha ya kudumu; 4] Kuongeza kuititia soko la CRLCSA na fedha.

Mfumo wa Usimamizi wa Usalama wa Mazingira na Jamii [ESMF]:

Mradi huo unaendana na [Viwango vya Mazingira na Jamii vya FAO](#) [2022], na sera za GCF ikiwa ni pamoja na Sera ya [Mazingira na Jamii ya GCF iliyorekebishwa](#) [2021], [Sera ya Watu wa Asili ya GCF \[IPP\]](#) na Sera ya [Ufichuaji wa Habari ya GCF](#) [2016], Sera ya GCF juu ya Kuzuia na Ulinzi kutoka kwa Unyonyaji wa Kijinsia, Unyanyasaji wa Kijinsia na Unyanyasaji wa Kijinsia [Sera ya [GCF SEAH](#)], kati ya wengine. Mchakato wa mashauriano ya wadau ulifanyika katika ngazi ya jamii katika eneo la mradi kuititia kipindi cha 2022-2023, kwa kuzingatia mwongozo wa GCF [2022] juu ya [kubuni na kuhakikisha ushiriki wa wadau wenye maana](#). Matokeo na maoni kutoka kwa mashauriano haya yatajumuishwa katika hati hii na nyaraka zingine zinazohusiana na mradi kama inavyopatikana.

Mfumo wa FAO wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii [FESM], ambao unachukua nafasi ya Miongozo ya Usimamizi wa Mazingira na Jamii [iliyopitishwa katika 2015], huanzisha mahitaji ya utendaji wa mazingira na kijamii kwa programu ya FAO. Inajumuisha vipengele muhimu vya njia ya msingi ya haki za binadamu kwa lengo la kuhakikisha kuwa watu na mazingira wanalindwa kutokana na athari zozote mbaya za

¹ Benki ya Dunia. WBG. 2021. Wasifu wa Hatari ya Hali ya Hewa: Kenya [2021]: Kundi la Benki ya Dunia.

https://climateknowledgeportal.worldbank.org/sites/default/files/2021-05/15724-WB_Kenya%20Country%20Profile-WEB.pdf

² Ayugi, Brian Odhiambo, Wang Wen na Daisy Chepkemoi. "Uchambuzi wa mifumo ya anga na ya muda ya mabadiliko ya mvua juu ya Kenya." *Jarida la Mazingira na Sayansi ya Dunia* 6 [2016]: 69-83. Idara ya Hali ya Hewa ya Kenya, 2021. Matukio ya hali ya hewa nchini Kenya 2011 hadi 2020. https://meteo.go.ke/sites/default/files/downloads/STATE%20OF%20THE%20CLIMATE%202020_14042021.pdf

mipango na miradi ya FAO, kwamba wadau wote wana fursa nyingi za kushiriki kikamilifu katika shughuli za mipango na miradi na kupata njia bora za kuelezea wasiwasi wao juu yao.

Kama maelezo mazuri ya shughuli zilizopendekezwa [kwa mfano, eneo maalum na uteuzi wa teknolojia za CRLCSA, nk] chini ya mradi bado haijamuliwa, njia ya mfumo imepitishwa. Chini ya njia hii, Mfumo wa sasa wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii [ESMF] umeandaliwa na FAO kutambua athari zote za mazingira na kijamii; [ii] kupendekeza hatua za kupunguza; [iii] kutoa vigezo vya msingi vya uchunguzi wa kuchagua shughuli ndogo; [iv] kuorodhesha aina ya vyombo vya kutengenezwa kwa shughuli ndogo za mtu binafsi wakati wa utekelezaji; na [v] kutoa mipangilio ya kitaasisi, taratibu za kurekebisha malalamiko [GRM] na ufuatiliaji, kuripoti na nyaraka za hatua za kufuata ulinzi wa mazingira na kijamii. ESMF inashughulikia shughuli zote ndani ya mradi.

Ili kuzingatia Sera ya GCF juu ya Ulinzi wa Mazingira na Jamii, ikiwa ni pamoja na miongozo, sera, na kanuni zinazohusiana, Mfumo wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii [ESMF] umetengenezwa, kwa sababu maeneo ya kipaumbele ya hatua na maelezo zaidi ya shughuli za mradi yatafafanuliwa tu wakati wa awamu ya utekelezaji wa mradi. ESMF ya Mradi huu inategemea uongozi wa kupunguza, na ina hatua na mipango ya kuepuka, na ambapo kuepuka haiwezekani, kupunguza, kupunguza na / au kupunguza hatari mbaya na athari. Chini ya njia hii, ESMF ya sasa imeandaliwa na FAO kutambua athari zote za mazingira na kijamii; [ii] kupendekeza hatua za kupunguza; [iii] kutoa vigezo vya msingi vya uchunguzi wa kuchagua shughuli ndogo; [iv] kuorodhesha aina ya vyombo vya kutengenezwa kwa shughuli ndogo za mtu binafsi wakati wa utekelezaji; na [v] kutoa mipangilio ya kitaasisi, taratibu za kurekebisha malalamiko [GRM] na ufuatiliaji, kuripoti na nyaraka za hatua za kufuata ulinzi wa mazingira na kijamii. Uchambuzi wa Jinsia uliopo unapaswa kuimarishwa kuititia mashauriano katika kiwango cha tovuti kilichopangwa kama sehemu muhimu ya uchambuzi wa msingi wa kijamii. ESMF inashughulikia matokeo yote ya mradi / wafadhili ili kuhakikisha kuwa mradi mdogo / shughuli zinachunguzwa na kutathminiwa na kwamba hatua zinazofaa za usimamizi ziko kabla ya utekelezaji.

Uainishaji wa hatari: Mradi unatarajiwa kuzalisha faida kubwa za mazingira na kijamii, ikiwa ni pamoja na, lakini sio mdogo ili kuongeza ujasiri wa wakulima wadogo na minyororo muhimu ya thamani kwa athari za mabadiliko ya hali ya hewa, kupunguza uzalishaji wa GHG kutoka sekta za Kilimo, Misitu na Matumizi ya Ardhi [AFOLU], kuimarisha upangaji wa matumizi ya ardhi, kati ya wengine. Hata hivyo, mradi huo una uwezo wa kuzalisha athari mbaya za kijamii na mazingira ambazo zinahitaji kusimamiwa kwa uangalifu na kufuatiliwa.

Orodha ya Uchunguzi wa Mazingira na Jamii ya Mradi wa FAO iliandaliwa, na mradi huo uliainishwa kama Mradi wa Hatari ya wastani [Mradi wa B], ambapo:

Kuna athari mbaya za mazingira na kijamii zinazohitaji haja ya mipango ya usimamizi wa mazingira na kijamii, ikiwa ni pamoja na: ukaribu na maeneo yaliyohifadhiwa, kizazi cha taka mpya za mazingira kutoka kwa shughuli za kilimo-viwanda, kuchochea moja kwa moja kwa matumizi ya dawa za wadudu [hata wakati IPM inakuzwa] na ujenzi wa vifaa vidogo vya kilimo. Inatarajiwa kuwa shughuli za mradi, kama ilivyoelezwa katika Sura ya 2, zitasababisha Sera zifuatazo za Ulinzi wa Mazingira na Jamii: ESS1, ESS2, ESS4, ESS5, ESS6, ESS7, ESS8 [tazama Jedwali hapa chini]. Athari zinazowezekana ni mdogo kwa nyayo za mradi, sio za kawaida katika eneo la mradi, wala isiyoweza kubadilishwa wala ya jumla. Athari mbaya zinazoweza kushughulikiwa zinaweza kushughulikiwa kwa kutumia usimamizi mzuri au mazoea ya uchafuzi wa mazingira ambayo yanajumuisha miongozo ya FAO pamoja na Mwongozo wa Mazingira, Afya na Usalama wa Benki ya Dunia [inayojulikana kama Miongozo ya EHS³]

³ <https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2023/ifc-general-ehs-guidelines.pdf>

Jedwali 1 Mradi wa ulinzi wa E & S

Sera ya Ulinzi	Kutiwa chumvi	Vyombo vyta Ulinzi na Hatua za Kupunguza
ESS 1. Uhifadhi wa Biodiversity, na usimamizi endelevu wa rasilimali za asili	Ndiyo	<ul style="list-style-type: none"> • Shughuli zisizostahiki [Kiambatisho 1 Orodha ya Kutengwa] • ESMF / ESMP • Mfumo wa Mipango ya Usimamizi wa Biodiversity [Kiambatisho cha 10 cha ESMF] <p>Mradi huo una lengo la kuongeza endelevu na kupitishwa kwa mazoea ya CRLCSA. Hakuna ubadilishaji wa ardhi utafanyika, hii ni pamoja na upanuzi wa mpaka wa kilimo, kusafisha misitu ya asili au shughuli kama hizo, au kuongeza maeneo chini ya kilimo ndani ya maeneo yaliyohifadhiwa. Mradi huo utafanya kazi hasa na mifugo ya ndani / ya asili na aina inayotokana na masoko ya ndani au ya kitaifa ambapo inapatikana. Vifaa vyote vya maumbile kwa mimea na wanyama [vifaa vya kupanda / kupanda, aina, mifugo] vinapaswa kuwa huru kutokana na wadudu na magonjwa. Mitaala ya Shule za Shamba ni pamoja na kuongeza uelewa na usambazaji wa mazoea mazuri ya kilimo ili kuzuia kuenea na matumizi ya mimea / wanyama ambaeo wanaweza kuambukizwa na wadudu na magonjwa, na kuongeza mradi unakuza Usimamizi wa Wadudu Jumuishi.</p>
ESS2. Ufanisi wa rasilimali na kuzuia uchafuzi wa mazingira na usimamizi	Ndiyo	<ul style="list-style-type: none"> • ESMF / ESMP <p>Mazoezi na teknolojia zinazokuzwa na mradi zinalenga kuboresha ufanisi katika matumizi ya rasilimali za asili [maji, ardhi, udongo, nishati] kuititia njia jumuishi na shirikishi ya wanawake, wanaume, vijana, wazee, PLWD na Watu wa Asili. Mradi huo unakuza matumizi ya mifugo na aina za asili za ndani au za asili [kwa mifugo, kuku na mimea / vifaa vya kupanda], IPM ili kupunguza matumizi na utegemezi wa agrochemicals [Rejea kwa Kiambatisho cha 3] na inaunganisha udongo endelevu na usimamizi wa maji. Mradi hautaanzisha mazao, aina, mifugo au aina ambazo hazijapandwa hapo awali / kupandwa katika eneo la mradi au LREB. Mitaala na mipango ya FFS inakuza mazoea mazuri ya kilimo, ambayo ni pamoja na mazoea endelevu ya usimamizi wa maji na udongo, kama vile kilimo cha uhifadhi, mifumo ya uzalishaji jumuishi [kilimo, agroecology, kilimo-sylvo-pastoralism], wengine.</p>
ESS3. Mabadiliko ya hali ya hewa na kupunguza hatari ya maafa	Ndiyo	Mradi huo ulifanya Tathmini ya Hatari ya Hali ya Hewa na matokeo kutoka kwa tathmini hii yamezingatiwa kikamilifu katika muundo wa mradi.
ESS4. Kazi ya heshima	Ndiyo	<ul style="list-style-type: none"> • ESMF / ESMP • Mpango wa Usimamizi wa Kazi [Kiambatisho cha 12 cha ESMF] <p>Mradi huo utahakikisha kufuata ajira za kitaifa na kimataifa na kuweka kanuni na miongozo yako. Mahusiano yote ya ajira yatategemea kanuni ya fursa sawa na matibabu ya haki na haitabagua. Kampeni za mafunzo na uhamasishaji zitafanywa kwa wakulima / FOs juu ya Kazi, Afya, na Usalama [OHS], ajira ya watoto, na kazi inayofaa kwa vijana. Mradi huo unasaidia kizazi cha maarifa na utazalisha fursa za vijana / wanawake katika minyororo ya</p>

		thamani iliyochaguliwa, na kusaidia vijana / wanawake / wanawake / upatikanaji wa habari na rasilimali za uzalishaji. Mradi huo utahakikisha kuwa watoto walio chini ya umri hawaajiriwi kuitia njia za kutosha na zinazothibitishwa za uhakiki wa umri katika taratibu za kuajiri. Mradi pia utafanya mafunzo ya uhamasishaji juu ya ajira salama, nzuri za vijijini na kazi inayofaa kwa umri, ikizingatiwa kuwa vijana mara nyingi husaidia katika kazi ya kilimo.
ESS5. Afya ya jamii, usalama, na usalama	Ndiyo	<ul style="list-style-type: none"> • ESMF / ESMP • Uvumilivu wa sifuri wa SEAF / GBV • Mpango wa Usimamizi wa Kazi [Kiambatisho cha 12 cha ESMF] Mradi huo unachukua uvumilivu wa sifuri wa SEAH na GBV, wadau wote wa mradi watashiriki kwenye kampeni za uhamasishaji na mafunzo juu ya SEAH & GBV [EEs, mamlaka ya kaunti, FFS, FOs]. Hatari za ziada kwa jamii zinahusiana na kufichuliwa kwa magonjwa yanayosababishwa na maji, magonjwa yanayotokana na vekta, magonjwa ya zoonotic, magonjwa yanayotokana na chakula kutoka kwa ujenzi wa mabwawa madogo na vifaa vya kilimo. Shughuli za mradi zitafuata mapendekezo yaliyoanzishwa na mazoea maalum ya usimamizi bora wa sekta [kwa mfano Miongozo ya Mazingira, Afya na Usalama, kwa usimamizi wa hatari zinazohusiana na afya na usalama wa jamii]. Kubuni, ujenzi, operesheni, na uharibifu wa vipengele vya miundo utafuata mahitaji ya kisheria ya kitaifa na mazoezi mazuri ya kimataifa, kuhakikisha ushiriki wa pamoja ili kuepuka kuongezeka kwa usawa.
ESS6. Usawa wa kijinsia na kuzuia ukatili wa kijinsia	Ndiyo	<ul style="list-style-type: none"> • ESMF / ESMP • Mpango wa Utekelezaji wa Jinsia [Annex 8 ya FP] • Uvumilivu wa sifuri wa SEAH / GBV <p>Ubunifu wa mradi na utekelezaji unajumuisha usawa wa kijinsia na kuzuia unyanyasaji wa kijinsia kama kipengele kilichojumuishwa, Uchambuzi wa Jinsia na Mpango wa Utekelezaji, na shughuli maalum za kijinsia na viashiria vilitengenezwa [FP Annex 8]. Mradi utakuwa na uvumilivu wa sifuri kwa aina zote za SEAH. GRM ya mradi itapatikana kwa malalamiko yote yanayohusiana na mradi, ikiwa ni pamoja na malalamiko maalum ya SEAH. GRM itakuwa na waathirika na msikivu wa kijinsia, na itakuwa na taratibu maalum za SEAH, ikiwa ni pamoja na taarifa za siri na nyaraka salama na za maadili [tazama Sura ya 5]. ESMF / ESMP pia inajumuisha hatua za kuwezesha ujumuishaji wa kijamii na kuongeza usawa wa kijinsia, na kulinda dhidi ya SEAH.</p>
ESS7. Umiliki wa ardhi, uhamishaji na makazi mapya	Ndiyo	<ul style="list-style-type: none"> • ESMF / ESIA • Shughuli zisizostahiki [Kiambatisho 1 Orodha ya Kutengwa] <p>Shughuli za mradi hazitasababisha makazi ya watu au jamii kwa hiari; Rasilimali kutoka kwa mradi hazitatumika kwa upatikanaji wa ardhi. Hakuna ardhi iliyotengwa au maeneo ya ziada ya uhifadhi [kwa mfano, Hifadhi ya Taifa] itaanzishwa kama sehemu ya mradi. Maeneo ya upandaji miti/ukarabati yatafanyika hasa katika ardhi ya umma au ya jamii [inayotekelze na utawala wa kaunti] au hatua za ardhi binafsi [zinazotekelze na jamii zilizo na ufadhili kutoka kwa kaunti]</p>

		<p>na zitazingatia maeneo ambayo hatua kama hizo zinaweza kuwezesha au kuongeza tija iliyoboresha kuitia huduma za mazingira. Shughuli zilizopendekezwa zitamaanisha ushiriki wa jamii kwa hiari na mahitaji ya msingi. Mradi utatumia Miongozo ya Hiari juu ya Utawala wa Kuwajibika wa Umiliki wa Ardhi, Uvuu, na Misitu na kuingiza tathmini ya umiliki wa ardhi kama sehemu ya mikakati ya mazingira / maji.</p>
ESS8. Watu wa asili	Ndiyo	<ul style="list-style-type: none"> • Mfumo wa Mipango ya Watu wa Asili [IPPF] katika ESMF na Mpango wa Watu wa Asili na wa Asili [IPP] • FPIC <p>Shughuli za mradi hazitasababisha makazi ya watu au jamii kwa hiari; Rasilimali kutoka kwa mradi hazitatumika kwa upatikanaji wa ardhi au rasilimali. FPIC itafanywa kabla ya shughuli yoyote ya mradi kutekelezwa, na itazingatia ushiriki wa watu wa asili wanaishi katika eneo la mradi, pamoja na wale Watu wa Asili [wachungaji wa nomadic na wakusanyaji wa wawindaji ambao hutegemea rasilimali za eneo la mradi wa ushawishi. Baadhi ya shughuli za mradi zinaweza kuathiri IPs na maisha yao [kwa mfano, kupoteza upatikanaji wa ardhi ya malisho, kuingiliwa na maisha ya wafugaji], ikiwa vikundi hivi vimetengwa katika mipango na michakato ya kufanya maamuzi [kwa mfano Vikundi vya Asili vinawakilishwa katika Kamati kuu za mradi]. Vikwazo vyovoyote vya hiari juu ya matumizi ya ardhi na upatikanaji wa maliasili ni chini ya umiliki wa jadi au chini ya matumizi ya kawaida [chini ya sehemu ya 2] na itashughulikiwa kwa kuhakikisha haki za IPs zinaheshimiwa na kwamba zinahusika katika maendeleo, utekelezaji, na ufuutiliaji wa mradi na katika michakato ya kufanya maamuzi.</p>
ESS9. Urithi wa kitamaduni:	Ndiyo	<ul style="list-style-type: none"> • Shughuli zisizostahiki [Kiambatisho 1 Orodha ya Kutengwa] • Nafasi ya Kupata Taratibu [Kiambatisho cha 4 cha ESMF] <p>Mradi huo hautawekeza katika maeneo yalijotambuliwa kama maeneo ya urithi wa kitamaduni. Hizi ni pamoja na makaburi, viwanja vya kijiji, nk. Mradi maalum ESMP itahakikisha kuwa mazoezi ya scoping na uchunguzi maelezo ya aina hizi za masuala. Zaidi ya hayo, Taratibu za Kutafuta Nafasi [Kiambatisho cha 4 cha ESMF] zitajumuishwa katika mikataba yote ya mtu wa tatu [kwa mfano Barua za Makubaliano] ili kuhakikisha mradi hautatekelezwa katika maeneo ya urithi wa kitamaduni.</p>

Chanzo: Ufafanuzi wa waandishi wenyewe

Athari nzuri: Mradi unatarajiwa kuboresha uthabitii wa mandhari ya kilimo kuitia mikakati inayofaa ya kupanga ambayo ni ya kijinsia na ya kijamii [kuzingatia mahitaji ya vikundi viliviyotengwa na wachache] na ambayo inaunganisha tathmini ya hatari ya hali ya hewa na habari ya hali ya hewa na kilimo / data. Kuitia shule za shamba za wakulima zinazozingatia hali ya hewa [FFS] na huduma bora, za kijinsia na za kijamii, wakulima wadogo [wanaume na wanawake] wataongeza ujuzi wao na kuboresha upatikanaji wa pembejeo [kwa mfano teknolojia na huduma za kifedha na zisizo za kifedha] ambazo zitawawezesha kuitisha mazoe ya kuboresha uwezo wao wa kukabiliana na mabadiliko ya hali ya hewa, kupungua kwa athari mbaya za mabadiliko ya hali ya hewa, kupungua kwa uharibifu wa mazingira, kuboresha utunzaji wa misitu, kuimarisha uwezo wa shirika la wakulima, kuongeza utenganishaji wa kaboni na kuboresha maisha ya wakulima. Athari zingine nzuri ni pamoja na kuboresha upatikanaji wa huduma za habari za hali

ya hewa [CIS]; kulinda na kuhifadhi bioanuai na huduma za mazingira, kuongezeka kwa uwezo wa wafanyikazi wa ugani kutoa huduma bora na za umoja kwa wote [wanawake, vijana, PLWD], kuboresha upatikanaji wa habari ili kusaidia wakulima katika kufanya maamuzi sahihi na kupitisha mazoea bora ya CRLSA. Hatua za kukabiliana na mradi, kama vile ujenzi na / au ukarabati wa mifumo ya uhifadhi wa maji na kukuza miundombinu ya ufanisi wa umwagiliaji [uhifadhi wa maji na mifumo bora ya umwagiliaji] itasaidia shughuli za kilimo na kilimo, na ongezeko la mavuno na kuboresha maisha ya wakulima. Aidha, kupunguza uwezekano wa uzalishaji wa GHG inatarajiwa kupitia kukuza vyanzo vya nishati mbadala katika hatua mbalimbali za minyororo ya thamani. Mradi huo pia unashirikisha wanawake kupitia Mpango wa Utekelezaji wa Jinsia ambao unahakikisha kuwajumuisha wanawake katika shughuli zote, kuwawezesha wanawake wenye ujuzi wa kilimo na maarifa, na ni pamoja na mafunzo yanayoendelea ya kupambana na SEAH na GBV.

Athari mbaya: Kutoka kwa mtazamo wa kijamii, mradi huo unaweza kuwatenga wakulima na wapangaji wasio na ardhi; makabila ya wachache / makundi ya hatari; kuongeza migogoro ya umiliki wa ardhi; kuongezeka kwa thamani ya ardhi kutokana na kuongezeka kwa uzalishaji wa kilimo na masuala yanayohusiana na vikwazo juu ya matumizi ya ardhi na upatikanaji wa rasilimali za asili; kuongeza GBVH ndani ya VC muhimu. Kwa sababu ya muktadha wa nchi, vijana na watoto mara nyingi husaidia katika kazi ya kilimo ya familia zao, na kuna hatari kwamba vijana hawa wanaweza kufanya kazi zaidi ya kile kinachofaa umri [isipokuwa kufuatiliwa kwa karibu]. Kwa mtazamo wa mazingira, kuongezeka kwa uzalishaji wa kilimo kunaweza kusababisha kizazi cha taka mpya / za mazingira; Masuala ya eutrophication au uchafuzi thabiti kutokana na matumizi duni au kuongezeka kwa mbolea ambazo hazivunjiki kikamilifu / kuharibika, pamoja na ongezeko la hiari katika matumizi ya dawa za wadudu, hata wakati mradi unakuza usimamizi endelevu zaidi wa wadudu kupitia IPM, agroecology na kilimo cha kikaboni. Utoaji wa mbegu, upandaji na rasilimali nyingine za maumbile ya mimea au wanyama zinaweza kusababisha hatari fulani, hata wakati aina / pembejeo / mimea iliyopendekezwa kutumika itakuwa wale ambao tayari wamebadilishwa kwa mkoa na / au kusajiliwa / kuthibitishwa nchini [hakuna kuanzishwa kwa aina mpya au aina za kigeni zitafanyika, rejea orodha ya kutengwa]. Zaidi ya hayo, afya, usalama na hatari ya kazi inaweza kutokana na shughuli ndogo za ujenzi / ukarabati wa vifaa vya usindikaji wa kilimo, na kutoka kwa kazi ya kilimo, ambayo ni pamoja na kelele na uchafuzi wa hewa, utunzaji wa taka na maji machafu kutoka kwa vifaa, na pia yatokanayo na hatari za kimwili na kemikali wakati wa uendeshaji wa vifaa fulani [ndani ya minyororo wa thamani]. Wengi wa hatari hii ni inayotokana na utekelezaji wa shughuli chini ya Pato 3 na 4 na ni kuchukuliwa kama hatari ya chini ya wastani, ndani, muda, na mitigatable kupitia mipango ya kupunguza na kupitishwa kwa viwango vya kimataifa na mazoea mazuri.

Katika ngazi ya nchi, ofisi ya FAO ya Kenya ina uzoefu wa kutekeleza zana za ESMF na ufuatiliaji wa ESMP, na itatumia njia bora za kuepuka hatari, kupunguza, na usimamizi. Zaidi ya hayo, washauri wa E & S / mtaalamu watapewa mkataba wa kusaidia utekelezaji wa mradi, na ufahamu unaoendelea na mafunzo yatafanyika katika ngazi tofauti ili kuongeza uwezo wa wadau husika kusimamia hatari za E & S [ikiwa ni pamoja na wafanyakazi wa mradi, kutekeleza vyombo na washirika wa kutekeleza]. Uangalifu maalum utorialipwa ili kuhakikisha mafunzo ya mara kwa mara kwa wafanyakazi wote wa mradi na wadau juu ya masuala yanayohusiana na SEAH na GBV, kuimarisha FAO-GRM kushughulikia matukio kama hayo; na kuanzisha na kuendesha njia za rufaa za GBV kwa kushirikiana na washirika wa ndani. Hatua hizi zitakuwa jumuishi, zinazozingatia waathirika na zinazozingatia jinsia na kuimarishwa na shughuli za uwezeshaji wa kijinsia na uhamasishaji na uhamasishaji wa walinda mlango wa jamii. Usalama wa wafanyakazi na jamii pia umezingatiwa, na miongozo ya kimataifa ya kuhakikisha kazi, afya na usalama zitapitishwa ili kuhakikisha kazi nzuri na kuboresha utendaji wa mazingira na kijamii.

Shughuli ndogo za mradi zitakuwa chini ya mchakato wa uchunguzi wa mradi [kwa kutumia orodha ya uchunguzi wa FAO - Kiambatisho cha 6] ili kutambua hatari na athari za E&S zinazoweza kutokea. Kulingana na uainishaji na kiwango cha hatari kilichotambuliwa, Mipango ya Usimamizi wa Mazingira na Jamii [ESMPs] itaandaliwa. Kwa kuzingatia kuwa mradi huo unachukuliwa kuwa hatari ya kati kwa jumla, inatarajiwa kuwa ni baadhi tu ya shughuli za mradi zitahitaji ESMPs kufuatia awamu ya uchunguzi. Kwa kuongezea, shughuli zote za mradi zitalazimika kuhakikisha kufuata kanuni za mazingira na kijamii za Kenya na kupata vibali muhimu vya ujenzi na au uendeshaji na leseni.

Mipango ya taasisi: Kufuata kwa jumla na ESMF ya mradi itahakikishiwa na Mtaalamu wa Usalama wa Taifa wa mradi, aliyeajiriwa ndani ya Kitengo cha Usimamizi wa Mradi [PMU], ambaye atafanya kazi kwa karibu na Mtaalamu wa Usalama wa Taifa [inajumuisha: E & S, Jinsia na Ujumuishaji wa Jamii, Umiliki wa Ardhi, Mtaalam wa Asili] na Mtaalam wa Kimataifa [E&S na Jinsia]. Zaidi ya hayo, Taasisi zote za Utekelezaji [EEs na Washirika wa Utekelezaji watapitia mafunzo ya kujenga uwezo juu ya ulinzi wa E & S wa FAO na itateua watu wa mawasiliano kwa masuala ya mazingira na kijamii.

Unyonyaji wa kijinsia, unyanyasaji, na unyanyasaji [SEAH]: Kutakuwa na uvumilivu wa sifuri wa SEAH, na ESMF ya mradi na ESMP itatawala kupunguza hatari ya SEAH, kulingana na Sera ya Mazingira na Jamii ya GCF iliyorekebishwa [2021] na Mfumo wa FAO wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii [FESM]. Mradi huo utasaidia uhamasishaji wa kijinsia na mafunzo kwa wafanyakazi wa mradi na wanufaika juu ya usawa wa kijinsia na ujumuishaji wa kijamii na SEAH na utafafanua kanuni za maadili kwa utekelezaji wa mradi. Taratibu maalum za SEAH zitatengenezwa kwa mradi GRM, pamoja na ufanuzi wa ESMP, ili kuhakikisha utaratibu huo unazingatia na kujibu kijinsia [ikiwa ni pamoja na taarifa za siri], na kuwezesha uhusiano na huduma zinazohusiana na kurekebisha kwa mtu ye yeyote aliyeathiriwa na SEAH.

Mfumo wa Grievance na Redress [GRM]: Ofisi za Mradi wa PMU na Mkoa zitawajibika katika kusimamia utaratibu wa malalamiko na marekebisho. Malalamiko yanayohusiana na mradi wa SEAH na GBV yatasimamiwa kuititia mfumo uliopo wa FAO GRM, ambao pia utaimarishwa kujumuisha utaratibu wa SEAH ili iwe jumuishi, iliyothiriwa na inayojibu kijinsia, inayosaidiwa na njia za rufaa za GBV.

Uhusiano wa ajira wa mradi utazingatia kanuni ya fursa sawa na matibabu ya haki yanayohusiana na kuajiri na kuajiri, fidia [ikiwa ni pamoja na mshahara na faida], hali ya kazi na masharti ya ajira, upatikanaji wa mafunzo, kazi ya kazi, kukuza, kukomesha ajira au kustaafu, na mazoea ya nidhamu. Kuititia kanuni za GRM na SEAH zilizopitishwa, mradi huo utablenga kuzuia na kushughulikia unyanyasaji, vitisho, na / au unyonyaji, haswa kuhusu wanawake.

Ushiriki wa wadau utabaki kuwa kipengele muhimu cha kukata msalaba wa mradi wakati wote wa utekelezaji wa mradi. Matokeo ya mradi na shughuli ni pamoja na matukio ya kawaide ya ushiriki wa wadau. Njia hii itahakikisha uwazi, umoja, na uhuru wa kujieleza wa wadau wote katika muktadha tofauti wa mikoa na mikoa ya mradi. Ushiriki wa wadau katika mradi M&E na utekelezaji wa ESMF na GAP pia utahakikishwa [FP Annex 11].

Rasilimali watu: Ndani ya mradi PMU, timu ya kujitolea ya wataalam wa E & S itaajiriwa kusaidia utekelezaji wa mradi, timu hii itaongozwa na Mtaalamu wa Usalama wa Mazingira na Jamii na Mtaalam wa Jinsia na Ushirikishwaji wa Jamii na msaada wa Mtaalam wa Watu wa Asili na Mtaalam wa Umiliki wa Ardhi, ambayo itasaidia, Kulingana na utaalamu wao, utekelezaji wa ESMF, GAP, ESIA / ESMP na FPIC na mipango mingine inayohusiana ambayo inapaswa kuendelezwa wakati wa hatua ya mwanzo ya utekelezaji wa mradi. Kwa kuongezea, ikiwa inachukuliwa kuwa ni lazima, mradi huo umetoa kuajiri

Mtaalamu wa Kimataifa wa ESS na au Jinsia na Ujumuishaji wa Jamii ili kutoa mwongozo wa kiufundi au msaada kwa mtaalamu wa kitaifa, hii itaratibiwa na PMU na itaambatana na ratiba ya utekelezaji wa mradi.

Bajeti. Bajeti ya jumla ya ESMF [Kiambatisho 5] ni USD 1,097,356 kwa mchanganyiko wa wataalam wa ulinzi wa mazingira na kijamii [USD 674,856], kusafiri [USD 22,500] na gharama zingine [USD 400,000] zinazohusiana na FPIC, GRM na jinsia. Shughuli za kijinsia katika Mpango wa Utekelezaji wa Jinsia zimejumuishwa katika bajeti ya shughuli za mradi. Ufutiliaji wa ESS na ufutiliaji wa GAP pia umejumuishwa katika tafiti za msingi, za katikati na za mwisho, Ufutiliaji wa Mradi na Tathmini na Mfumo wa Taarifa ya Usimamizi [MIS] ambayo bajeti tofauti imejumuishwa.

1. Muhtasari wa Mradi

Mradi huu "Kubadilisha Maisha kuitia Ustahimilivu wa Hali ya Hewa, Carbon ya Chini, Minyororo ya Thamani ya Kilimo Endelevu katika Bloc ya Uchumi wa Kanda ya Ziwa, Kenya [CRLCSA]" inataka kutekeleza mabadiliko makubwa ya uzalishaji wa kilimo, usindikaji na uuzaaj kuelekea njia za chini za kaboni, hali ya hewa. Mradi huo unajenga sekta binafsi na nguvu ya harakati za ushirika nchini Kenya na huunda utaratibu wa uhamishaji wa teknolojia ya Kaskazini-Kusini na Kusini-Kusini na upscale, na kuongeza ujuzi na utaalam uliopo katika mitandao ya kilimo ya kitaifa na kimataifa. Kuzingatia minyororo sita ya thamani ya kipaumbele [dairy, kuku, kahawa, chai, mti wa matunda na mboga za asili], mradi unakusudia kuhamisha na kuongeza teknolojia ya kukabiliana na mabadiliko na kupunguza katika kila hatua za uzalishaji, uvunaji, usindikaji, na uuzaaj. Lengo la CRLCSA linafafanuliwa kama ifuatavyo: Kukua kuibuka kwa hali ya hewa, kaboni ya chini, endelevu ya mazingira, na minyororo ya thamani ya kilimo inayofaa kifedha kwa kuharakisha uhamishaji wa teknolojia, maarifa, mali na huduma kwa kuzingatia vyama vya ushirika wa chakula cha kilimo kama mawakala muhimu wa kuongeza mabadiliko ya vijijini.

Mradi uliopendekezwa una vipengele vinne vilivyouniganishwa [tazama Pendekezo la Fedha na Annex 2.11 kwa maeleo zaidi]:

Kijenzi	Shughuli	Utekelezaji wa Taasisi
1. Kuwezesha msaada wa serikali za mitaa kwa ajili ya kukabiliana na kukabiliana na hali hiyo.	1.1.1 Kuendeleza na kupeleka mbinu za ubunifu na ufanisi za ugani kwa kusambaza na kuonyesha maarifa ya CRLCSA, teknolojia, na mazoea katika njia za kijinsia na za kijamii	FAO
	1.1.2 Kuimarisha usambazaji wa huduma za taarifa za hali ya hewa kwa watumiaji wa maili za mwisho wakiwemo wanawake, vijana na PwD kuitia vyama vya ushirika na mashirika ya wakulima.	FAO
	1.1.3 Kuendeleza na kujaribu mbinu za uhasibu wa kaboni uliotengwa	FAO
	1.1.4 Kuboresha na kusasisha kanzidata za kilimo, data za mazao na uzalishaji, sensa ya vyama vya ushirika	FAO
	1.1.5 Tathmini athari za mabadiliko ya hali ya hewa na ufumbuzi wa hali ya hewa unaostahiki kwa sekta ya ag	FAO
	1.1.6 Shiriki maarifa na masomo yaliyojifunza kuitia majukwaa yaliyopo	FAO

2. Mazingira Endelevu ya Kilimo	2.1.1 Kuendeleza mkakati wa usimamizi wa mazingira ya kilimo ya hali ya hewa na chini ya kaboni na mpango wa utekelezaji, ikiwa ni pamoja na usimamizi bora wa maji, upangaji wa matumizi ya ardhi, upandaji miti, na kuzaliwa upya kwa asili	FAO
	2.1.2 Tekeleza na kufuatilia mipango ya usimamizi wa mazingira ya hali ya hewa na ya chini ya kaboni.	GoK
3. Maisha ya kudumu	3.1.1 Kupeleka mali za uzalishaji / usindikaji wa CRLCSA na mafunzo kwa wakulima wadogo, mashirika ya wakulima na vyama	FAO
	3.1.2 Kusambaza teknolojia ya CRLCSA, maarifa, na mali kwa wanachama wa ushirika kupitia mitandao na kubadilishana kwa rika	AGT
	3.1.3 Kusaidia uunganishaji wa wakulima wadogo katika vyama vya ushirika na vitengo vingine vya biashara kama kupunguza hatari ya hali ya hewa na taratibu za kugawana hatari	AGT
4. Kuongeza kupitia soko la CRLCSA na fedha	4.1.1 Kazi na wanunuzi na wakusanyaji ili kuongeza mahitaji na fursa za soko kwa bidhaa za CRLCSA	FAO
	4.1.2 Kuongeza upatikanaji wa vyeti mbalimbali na mipango ya lebo kama vile Fairtrade au GlobalGAP	AGT
	4.2.1 Kuendeleza zana za kifedha za kibinasi za kijinsia na za kijamii, taratibu, na bidhaa ili kukuza kiwango cha minyororo ya thamani ya CRLCSA	FAO
	4.2.2 Kusaidia wakulima wadogo na vitengo vyao vya biashara katika maendeleo ya mipango ya biashara ya benki, kwa kuzingatia hasa ujumuishaji wa kijamii na upatikanaji wa kijinsia	AGT
	4.2.3 Kuwezesha wakulima wadogo kupata miradi ya motisha ya kifedha kwa kilimo cha misitu	AGT
M&E	Ufuatiliaji na Tathmini	FAO/AGT

Chanzo: Ufafanuzi wa waandishi wenywewe

Mradi huo utatekelezwa nchini Kenya **Mkoa mkuu wa kilimo** Kuunganishwa na Kaunti 14⁴ [Kielelezo 1] ambazo zinashiriki hali sawa za kilimo na mazingira na ambazo zimekusanyika kuunda Bloc ya Uchumi ya Kanda ya Ziwa [LREB]. Haya Kaunti Pia kushiriki maono ya pamoja ya maendeleo endelevu na wanahamasishwa kuchukua hatua za pamoja kukabiliana na uharibifu wa mazingira, umaskini na mabadiliko ya hali ya hewa:

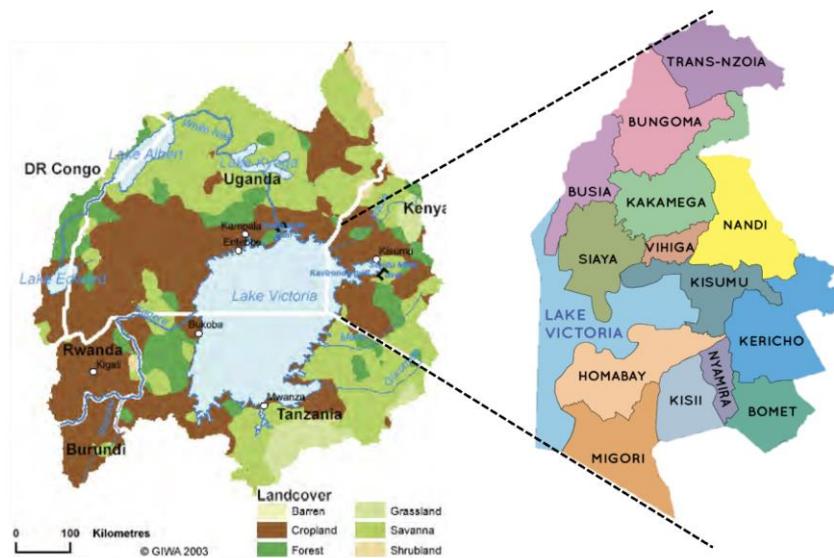
Kaunti za Kaskazini: Trans Nzoia, Bungoma, Busia, Kakamega na Nandi

Kaunti za katiba/mashariki zaidi: Siaya, Vihiga, Kisumu na Kericho

Kaunti za Kusini/Mashariki zaidi: Homa Bay, Migori, Kisii, Nyamira na Bomet

⁴ Uteuzi wa eneo la mradi ulifanyika kwa kutumia tathmini ya hatari ya mabadiliko ya hali ya hewa na kuambatana na vipaumbele vya Serikali ya Kenya kwa kilimo thabiti.

Kielelezo 1 Eneo la mradi wa ushawishi katika LREB⁵

Chanzo: Ufanuzi wa waandishi wenyewe

2. Ushiriki wa wadau

2.1 Utambuzi wa Wadau na Ushauri

Mradi huu umepitisha mkakati wa ushiriki wa wadau tangu kuanzishwa kwake na katika maendeleo na muundo kufuatia njia ya chini ambayo inaendana na mchakato wa ugatu ni chini Kenya. Uangalifu wa pekee umelipwa ili kutambua wadau muhimu na kuwashirikisha kwa maana na kwa wakati unaofaa, kuhakikisha ushauri wao, maarifa na pembejeo zinazingatiwa katika nyanja zote za mradi huu. Ushiriki wa wadau umejumuishwa kikamilifu katika shughuli zote za mradi.

Mchakato shirikishi wa kubuni mradi huu ulifanyika kuanzia mwishoni mwa 2021, na kufikia Aprili 2023. Utaratibu huu ulihusisha kukusanya mawazo, mapendekezo, pembejeo, na michango kutoka kwa wadau walioainishwa hapo juu, wakiwemo wakulima, serikali za kaunti, washirika wa maendeleo na wengine. Ujumbe wa kwanza wa kubuni ulifanyika tarehe 9-15 Desemba 2021 na ulijumuisha majadiliano na washirika ikiwa ni pamoja na wakulima, mashirika ya wakulima na watendaji wa mnyororo wa thamani, taasisi za utafiti, serikali za kitaifa na kata, taasisi za kanda ya ziwa, watendaji wasio wa serikali kama vile mashirika yasiyo ya kiserikali na taasisi za kifedha, mashirika ya kimataifa ambao walitoa ushauri juu ya kubuni, masomo waliyojifunza na kuchangia katika uundaji wa Nadharia ya Mabadiliko.

Warsha ya wadau wa LREB ilifanyika tarehe 9 Disemba 2021 mjini Kisumu ikiwakutanisha washiriki zaidi ya 90 kutoka kaunti zote. Nadharia ya Mabadiliko na shughuli zilizopendekezwa na mwelekeo wa jumla wa mradi ulijadiliwa. Washiriki wa warsha walithibitisha maslahi ya kaunti binafsi katika kutafuta kazi iliopendekezwa ambayo inatoa fursa kubwa kwa LREB kwa suala la kupunguza hatari ya jamii za mitaa na kuboresha uendelevu wa rasilimali za asili ambazo idadi kubwa ya watu inategemea. Washiriki

⁵ Mipaka na majina yanayoonyeshwa katika ramani hii hayamaanishi idhini au kukubaliwa rasmi na Umoja wa Mataifa

walikuwa, zaidi ya wanawake na wanaume 100 kwa jumla. Warsha hiyo pia ilifanya zoezi shirkishi la kuweka kipaumbele katika mnyororo wa thamani ambapo kila kata ilitakiwa kuweka viwango vya mnyororo ya thamani iliyopo katika eneo lao kinyume na vigezo vya uteuzi. Mkutano wa mashauriano na uongozi wa LREB ikiwa ni pamoja na mwenyekiti na magavana ulifanyika mnamo 14th Februari 2022 katika Hoteli ya Grand Royal Swiss huko Kisumu, ambapo Kaunti zote 14 zilikubali kufadhili mradi huo kwa kutumia mgao wao wa Mfuko wa Mabadiliko ya Tabianchi wa Kaunti [CCCF]. Taarifa ya pamoja kati ya FAO na LREB kwa athari hii ilitolewa mwishoni mwa mkutano.

Tathmini ya **uwezo wa taasisi za kaunti** ilifanyika kati ya tarehe 7 na 16 Machi 2022 ili kubaini sera na uwezo wa rasilimali watu wa kaunti 14 za LREB kushughulikia changamoto zinazohusiana na hali ya hewa katika sekta ya kilimo. Pia ilitathmini upatikanaji wa habari za hali ya hewa ili kusaidia hatua zilizopendekezwa chini ya mradi huo. Tathmini hiyo ilihusisha mahojiano ya kikundi hasa na wakurugenzi kutoka idara za Kilimo, Mabadiliko ya Hali ya Hewa / Mazingira, Ushirika na Maji katika kila moja ya kaunti 14.

Sensa ya Ushirika na Utafiti wa Mabadiliko ya Hali ya Hewa: Sensa kamili ya ushirika ilifanyika mnamo Agosti-Novemba 2022 ili kutambua walengwa wanaowezekana katika mnyororo ya thamani na kutathmini mahitaji yao ya uwezo kuhusu kilimo cha hali ya hewa, cha chini cha kaboni. Sensa ilifanyika katika hatua mbili: kwanza, mfululizo wa simu zilifanywa kutambua na kutoa taarifa za awali za mawasiliano kwa vyama vyote vya ushirika katika mko. Pili, wahesabuji walitumwa kutembelea kila chama cha ushirika kusimamia utafiti kamili ambao ulijumuisha maswali kuhusu uwezo wa msingi ikiwa ni pamoja na: fedha, utawala, na hali ya hewa. Utafiti wa Mabadiliko ya Hali ya Hewa ultengenezwa na timu ya kubuni mradi kukusanya data zaidi juu ya hatari ya hali ya hewa, mtazamo wa mabadiliko ya hali ya hewa, na mazoea ya usimamizi wa hatari ya hali ya hewa.

Mashauriano ya jamii: Sehemu hii inafupisha majadiliano kutoka kwa mikutano ya ushauri wa jamii iliyofanyika katika kaunti nane za Kanda ya Ziwa (LREB) ambazo ni Bungoma, Kakamega, Kericho, Kisii, Kisumu, Migori, Nyamira na Siaya kati ya tarehe 16 na 21 Mei 2022. Kwa jumla, tulizungumza na washiriki tisini na tano [95] waliojumuisha wakulima binafsi; Wawakilishi wa mashirika ya kijamii [CBOs] na vyama vya ushirika. Kwa upande wa jinsia, hamsini na tano [55] walikuwa wanaume wakati thelathini na nane [38] walikuwa wanawake. Wengi wa waliohojiwa walikuwa kwenye maziwa, kahawa, chai na ndizi. Timu ya utafiti pia ilitembelea viwanda vitatu vya kahawa vinavyomilikiwa na vyama vya msingi vya ushirika huko Kisii na Nyamira.

Mkutano wa mashauriano uliitishwa mnamo Novemba 2023 na wawakilishi kutoka kwa vikundi vya Watu wa Asili [watu 114 wakiwemo wazee, wanawake na vijana] katika Bloc ya Uchumi ya Kanda ya Ziwa. Washiriki ni pamoja na Programu ya Maendeleo ya Watu wa Ogiek [OPDP] na Shirika la Maendeleo Jumuishi la Wafugaji wa Mainyoito. Mkutano mwengine wa mashauriano uliandaliwa na wawakilishi 7 kutoka kwa watu wa asili. Malengo ya mashauriano haya yalikuwa kuwasilisha njia iliyopendekezwa ya mradi na kukusanya maoni kutoka kwa Watu wa Asili. Maoni ni pamoja na yafuatayo ambayo yamejumuishwa katika muundo wa mradi na IPPF.

2.2 Ushiriki wa Wadau wakati wa Utekelezaji wa Mradi

Ushauri kuititia ufikiaji wa jamii wakati wa utekelezaji ni mazoezi mazuri ambayo yanaweza kuitishwa ili kuhakikisha kuwa athari mbaya na wasiwasu unashughulikiwa vizuri wakati wa ujenzi na uendeshaji wa mradi. Ushauri mkubwa na watu walioathirika, Watu wa Asili na vikundi viliviyotengwa [wanawake, vijana, wazee, PLWD] utafanyika, haswa kwa shughuli hizo ambazo zinaweza kuathiri au kuathiri maisha yao, na kuhakikisha kuwa vikundi hivi vinaweza kufaidika na shughuli za mradi. Kama sehemu ya ushiriki wa wadau

unaoendelea mradi utawezesha habari husika za mradi kama vile habari zinazohusiana na ESIA, ESMPs, FPICs, IPPs; kufuatalia kufuata ahadi zozote zilizowekwa na jamii za mitaa na IPs, GRM, pamoja na kujenga uwezo, mafunzo na uhamasishaji juu ya masuala kadhaa [kazi ya watoto, usawa wa kijinsia na kuzuia unyanyasaji wa kijinsia, SEAH, urithi wa kizazi katika shughuli za kilimo / kilimo / maarifa, ufuataliaji shirikishi, kati ya wengine], kushiriki bidhaa za maarifa na masomo yaliyojifunza na wadau. Kwa habari zaidi rejea Annex 7. Mchakato wa Ushiriki wa Wadau wa Pendekezo la Fedha.

Fomu ya mashauriano italengwa kwa mradi, na kulingana na uchambuzi wa wadau na mpango wa ushiriki, mchanganyiko wa aina tofauti za ushiriki zinaweza kuzingatiwa, kama vile: kusikia kwa umma au mkutano; warsha na semina; kushauriana na watoa taarifa muhimu; vikundi vyta kuzingatia; meza pande zote, majadiliano kama sehemu ya kufanya tafiti au masomo ya sensa; kampeni za uhamasishaji, miongoni mwa mengine. Kama sehemu ya ushiriki wa wadau unaoendelea, mradi huo utahakikisha upatikanaji sawa na wa haki kwa mchakato wa mashauriano, na kwamba maoni na wasiwasi wa wale ambao sauti zao hazisikiki kila wakati [PLWD, wanawake, IPs, vijana] zinazingatiwa. Mashauriano ya wadau wakati wa utekelezaji wa mradi yatafanywa kila mwaka. Mchakato wa mashauriano ya ngazi ya shamba utawezeshwa na wafanyakazi wa mradi wa ndani, wakati ratiba ya jumla ya mashauriano itaratibiwa na Mtaalam wa Usalama wa Kiongozi na Mtaalamu wa Asili kwa kushirikiana na PMU. Kiambatisho cha 5 cha ESMF hutoa muhtasari wa bajeti na ratiba ya mashauriano ya wadau yanayoendelea.

Kwa kuzingatia kuwa kuna jamii za asili katika LREB, mchakato wa FPIC utafanyika kabla ya kuanzisha shughuli yoyote ambayo inaweza kuathiri au kuathiri jamii za asili au katika maeneo ya jamii zipo, kupata idhini ya awali kutoka kwa jamii hizi. Kama sehemu ya FPIC, ushiriki unaoendelea wa jamii, ufuataliaji shirikishi na uhakiki thabiti uteendelea kudumishwa, kujitahidi kwa ushiriki mpana zaidi wa jamii katika kufanya maamuzi [hasa, wanawake, vijana, maskini, wahamiaji na wasio na ardhi], na kuhakikisha kuwa mikutano na habari hutolewa na wafanyakazi wa kitamaduni, katika maeneo sahihi ya kitamaduni, na ni pamoja na kujenga uwezo wa wakufunzi wa asili au wa ndani. FPIC pia itatumika kuanzisha au kuthibitisha tena na jamii za asili njia za Grievance Redress zinazopendelewa. Hadi sasa, na kama ilivyofafanuliwa katika sehemu ya 5.4 ya ESMF hii, GRM maalum ya jamii itajumuisha uwakilishi wa ziada wa Vikundi vyta Asili ili kuhakikisha marekebisho ya haki na ya uwazi. Taarifa zitatolewa katika muundo na lugha ambazo zina maana kwa Watu wa Asili walioathirika na mradi huo; Hii inaweza kumaanisha kutafsiri nyaraka muhimu katika lugha ya ndani au kutumia zaidi maelezo ya kuona. Ikiwa wakalimani watatumika, wanapaswa kuwa watu wanaojua muktadha wa eneo hilo na wanaaminika na jamii. Aina mbalimbali za kushiriki habari, na ufikiaji unaweza kuzingatiwa [kwa mfano, matumizi ya redio ya ndani]. Muda wa kutosha lazima upewe ili kuruhusu jamii kujadili masuala ya ndani, kutatua tofauti za maoni, na kufikia hitimisho kuhusu miradi iliyoidhinishwa na wengi. Kufikia makubaliano ya pamoja ni kufanya kuititia mchakato wa mazungumzo mazuri ya imani na kinasa sauti kwa maandishi. Maelezo ya kina kuhusiana na mchakato wa FPIC yanapatikana katika Kiambatisho cha 7 cha ESMF.

2.3 Ufichuaji

Kulingana na sera za GCF na FAO juu ya upatikanaji wa habari, vyombo vyote vya ulinzi chini ya mradi huu, ikiwa ni pamoja na Mpango wa Utekelezaji wa ESMF na Jinsia lazima vifungwe mtandaoni kwa Kiingereza na [lugha ya ndani] angalau siku 30 kabla ya mkutano wa Bodi ya GCF na idhini ya mradi huo. Ufikiaji wa nyaraka lazima upatikane kwa wenyeji wote [yaani, lazima zifunuliwe mahali pa kupatikana] katika fomu na lugha inayoeleweka kwa wadau muhimu. Ufichuaji kama huo wa habari husika za mradi husaidia wadau kushiriki kwa ufanisi. FAO imejitolea kutoa taarifa kwa wakati unaofaa na kwa njia ambayo inapatikana na inayofaa kitamaduni, ikizingatia mahitaji maalum ya vikundi vya jamii ambavyo vinaweza kuathiriwa na

utekelezaji wa mradi [kwa mfano, kusoma na kuandika, jinsia, tofauti katika lugha au upatikanaji wa habari za kiufundi au muunganisho].

Kwa miradi ya hatari ya wastani kama hii, FAO hutoa habari husika mapema iwezekanavyo, na kabla ya siku 30 kabla ya idhini ya mradi, kulingana na Sera ya Mazingira na Jamii ya GCF na Sera ya Ufichuaji wa Habari ya GCF. Kipindi cha siku 30 huanza tu wakati habari zote muhimu zilizoombwa kutoka kwa mradi zimetolewa na zinapatikana kwa umma, kuruhusu wadau muda wa kutosha kukagua, kuomba habari zaidi na kutoa maoni / maoni juu ya mradi uliopendekezwa na nyaraka zinazohusiana na ulinzi [kwa mfano, ESMP].⁶ FAO hufanya ufichuzi kwa miradi yote ya hatari ya wastani, kwa kutumia bandari ya kutoa taarifa ili kufichua hadharani nyaraka zote za miradi zinazohusiana na ulinzi wa mazingira na kijamii [kwa mfano Mfumo wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii, Mipango ya Utekelezaji wa Jinsia, Mipango ya Watu wa Asili, na nyaraka zingine zinazofaa]. Tovuti ni: <http://www.fao.org/environmental-social-standards/disclosure-portal/en/>.

Ili kuhakikisha upatikanaji mpana wa habari za mradi, zana mbalimbali za kutoa taarifa za ndani na zinazoweza kupatikana, ikiwa ni pamoja na vifaa vya sauti na sauti kama vipeperushi na matangazo ya redio ya jamii, zitatumika pamoja na bandari za kawaida za mtandaoni. Tahadhari maalum itatolewa kwa wakulima, watu wa asili, watu wenyewe ulemavu, na wale wasio na upatikanaji wa mtandao, kuhakikisha habari zinifikia vikundi hivi kuititia washirika wa ndani kama vile ofisi za jamii na vyama.

Kwa kila shughuli ndogo ya Jamii B inayofadhiliwa chini ya mradi huo, FAO itafunua Mpango wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii [ESMP], Mpango wa Usimamizi wa Ujumuishaji wa Jamii, na nyaraka zingine zinazofaa kulingana na sera za FAO na GCF. Nyaraka zote zitapatikana mtandaoni na katika maeneo rahisi kwa Kiingereza angalau siku 30 kabla ya idhini yoyote ya mradi, na ESMF pamoja na Mpango wa Utekelezaji wa Jinsia utafunuliwa kwa Kiingereza kwenye tovuti zinazofaa.

2.4 Njia ya FAO kwa GRM

FAO imejitolea kuhakikisha kuwa mipango yake inatekelezwa kwa mujibu wa majukumu ya mazingira na kijamii ya Shirika, na kwa hivyo inasaidia uanzishwaji na utekelezaji wa Mfumo wa **Kushughulikia Grievance** kama mchakato muhimu wa kuhakikisha kuwa vyama vinavyohusika na kuathiriwa na shughuli za mipango na miradi ya FAO vinapata mchakato wa haki, uwazi, umoja na usio na gharama na utaratibu wa kurekebisha malalamiko na kutatta Mgogoro. Programu za FAO zina upatikanaji wa utaratibu mzuri na wa wakati unaofaa kushughulikia wasiwasni wao juu ya kutofuta majukumu ya E&S [ikiwa ni pamoja na SEAH na GBV], Shirika, ili kuongeza hatua za kupokea, kukagua na kutenda kama inavyofaa juu ya wasiwasni huu katika ngazi ya usimamizi wa programu, imekabidhi Ofisi ya Mkaguzi Mkuu na mamlaka ya kukagua kwa uhuru malalamiko ambayo hayawezi kutatuliwa katika kiwango hicho. Malalamiko ya FAO, maoni na taratibu za malalamiko zinapaswa kuwa:

Halali: Wanapaswa kuaminiwa na vikundi vya wadau vilivyokusudiwa kwa matumizi yao na kuwajibika kwa mwenendo wa haki wa michakato ya malalamiko.

Inapatikana: Wanapaswa kujulikana kwa vikundi vyote vya wadau ambao matumizi yao yamekusudiwa na kutoa msaada wa kutosha kwa wale ambao wanaweza kukabiliwa na vikwazo vya kufikia [kama vile vikwazo vya lugha na masuala ya uhamaji]. Wanapaswa kuwa na umri na jinsia-pamoja; kushughulikia vikwazo vya ufikiaji kwa vikundi tofauti, ikiwa ni pamoja na watu waliotengwa,

⁶ Kumbuka: Habari itazingatiwa kamili wakati inakidhi mahitaji ya Sera ya Ufichuaji wa Habari ya GCF na Sehemu ya 7.1 ya Sera ya Mazingira na Jamii ya GCF iliyorekebisha [inayohusu ufichuzi wa habari]. Kwa habari zinazohusiana na ulinzi, habari ifuatayo lazima itoe angalau habari ifuatayo [kwa kiwango cha chini]: kusudi, asili, na kiwango cha shughuli na walengwa waliokusudiwa, b] muda wa shughuli zilizopendekezwa, c] muhtasari wa mashauriano ya wadau na mchakato wa ushiriki wa wadau uliopangwa, na d] taratibu za malalamiko zilizopo.

walio katika mazingira magumu, na wasiojiweza, ikiwa ni pamoja na watu wenyе ulemavu; na kushughulikia wasiwasи marа moja na kwa ufanisi kwa njia ya uwazi ambayo inafaa kitamaduni bila gharama yoyote na bila adhabu.

Kutabirika: Toa pointi za kuingia kwa ajili ya kuwasilisha wasiwasи na uwazi juu ya taratibu za utaratibu, na kuweka vyama na malalamiko taarifa kuhusu maendeleo. Hii inaweza kupatikana kwa kutoa taarifa za kutosha kuhusu utendaji wa utaratibu. Utaratibu wa malalamiko unahitaji kwamba wadau wanaohusika na walioathirika wanajua juu yake, kuiamini na wanaweza kuitumia. Ni muhimu kudumisha rekodi ya majibu kwa malalamiko yote yaliyopokelewa na kufanya hii ipatikane pale inapofaa; kuwajulisha wahusika na walioathirika juu ya jinsi ya kufikia utaratibu wakati wa shughuli za ushiriki wa wadau; na onyesha mchakato wa rufaa ambaо walalamikaji wanaweza kurejelewa wakati azimio halijafikiwa.

Haki zinazoendana: Hakikisha kuwa matokeo na tiba zinaambatana na haki za binadamu zinazotambuliwa kimataifa. Utaratibu haupaswi kuzuia upatikanaji wa tiba za mahakama au za kiutawala. Ambapo inawezekana na inafaa, tumia mifumo mingine rasmi au isyo rasmi kama nyongeza ya utaratibu wa malalamiko, ikiwa inahitajika, kuhakikisha kufuata haki za binadamu zinazotambuliwa kimataifa.

Fungua kwa kujifunza kuendelea: Wanapaswa kuingiza hatua za kutambua masomo yaliyojifunza ambayo yanaweza kuboresha utaratibu na kuzuia malalamiko ya baadaye na madhara.

Siri: Usalama wa mlalamikaji unapaswa kuzingatiwa kila wakati wa kuripoti, uchunguzi, na baadaye. Utaratibu wa malalamiko lazima uzingatie hatari na hatari zinazoweza kutokea kwa pande zote, ikiwa ni pamoja na manusura wa GBV na unyanyasaji na kuingiza njia za kuzuia madhara ya ziada. Hii inapaswa kujumuisha upatikanaji wa mifumo ya utaratibu wa malalamiko ya siri.

Katika suala hili, utaratibu wa kurekebisha malalamiko ya FAO umeundwa na kuanzishwa ili kutoa maoni na malalamiko kutoka kwa watu wanaoamini kuwa wameathiriwa / kuathiriwa na miradi au mipango inayotekelawa au kufadhiliwa na Shirika; na kutambua suluhisho zinazokubalika ndani ya muda unaofaa. Jitihada maalum zitafanya kuhakikisha utaratibu wa kurekebisha malalamiko unapatikana kwa watu wote, na kwamba wanawake, wenyeji, waliotengwa, na vikundi vingine vilivyo hatarini na au viliviotengwa kijamii vina ufikiaji sawa na hawana athari mbaya kwa kufungua malalamiko yoyote au malalamiko. Gharama yoyote ambayo inaweza kuhusishwa na maandalizi au utoaji wa malalamiko halali au malalamiko [kwa mfano kumshirikisha mtu aliyehitimu kumsaidia mlalamikaji] itafunikwa na utaratibu wa malalamiko.

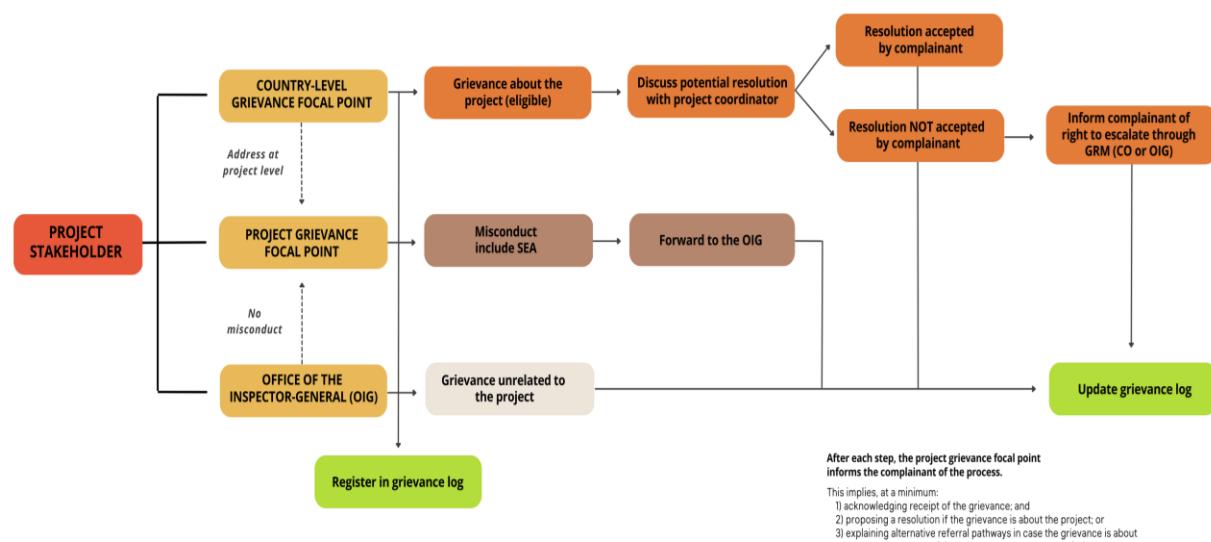
FAO itawezesha utatuzi wa wasiwasи wa walengwa wa programu za FAO kuhusu madai au ukiukaji wa ahadi za kijamii na mazingira za FAO ambazo zinajumuisha SEAH na GBV. Wasiwasи wote na / au matukio yanayohusiana na unyanyasaji wa kijinsia na unyanyasaji lazima yashughulikiwe kwa PSEA Focal Point nchini na, kama inavyofaa, kwa Ofisi ya Inspeksi Jeneralis [OIG].

FAO itawezesha utatuzi wa wasiwasи wa wanufaika wa programu za FAO kuhusu madai au ukiukaji wa ahadi za kijamii na mazingira za FAO. Kwa kusudi hili, wasiwasи unaweza kuwasilishwa kulingana na vigezo vya kustahiki vya Miongozo ya Mapitio ya Utekelezaji Kufuatia Malalamiko yanayohusiana na Viwango vya Mazingira na Jamii vya Shirika, ambayo inatumika kwa miradi yote ya FAO [Mwongozo wa Mapitio ya Utekelezaji Kufuatia Malalamiko yanayohusiana na Viwango vya Mazingira na Jamii vya Shirika]. Kanuni zitakazofuatwa wakati wa mchakato wa utatuzi wa malalamiko ni pamoja na kutokuwa na upendeleo, kuheshimu haki za binadamu, ikiwa ni pamoja na zile zinazohusiana na Watu wa Asili, kufuata kanuni za kitaifa, na mshikamano na kanuni, usawa, uwazi, uaminifu, na kuheshimiana.

Wasiwasi lazima ushughulikiwe kwa kiwango cha karibu zaidi, yaani, katika ngazi ya usimamizi wa mradi / kiufundi, na ikiwa ni lazima, katika ngazi ya Ofisi ya Mkoa. Ikiwa wasiwasi au malalamiko hayawezi kutatuliwa kupitia mashauriano na hatua katika ngazi ya usimamizi wa mradi, malalamiko yanayoomba Mapitio ya Utekelezaji yanaweza kuwasilishwa kwa OIG kulingana na Miongozo. Wasimamizi wa programu na mradi watakuwa na jukumu la kushughulikia wasiwasi ulioletwa kwa umakini wa hatua ya msingi.

Mdau yeote wa mradi anaweza kuwasilisha malalamiko kupitia angalau njia 3 [Kielelezo 2]: mradi GRM, Ofisi ya Nchi GRM [ambayo inaweza kuwa sawa na mradi GRM], na Ofisi ya Inspeksa Jenerali [OIG]. GRM itapokea na kushughulikia malalamiko yanayohusiana na utekelezaji wa shughuli kwa wakati unaofaa na kitamaduni.

Kielelezo 2 Njia ya Rufaa ya FAO GRM

Chanzo: Ufanuzi wa waandishi wenyewe

FAO inakataza na kuzuia ulipizaji kisasi dhidi ya wafanyakazi na wadau wengine ambaao wanataka kufahamishwa kuhusu na kushiriki katika shughuli ambazo zinaungwa mkono au kutekelezwa na Shirika; kuelezea wasiwasi wao juu yao; au kupata ufikiaji wa michakato na utaratibu wa mipango na miradi ya FAO ya kurekebisha malalamiko. Shirika halivumili wala kuchangia vitisho, vitisho, kulipiza kisasi au mashambulizi ya kimwili na kisheria dhidi ya watetezi wa haki za binadamu na wadau ambaao wanahuusika na kuathiriwa na mipango na miradi ya FAO. Heshima inapaswa kutolewa kila wakati kwa maombi ya usiri kuhusiana na utambulisho wa walalamikaji na kutoa taarifa zinazotolewa kwa utaratibu huu.

2.4.1 GRM ya Kiwango cha Mradi

Mradi utaananza utaratibu mmoja au zaidi wa malalamiko katika ngazi ya shamba ili kuwasilisha malalamiko katika eneo ambalo mradi unatekelezwa. GRM hutumika kama utaratibu wa utatuza wa wakati unaofaa wa masuala yanayohusiana moja kwa moja na shughuli za mradi na kuzuia kuongezeka kwa matatizo katika migogoro ya kijamii; na kama utaratibu wa uwajibikaji ambapo watu ambaao wameathiriwa moja kwa moja au kwa njia isiyo ya moja kwa moja na mradi wanaweza kutafuta dawa. Hata hivyo, GRM pia inaweza kutumika kama chombo cha kuwezesha mazungumzo na jamii zilizoathirika katika hatua zote

za mzunguko wa mradi, ikiwa ni pamoja na kuamua ni aina gani ya habari ambayo jamii zinahitaji na njia bora kwao kuipokea. Kiwango cha mradi GRM inalenga:

- Wape watu walioathirika njia ambayo watu / jamii zilizoathiriwa zinaweza kuelezea wasiwasi wao na kutoridhika.
- Unda jukwaa ambapo wadau na wanajamii wanaweza kuongeza wasiwasi na malalamiko ambayo yanaweza kushughulikiwa kwa ufanisi.
- Onyesha kwa wadau wa mradi na jamii kwamba wana jukumu muhimu katika kubuni na utekelezaji wa mradi.
- Fuatilia na uripoti juu ya juhudzi za kuchukua hatua za kurekebisha [mchakato wa kurekebisha].
- Kuboresha utendaji wa mradi kwa kuandaa na kusambaza mazoea bora na masomo yaliyojifunza kutoka kwa michakato.
- Mradi wa FAO unalenga kuzuia unyanyasaji wa kijinsia, unyanyasaji, na unyanyasaji [SEAH] na unyanyasaji wa kijinsia [GBV] kuitia mafunzo kwa wafanyakazi wa mradi na kushirikisha jamii katika kampeni za uhamasishaji. Mfumo wa Marekebisho ya Grievance ulioimarishwa [GRM] utashughulikia matukio ya SEAH na GBV, ikisisitiza njia za kukabiliana na waathirika na za kijinsia, na njia za rufaa zilizoanzishwa za GBV na wataalamu waliofunzwa kwa uendeshaji.
- Ili kuhakikisha mawasiliano bora kuhusu GRM, wadau watapata habari juu ya jinsi ya kuwasilisha malalamiko katika mikutano ya mradi na kuitia vifaa vya ufahamu. Kitengo cha Usimamizi wa Mradi [PMU] kitasimamia utunzaji wa malalamiko yanayohusiana na viwango vya mazingira na kijamii, kuhakikisha kuwa malalamiko yanarekodiwa, kuripotiwa, na kushughulikiwa mara moja ili kupunguza migogoro.
- GRM itawezesha mawasiliano ya umma, tathmini ya suala, ufuatiliaji wa majibu, na marekebisho muhimu ya programu. Itaundwa kulingana na mashauriano ya jamii, nyeti kwa vikundi vilivyo hatarini, na kuruhusu njia nyingi za uwasilishaji wa malalamiko [moja kwa moja kwa FAO au kuitia miundo ya ndani]. Malalamiko yanaweza kuwasilishwa bila kujulikana, na mchakato utaheshimu njia za jadi za utatuzi wa mizozo.
- Mara baada ya malalamiko kuwasilishwa, Mtaalamu wa Usalama wa Kiongozi atasajili na kuthibitisha ustahiki. Malalamiko yanayostahiki yatashughulikiwa, na usiri utadumishwa wakati wote wa mchakato. Walalamikaji watapata idhini ya maandishi ndani ya siku 10 za kazi, na pendekeso la azimio lilitotolewa ndani ya siku 30.
- Malalamiko yote na maazimio yao yataandikwa kwa usahihi.

Mchakato wa Ndani:

Mtaalamu wa Ulinzi wa Kiongozi. Malalamiko yanaweza kuja kwa maandishi au kwa mdomo [ikiwa ni pamoja na simu] kwa Mtaalam wa Usalama wa Kiongozi ndani ya Kitengo cha Usimamizi wa Mradi [PMU]. Katika ngazi hii, malalamiko yaliyopokelewa yatasajiliwa na kuchunguzwa na Mtaalam wa Usalama wa Kiongozi kwa ustahiki. Malalamiko yaliyochunguzwa yatatumwa kwa Mratibu wa Mradi katika PMU.

Kitengo cha Usimamizi wa Mradi [PMU]. Malalamiko yanapaswa kuja kwa maandishi kutoka kwa Mtaalam wa Usalama wa Kiongozi ndani ya PPIU kwa Mratibu wa Mradi katika PMU moja kwa moja. Mratibu wa Mradi atatoa uthibitisho wa mwisho wa ustahiki na kuendelea kuchunguza na kutatua malalamiko.

Kamati ya Usimamizi wa Miradi [POC]. Ikiwa malalamiko hayajatatuliwa na hayawezi kutatuliwa na PMU, basi mwenyekiti wa POC lazima ashughulikie malalamiko hayo. Ikiwa hii bado haiwezi kutatuliwa, basi malalamiko yanatumwa kwa ngazi inayofuata [Mwakilishi wa FAO].

Mwakilishi wa FAO. Msaada wa Mwakilishi wa FAO unaombwa ikiwa azimio halikukubaliwa katika ngazi mbili za kwanza [PMU na POC].

Ofisi ya Mkoa wa FAO kwa Afrika. Mwakilishi wa FAO ataomba, ikiwa ni lazima, ushauri wa Ofisi ya Mkoa kutatua malalamiko au utahamisha utatuzi wa malalamiko kabisa kwa ofisi ya mkoa, ikiwa tatizo ni ngumu sana.

Mwakilishi wa Mkoa wa FAO ataomba msaada wa Inspeka Mkuu wa FAO tu katika hali maalum au matatizo magumu.

Kuripoti, Afisa wa Usalama na PMU pia itatoa sasisho za mara kwa mara [kila robo] kuhusu malalamiko yote yaliyoibuliwa na hatua zilizochukuliwa ili kuzitatu. Ripoti za mara kwa mara zinapaswa pia kutolewa kwa umma, ikiwa ni pamoja na vipimo kama vile idadi na aina ya malalamiko yaliyopokelewa, # na % ya malalamiko yaliyotatuliwa, # na % ya malalamiko yaliyotatuliwa ndani ya muda maalum, # na % ya malalamiko ambayo yamekwenda kwa upatanishi au yamepelekwa kwa mtu wa tatu, na kuridhika kwa wale wanaoleta malalamiko. Hii inaweza kufanywa kwenye tovuti ya mradi au tovuti ya mradi wa GRM, ikiwa kuna moja, na katika mikutano ya kawaida ya ushiriki wa wadau iliyofanywa kama sehemu ya shughuli za mradi.

Mwonekano:

Baada ya kukubali azimio na mlalamikaji, hati iliyo na makubaliano inapaswa kusainiwa kati ya pande zinazohusika, ikionyesha wazi masharti ya azimio. Rekodi za malalamiko yote yaliyotolewa na kushughulikiwa zinapaswa kuhifadhiwa ili kuhakikisha kufuata kuendelea na utaratibu wa ukaguzi wa malalamiko ya uwazi.

Muundo wa Grievance

Mpokeaji wa Grievance	Hatua inahitajika
Mtaalamu wa Ulinzi wa Kiongozi	Lazima kusajili malalamiko na kutuma malalamiko yanayostahiki kwa PMU ndani ya siku 2 za kazi.
Kitengo cha Usimamizi wa Miradi [PMU]	Lazima ujibu ndani ya siku 5 za kazi za kupokea.
Kamati ya Uendeshaji wa Mradi [PSC]	Shirika lolote linaweza kupokea malalamiko na lazima litoe ushahidi wa kupokea malalamiko hayo. Ikiwa kesi inakubaliwa, basi mpokeaji lazima atume habari zote kwa wanachama wote wa Kamati ya Uendeshaji wa Mradi na wito wa mukutano ili kupata azimio. Majibu lazima yatumwe ndani ya siku 5 za kazi baada ya mukutano wa Kamati ya Uendeshaji wa Mradi
Mwakilishi wa FAO nchini Kenya	Lazima ujibu ndani ya siku 5 za kazi, kwa kushauriana na PSC. Mwakilishi wa FAO: FAO-KE@fao.org ; Tel. [+254] 2076 25920
Ofisi ya Mkoa wa FAO kwa Afrika	Lazima ujibu ndani ya siku 5 za kazi kwa kushauriana na Mwakilishi wa FAO. Mwakilishi wa FAO: Barua pepe: FAO-RAF@fao.org simu: +233 [0] 302 610930
Ofisi ya Mkaguzi Mkuu wa Serikali [OIG]	Kuripoti udanganyifu na utovu wa nidhamu kwa faksi ya siri: [+39] 06 570 55550 Kwa barua pepe: Investigations-hotline@fao.org Kwa Simu ya Siri: [+ 39] 06 570 52333

Wanachama wa Vikundi vya Asili, jamii za kikabila, wachache au vikundi viliviyotengwa wanaweza kutoa malalamiko au kukata rufaa juu ya nyanja zote za muundo na utekelezaji wa shughuli ndogo. Hasa kwa jamii za asili, kama sehemu ya mchakato wa FPIC, GRM inayopendekezwa itajadiliwa na kukubaliwa, ili kuhakikisha kuwa mradi unaheshimu na kuzingatia mazoea ya jadi ya wadau hawa, kuwaunganisha ndani ya GRM ya kiwango cha mradi. Katika matukio mengi kesi za malalamiko zimeshughulikiwa kwa njia isiyo rasmi na jamii za mitaa chini ya uongozi wa viongozi wa jamii au wa jadi. Mara baada ya GRM kukubaliwa, fomu ya malalamiko na malalamiko, pamoja na kijitabu kinachoelezea utaratibu, kitatengenezwa chini ya mradi, na kusambazwa kwa jamii za kikabila kwa matumizi yao. Wanachama wa jamii ya Vikundi vya Asili watafahamishwa wazi juu ya njia za malalamiko na rufaa [kama ilivyoelezwa hapo juu] katika mikutano ya jamii na aina zingine za mawasiliano ambazo ni rahisi kwao. Teknolojia ya habari na mawasiliano na zana za vyombo vya habari zitumike kusambaza taarifa. Maoni na mapendekezo yanayohusiana na makazi mapya ambayo hutolewa na watu wanaohusika na / au mashirika yanapaswa kuandikwa vizuri.

Usambazaji wa Mfumo wa Urekebishaji wa Grievance wa FAO [GRM] na Mfumo wa Kujitegemea wa GCF [IRM]. Ufichuaji wa taarifa za FAO ESMF (ikiwa ni pamoja na GRM na IRM) utafanyika kuitia njia na muundo tofauti, ikiwa ni pamoja na bandari ya kutoa taarifa ya FAO, tovuti za ofisi za kikanda / nchi za FAO na / au tovuti husika ya kitaifa, ikiwa inafaa. Kuzingatia maalum kutachukuliwa ili kuhakikisha kuwa habari inapatikana kwa namna na lugha ambayo inaeleweka kwa urahisi na kulengwa kwa makundi tofauti ya wadau, ikiwa ni pamoja na vikundi viliviyotengwa na visivyoofaa [ikiwa ni pamoja na wanawake, vijana, wazee, Watu wa Asili, PLWD]. Ili kufikia hadhira pana, katika ngazi ya mitaa, njia zingine za usambazaji ambazo zitazingatiwa, ni pamoja na kutoa taarifa ya GRM & IRM kama sehemu ya mchakato wa ushiriki wa wadau unaoendelea, kama sehemu ya mchakato wa FPIC, katika muundo wa kimwili na dijiti [habari, ripoti ya redio, vipeperushi, maonyesho ya ndani, barua ya moja kwa moja, kati ya wengine].

- Warsha ya Inception na mafunzo ya mara kwa mara kama sehemu ya Mradi wa CRLCSA katika ngazi ya mkoa na katika ngazi ya kata, na katika kila moja ya mikoa mitatu ya mradi.
- Vikao vya habari na mikutano ya jamii, ikiwa ni pamoja na utoaji wa habari kwa mdomo na kuitia vifaa vya kuelimisha.
- Brosha kuhusu utaratibu wa kurekebisha malalamiko ya CRLCSA uliosambazwa kwa wadau mbalimbali ikiwa ni pamoja na AZAKi za mitaa na mikoa.
- Ukurasa wa wavuti wa FAO Kenya
- Imejumuishwa kama sehemu ya nyenzo nyingine yoyote ya mawasiliano ambayo imeundwa na kusambazwa wakati wa utekelezaji wa mradi.

Yafuatayo yanapaswa kuzingatiwa wakati wa kupanga aina sahihi za ufichuzi: kiwango cha maelezo ya kiufundi, lugha za mitaa na lahaja, viwango vya kusoma na kuandika, majukumu ya wanawake na wanaume, na njia za ndani za kusambaza habari. Vifaa vya mawasiliano kuhusu njia za GRM lazima ziandaliwe kwa lugha za ndani na zinapaswa kusambazwa kwa wadau wote katika mzunguko wa mradi. Taarifa muhimu zitakazosambazwa ni pamoja na:

- Ni GRMs gani zinazopatikana, pamoja na taratibu za kuripoti malalamiko ya FAO, na kwa nini ni muhimu.
- Nani anaweza kweli kuongeza malalamiko [watu binafsi, jamii, na wadau wengine ambao wanaweza kuathiriwa na mradi huo], pia kutaja nani hawezo.
- Njia za kuchukua, ikiwa ni pamoja na simu ya simu, SMS, barua pepe, ukurasa wa wavuti, ofisi, au dawati za msaada, ambapo malalamiko yanaweza kuwasilishwa [haya yanapaswa kufafanuliwa kimkakati na kwa kushauriana na jamii ili waweze kuwa na ufanisi zaidi na kupatikana kwa vikundi tofauti vya lengo].
- Nani ana wajibu wa kupokea na kujibu malalamiko.

- Ahadi za mradi kuhusu muda wa juu unaoruhusiwa kurudi kwa watu binafsi au vikundi ambavyo vinawasilisha malalamiko na hatua zingine za wakati zinazohusiana na malalamiko na ilivyoelezwa katika GRM ya hati ya mradi. Kumbuka kwamba uthibitisho ulioandikwa utatumwa ndani ya siku kumi [10] za kazi; Baadaye, pendekezo la azimio litafanywa ndani ya siku thelathini [30] za kazi.
- Sera kuhusu ulinzi kutoka kwa kulipiza kisasi kulingana na hatua za ulinzi wa Whistle-blower, na sera ya mbinu ya mwathirika na kanuni zake muhimu za usalama, usiri / faragha na idhini ya habari.
- Ni aina gani za majibu na faida ambazo watu wanaweza kupokea kutokana na kutumia GRMs.

Receive & register	Community organizations, households, individuals or other stakeholders, including through Accountability Box system, submit their grievances to the PMU ESS specialist and supporting officers within PMU. Safeguard Officers will receive grievances or feedback through telephone/SMS, email, feedback/complaint box or other written or oral format
Acknowledge, screen, assess and assign	PMU ESS specialist will screen each grievance to ensure eligibility and either will assign staff to assess and investigate the grievance or forwards the grievance to higher institutional levels if too complicated to be addressed at the respective level. Officers responsible for the investigation and addressing the grievance prepares and presents report on grievance with potential resolution options
Respond & address	PMU ESS specialist proposes options to address the grievance to the complainant and any other related parties to reach an agreement
Implement and Monitor	PMU ESS specialist requests to implement the agreed upon redress option and, along with input from other PMU officers, assigns a relevant officer to monitor the progress and effectiveness of implementation
Report	PMU ESS specialist prepares a report, based on a standardized template, on the status of all grievances. This report is then submitted to the National Project Coordinator.

2.4.2 Mfumo wa Kitaifa wa Kushughulikia

Kifungu cha 159 cha Katiba ya Kenya, 2010 kinatoa njia mbadala na za jadi za utatuzi wa migogoro. Hizi zinatumika tu kwa kiwango kwamba hazikiuki Mswada wa Haki, Katiba na sheria nyingine zilizoandikwa, na hazifuati haki na maadili: [1] Mamlaka ya mahakama yanatokana na watu na fulana ndani na yatakelezwa na mahakama na mahakama zilizoanzishwa na au chini ya Katiba hii. [2] Katika kutumia mamlaka ya mahakama, mahakama na mahakama zitaongozwa na kanuni zifuatazo- [c] aina mbadala za utatuzi wa mizozo ikiwa ni pamoa na upatanisho, upatanishi, usuluhishi na taratibu za utatuzi wa mizozo ya jadi zitakuzwa, kulingana na kifungu. [3] Taratibu za utatuzi wa migogoro ya jadi hazitatumika kwa njia ambayo- [a] inakiuka Sheria ya Haki; [b] ni kinyume na haki na maadili au matokeo katika matokeo ambayo yanapingana na haki au maadili; au [c] haiendani na Katiba hii au sheria yoyote iliyoandikwa.

3. Mfumo wa Mpango ya Watu wa Asili

3.1 Hatari na athari za mradi kwa watu wa asili

Kuzingatia ugumu wa kitambaa cha kijamii cha tovuti ya mradi na shinikizo kubwa juu ya rasilimali za asili, athari zisizotarajiwa kwa Watu wa Asili / jamii zinaweza kuwa inawezekana, ambazo zingine tayari zimetambuliwa [Sura ya 4 na 7]. Mradi huo unasaidia kupitishwa kwa mazoea ya CRLCSA na mazoea mengine mazuri ya kilimo na tasnia ambayo yataongeza uzalishaji, uzalishaji na ubora wa minyororo sita muhimu ya thamani na wakati pia kuimarisha ujasiri kwa hatari zinazohusiana na hali ya hewa, kuboresha uwezo wa jumla wa wakulima / wakulima wadogo kukabiliana na athari za mabadiliko ya hali ya hewa, kupanua mapato yao na kuboresha uwezo na mifumo ya utawala ili kukabiliana na mshtuko huo. Mradi huo unatafuta kushughulikia athari mbaya kupitia njia za usimamizi zilizobainishwa na pia kutambua hitaji la kufanya uchunguzi wa hatari ya ziada na kuendeleza mipango ya usimamizi wa E & S kulingana na tathmini ya kina zaidi ya maeneo maalum ya mradi na walengwa walengwa, wakati wa utekelezaji wa mradi wa mapema pamoja na FPIC. Zaidi ya hayo, maoni yaliyopatikana kutoka kwa mchakato wa FPIC yanaweza kuhitimisha hitaji la kutekeleza Mpango wa Watu wa Asili - IPP [rejea kwa Kiambatisho 7 na Kiambatisho 8].

Kutokana na hali ya mradi uliopendekezwa na shughuli zake za msingi, haitarajiwi kuwa Vikundi vya Asili vitafunuliwa kwa athari yoyote mbaya au hatari zinazotokana na mradi zaidi ya zile zilizoelezwa katika Mfumo wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii [ESMF], hata hivyo hatua za ziada za hatari na kupunguza zinaweza kutambuliwa katika FPIC na ESMPs. Mradi huo una lengo la kusababisha madhara kwa IPs, na orodha ya shughuli za kutengwa zimejumuishwa chini ya Kiambatisho 1 cha hati ya sasa. Hatari kuu zinazohusiana na shughuli za mradi kwenye IPs [inajumuisha wafugaji wa transhumant] ni pamoja na:

- Kuingizwa kwa kutosha kwa IPs katika shughuli za mradi, mchakato wa kupanga na / au ukosefu wa unyeti kwa vikwazo vya kijamii na kitamaduni vinavyoendelea vinaweza kupanua mapungufu ya kiuchumi ya kijamii tayari ndani ya watu wa asili.
- Kuongezeka kwa mvutano na ushindani wa upatikanaji wa rasilimali na matumizi kati ya jamii tofauti za asili na vikundi viliviyotengwa katika mkoja wa LREB.
- Umiliki usio wazi wa ardhi za misitu na ardhi za jamii na kubadilisha maisha [kwa mfano uhamiaji] kunaweza kupunguza ufanisi katika kupitishwa kwa hatua za CRLCSA.
- Vikwazo vinavyowezekana juu ya matumizi ya ardhi na upatikanaji wa rasilimali za asili kulingana na umiliki wa jadi au chini ya matumizi ya kawaida [kwa mfano kuathiri IPs na maisha yao, kama vile vizuizi au upotezaji wa upatikanaji wa ardhi ya malisho, upatikanaji wa maeneo ya umuhimu kwa IPs kwa madhumuni ya sherehe / ibada au kiroho, kizuizi cha kuvuna / kutumia mimea ya dawa, nk]. Kwa mfano, mikakati ya uhifadhi na hatua zinazoingiliana na maeneo ya IP zinaweza kuathiri njia ya IPs ya kuishi, patrimony ya kitamaduni na cosmovision ya jumla, ikiwa mradi haushiriki vizuri na jamii za asili zilizoathiriwa na kupata idhini kutoka kwao.

Changamoto na vikwazo vilivytajwa hapo juu vitajumuishwa katika Mpango wowote wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii [ESMP], FPIC na Mpango wa Watu wa Asili [IPP], kwa lengo la kuepuka na kupunguza hatari na athari mbaya za E & S na kuhakikisha kuwa Watu wa Asili wanapata faida sawa. Kupitia njia shirikishi [ikiwa ni pamoja na mashauriano yenye maana na yenye ufanisi], mradi huo una lengo la kushughulikia athari mbaya za mabadiliko ya hali ya hewa kwa jamii za asili ambazo zinaishi au hutegemea mazingira ya asili ndani ya eneo la mradi wa ushawishi. Baadhi ya hatua za kupunguza ni pamoja na kuzuia na kupunguza hatari na athari mbaya ni:

- Ushiriki katika mradi ni wa hiari, na FPIC itakuwa kanuni ya kukata msalaba inayotumika kuhakikisha kuwa idhini ya bure, ya awali na ya habari hutolewa kabla ya utekelezaji wa shughuli yoyote na mchakato rasmi na uliorekodiwa kikamilifu wa FPIC uliotumika ambapo IPs zipo.
- Shirikisha IPs katika miili / miundo ya kufanya maamuzi [kama vile mradi wowote wa ndani au wa kikanda] katika maisha yote ya mradi, kuhakikisha ushiriki mpana na endelevu wakati wa mzunguko wa mradi wa wanachama wote wa jamii kuingiza njia ya kijinsia na ya kizazi ambapo, wanawake, wazee na vijana wanahusika kikamilifu katika mradi huo. Mradi huo umejumuisha wawakilishi kutoka IPs kama mwanachama wa Kamati ya Kuratibu Ufundu ya Mradi [PTCC] ili kuongeza ushiriki wa IPs katika mchakato wa kufanya maamuzi.
- Mikutano ya ushauri kati ya IPs na mradi inapaswa kufanywa kulingana na sheria na mila za IP mwenyewe; na uhuru wa kuanzisha na kuchagua taasisi zao za mwakilishi au vyombo vya kufanya maamuzi [kwa mfano baraza la kijiji au kikundi cha wazee walioeteuliwa kwa makubaliano] kwa mazungumzo ya msingi ya idhini ya FPIC, kulingana na taratibu na sheria zao wenyewe. Hii itahakikisha IPs zinaweza kupitisha hatua zinazofaa kwa muktadha wao wa ndani na udhaifu tofauti.
- Mikakati ya usimamizi wa mazingira ya Kaunti na mikakati ya usimamizi wa maji itajenga juu ya njia ya matumizi ya ardhi ya ngazi ya jamii, kuingiza haki ya matumizi endelevu ya flora na fauna ya IPs kwa njia inayoendana na patrimony yao ya kitamaduni na cosmovision ya IPs [kufuata FPIC]. Aidha, Mikakati hii ya Kaunti itahakikisha haki za kitamaduni, kijamii na kiuchumi za wafugaji / wafugaji wa kuhamahama zinahifadhiwa / kuheshimiwa. Hatari zinazowezekana zitajadiliwa kupitia michakato inayoendelea ya ushiriki wa wadau.
- Imara njia zilizokubaliwa, zinazofaa kitamaduni, zinazoweza kupatikana na zinazojumuisha maoni na Grievance Redress kwa Watu wa Asili. PMU na FAO watahakikisha kuwa Watu wa Asili wanapata njia za mawasiliano ya pamoja na utaratibu wa kurekebisha [GCF, FAO na katika kiwango cha mradi] kushiriki mawazo, masuala yanayotokana na shughuli zinazohusiana na utekelezaji wa mradi katika mzunguko wa mradi.
- Kuajiri miongozo ya hiari ya FAO juu ya utawala wa uwajibikaji wa umiliki wa ardhi, uvuvi, na misitu [VGGT].
- Hakuna ardhi iliyotengwa au maeneo ya ziada ya uhifadhi [kwa mfano, Hifadhi ya Taifa] itaanishwa kama sehemu ya mradi.
- Ikiwezekana, na kama ilivyokubaliwa na jamii za asili, mradi huo utasaidia ujumuishaji wa maarifa ya jadi na mazoea ndani ya teknolojia / mazoezi ya CRLCSA na itakuza mchakato wa mashauriano ya pamoja na shirikishi ili kutambua na kukuza mazoea ya CRLSA ambayo yanaambatana na mazoea na desturi za kitamaduni za Watu wa Asili. Kwa kuongeza, miradi itasaidia uhamishaji wa maarifa ya jadi ya IPs kupitia njia na fomu zao za kitamaduni.
- Mafunzo ya wakufunzi kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli za mradi yanapaswa kujumuisha wanaume na wanawake kutoka kwa Vikundi vya Asili. Mradi utazingatia, uzalishaji wa habari na vifaa vya kujenga uwezo katika lugha za IP au lahaja ili kuongeza ufikiaji katika vikundi na kuwezesha ujifunzaji wa rika kwa rika.
- Fanya kampeni za uhamashaji na wafanyakazi wa mradi na kutekeleza vyombo juu ya haki za IPs, hatua za kupunguza ESMF na kufuatilia athari za mradi kwa vikundi vilivytengwa na vilivyo hatarini.

Athari chanya: mradi una uwezo mkubwa wa kuchangia mahitaji ya nchi juu ya maendeleo shirikishi na ya umoja, kama vile: i] kukuza mchakato wa kufanya maamuzi ya pamoja na shirikishi ndani ya mipango ya kata na michakato ya ardhi kwa kuzingatia mahitaji na haki za jamii za asili; ii] kuunganisha uwakilishi wa wanawake, PLWD, na vijana na IPs na ushiriki ndani ya minyororo muhimu ya thamani; iii] kuongezeka

kwa usawa wa kijinsia na ushirikishwaji wa kijamii katika upatikanaji wa / kudhibiti pembejeo za kilimo, fedha za kilimo, na taarifa za hali ya hewa na huduma na ugani wa kilimo; iv] kuongeza uwezo wa kukabiliana na wakulima na vikundi vilivytengwa ili kukabiliana na athari za mabadiliko ya hali ya hewa; v) kuboresha viwango vya usalama wa chakula na lishe kuititia mseto na kuongezeka kwa uzalishaji wa mazao muhimu na bidhaa; vi] kukuza fursa nzuri za kufanya kazi kwa vikundi vilivytengwa na kuongeza uwezo wao [mafunzo ya pamoja] ili kuwaunganisha ndani ya viungo vya juu au maalum vya mnyororo muhimu wa thamani.

Mradi utapitisha na kukuza mazoezi ya kuongeza ujasiri wa hali ya hewa na kuongeza utenganishaji wa kaboni kuititia: kilimo na mazoea ya kilimo cha misitu pamoja na suluhisho zingine za asili; usimamizi wa wadudu jumuishi [IPM]; mazoezi ya usimamizi wa maji ya pamoja, upandaji miti na ukarabati wa maeneo nyeti yaliyoharibika na kukuza matumizi ya nishati mbadala [kwa mfano taka kwa vitanzi vya nishati, kukausha hewa ya jua na teknolojia ya joto kuititia kuitishwa hasa ya nishati ya jua, miongoni mwa mengine]. Kwa hiyo, shughuli za mradi zinaambatana na tamko la pamoja la Harakati za Jamii na wakulima wa Peasant, Mashirika ya Imani na CSO iliyotolewa katika "Mkutano wa Watu wa Afrika" kabla ya Mkutano wa 6th EU-Afrika⁷. Kwa hivyo, mradi unatambua, kuthamini na kusaidia uwezo mkubwa wa kilimo cha wakulima ili kuongeza usalama wa chakula na uhuru, kupunguza umaskini na njaa, wakati wa kuhifadhi bioanuai na kuheshimu maarifa na uvumbuzi wa asili. Aidha, mradi huo pia unatambua na kusaidia kilimo kidogo kama mfano mzuri wa muundo kwa maendeleo ya sekta ya kilimo na kuongeza hali ya hewa na kupunguza uzalishaji wa GHG kuititia agroecology na ufumbuzi mwengine wa asili; inataka kuimariswa uchumi wa vijijini kuititia msaada wa mnyororo muhimu ya thamani na kusaidia uwekezaji katika nishati safi iliyotengwa kuititia kuitishwa kwa nishati ya jua.

3.2 Mchakato wa FPIC

Kwa mujibu wa miongozo na viwango vya FAO E&S, mipango na miradi ya Shirika imeundwa kwa kushirikiana na Watu wa Asili, na mashauriano yao kamili, yenye ufanisi na yenye maana na ushiriki, na kwa lengo la kupata idhini yao ya Bure, ya Kabla na ya Habari [FPIC] kabla ya shughuli zozote za mradi kuanza. Zaidi ya hayo, miradi inapaswa kuhakikisha kuwa IPs hupata fursa za haki na sawa zinazoungwa mkono na maendeleo ya kibiashara ya ardhi na rasilimali zao kwa njia inayofaa kitamaduni na ya umoja, kwa kuzingatia usawa wa kijinsia. FPIC ni haki maalum ambayo inahusu IPs na inatambuliwa katika Azimio la Umoja wa Mataifa juu ya Haki za Watu wa Asili [UNDRIPI]. Vipengele vyote ndani ya FPIC vimeunganishwa na ni sehemu ya yote. FPIC inapaswa kuonekana kama utaratibu, kama mchakato, ambapo sio tu sehemu za ubora ni muhimu sana lakini pia kwa kuzingatia kuwa kuna safu ya mambo muhimu ambayo yameunganishwa:

- **Uhuru:** Mchakato wa kujitegemea wa kufanya maamuzi
- **Kabla:** Haki kwa Watu wa Asili kufanya mchakato wao wa kufanya maamuzi kuhusu mradi wowote unaowahu kabla ya utekelezaji wake
- **Taarifa:** Haki ya kutolewa na kuwa na habari za kutosha juu ya masuala ya kufanya maamuzi
- **Uamuzi:** Uamuzi wa pamoja na wa kujitegemea wa jamii zilizoathiriwa baada ya kuititia mchakato wao wa kufanya maamuzi

Kibali kinapaswa kutafutwa kabla ya mradi wowote, mpango au hatua kufanyika [kipaumbele]; inapaswa kuamuliwa kwa uhuru juu ya [bure]; na kulingana na habari sahihi, ya wakati na ya kutosha iliyotolewa kwa njia inayofaa kitamaduni [inayofahamishwa] ili ichukuliwe kuwa matokeo halali au matokeo ya mchakato wa pamoja wa kufanya maamuzi. Wakati wa mashauriano ya FPIC na utekelezaji wa IPP, mradi huo utazingatia kuwa na njia inayofaa ya kushirikiana na jamii za wafugaji wa kuhamahama ikiwa mradi

⁷ <https://www.cidse.org/wp-content/uploads/2022/02/EN-African-Peoples-Declaration.pdf>

huo utatambua uwepo wao katika maeneo yaliyolengwa. FPIC inaruhusu jamii za asili kutoa au kuzuia idhini ya mpango au mradi ambao unaweza kuwaathiri au maeneo yao. Mara baada ya kutoa idhini yao, wanaweza kuiondoa katika hatua yoyote ya mzunguko wa mradi. FPIC pia inawezesha jamii za asili kujadili hali ambazo mradi utaundwa, kutekelezwa, kufuatiliwa na kutathminiwa. Mchakato wa FPIC unalenga:

- Kuhakikisha ushiriki mzuri wa Watu wa Asili na ushiriki wa kutosha wa vijana na wanawake katika mpango au mradi;
- kuepuka athari mbaya, au wakati kuepuka haiwezekani, kupunguza, kupunguza, au kulipa fidia kwa athari hizi kulingana na makubaliano ya Watu wa Asili; Na
- Tailoring faida kwa njia ya kijinsia na kiutamaduni sahihi

Ushiriki ndani ya mradi wa CRLCSA ni wa hiari, na ushiriki endelevu wa ufanisi utakuwa kanuni ya msingi kati ya kanuni zinazotumiwa na mashirika yote ya jamii wakati mchakato kamili na rasmi wa FPIC utatumika wakati vikundi vya Watu wa Asili vinahusika. Ili kushiriki katika mradi huo, kanuni za FPIC zitafuatwa kulingana na Sera ya Watu wa Asili na Kikabila na Mwongozo wa FAO FPIC kwa Watendaji wa Mradi, na miongozo mingine ya ziada ya taasisi ambayo inaendana na Sera ya Asili ya GCF. Kama sehemu ya ESMF hii, uchambuzi wa mazingira na kijamii wa shughuli ambazo zinaweza kuathiri au kuhusisha Watu wa Asili umefanywa. Matokeo ya tathmini hii, pamoja na nyaraka zingine zinazofaa za mradi zinapaswa kushirikiwa na IPs wakati wote wa utekelezaji wa mradi.

FAO inatambua kuwa maarifa ya asili na ya jadi ni muhimu kwa kutambua na kushughulikia hatari zinazoweza kutokea, ikiwa ni pamoja na hatari na hatari za maafa, na inapaswa kuingizwa katika mpango mzima au mzunguko wa mradi, kama sehemu ya maendeleo ya ESMPs, FPIC na IPPs, na mikakati husika ya mradi, mtazamo wa Vikundi vya Asili pia utazingatiwa. Hasa

Ili kuamua athari za mradi kwa jamii za Watu wa Asili, pamoja na upeo na uainishaji wa shughuli za FPIC, uchunguzi wa tathmini ya FPIC ufuataa ulifanyika. Mchakato huu wa uchunguzi uliofanywa husaidia kuamua kiwango cha hatari ambacho mradi unaweza kusababisha Watu wa Asili, na kutambua vitendo vya kupunguza. Hatari na vitendo vya ziada vinaweza kutambuliwa kama sehemu ya matokeo ya mchakato wa FPIC.

Jedwali 2 Orodha ya Tathmini ya FPIC - Zana ya Uchunguzi

Vigezo	Ndiyo	La	Maelezo
Je, kuna jamii yoyote ya kiasili katika eneo la mradi au shughuli za mradi zitahusisha watu wa asili moja kwa moja?	Ndiyo		Kuna jamii kadhaa za kiasili [kwa mfano, wafugaji wa kuhamahama na wakusanyaji wa wawindaji] katika eneo la mradi, hizi ni pamoja na jamii ambazo zinaishi kwenye ardhi zilizoathiriwa na mradi huo pamoja na wale ambao ni wahamaji au ambao huhama kwa msimu kwa umbali mfupi, na ambao kiambatisho chao kwa maeneo ya mababu kinaweza kuwa cha mara kwa mara, msimu, au mzunguko katika asili. Watu wa asili [ikiwa ni pamoja na wanawake, vijana, wazee, na walemavu], wanaweza kuhusika moja kwa moja katika ufahamu na maendeleo ya uwezo, shule za shamba za wakulima, na michakato ya mipango ya ndani na / au kupitishwa kwa mazoea ya CRLCSA. Hatari kuu zinahusiana zaidi na Pato la 2 na 3. Aidha, kuingizwa kwa kutosha kwa Watu wa Asili na jamii zilizotengwa katika shughuli za mradi na / au ukosefu wa unyeti kwa vikwazo vyta kijamii na kitamaduni vinavyoendelea vinaweza kupanua mapungufu ya kiuchumi ya kijamii yaliyopo ndani ya vikundi hivi [hasa chini ya Pato la 1, 3 & 4]. Kupitia mchakato wa ushiriki wa FPIC na kuendelea, mradi huo utahakikisha kuwa Watu wa Asili wanafahamishwa na kuelewa: [i] haki zao za ardhi chini ya sheria na majukumu husika na chini ya mikataba na makubaliano husika ya kimataifa; [ii] upeo na hali ya shughuli zilizopendekezwa; [iii] athari za uwezekano wa shughuli zilizopendekezwa; iv) kuwawezesha kufaidika sawa na shughuli za mradi.

Vigezo	Ndiyo	La	Maelezo
Je, shughuli za mradi zinaweza kuwa na athari mbaya kwa haki za watu wa asili, ardhi, maliasili, maeneo, maisha, maarifa, kitambaa cha kijamii, mila, mifumo ya utawala, na utamaduni au urithi [unaonekana na hauonekani]?	Ndiyo		<p>Baadhi ya shughuli za mradi zinaweza kuathiri bila kuvuruga haki za watu wa asili, ardhi, maliasili, maeneo, maisha, maarifa, kitambaa cha kijamii, mila na mifumo ya utawala, kwa mfano, shughuli zingine zinaweza kuathiri Watu wa Asili na riziki zao [kwa mfano kupoteza upatikanaji wa ardhi ya malisho, kuingiliwa na maisha ya wafugaji], ikiwa vikundi hivi vimetengwa katika mipango na mchakato wa kufanya maamuzi [kwa mfano Vikundi vya Asili vinawakilishwa katika Kamati Kuu ya Mradi]. Vikwazo vyovypote juu ya matumizi ya ardhi na upatikanaji wa maliasili kulingana na umiliki wa jadi au chini ya matumizi ya kawaida [chini ya Pato la 2] vitashughulikiwa kwa kuhakikisha haki za IPs zinaheshimiwa na kwamba zinahusika katika maendeleo ya mikakati hii. Kuidhinishwa kwa watu wa asili kutaarifiwa kama mradi utahakikisha [kupitia mchakato wa mashauriano ya wadau, FPIC na shughuli za kujenga uwezo] kwamba habari husika hutolewa kwa vikundi vya asili kwa njia inayoweza kupatikana, inayohusisha vikundi vyote vilivyo hatarini [vijana, wanawake, wazee, na watu wenye ulemavu], na kuruhusu muda wa kutosha kwao kujadili kwa lugha yao ya ndani na kuelezea kwa uhuru wao. Ridhaa. Mchakato wa mashauriano ya mradi na GRM ya kiwango cha mradi itawezesha kuunganisha ndani ya mradi, mahitaji na vipaumbele vilivyoonyeshwa na jamii za asili zinazohusika kwa njia ambazo zinfaa kitamaduni. Zaidi ya hayo, FAO na miradi ya kutekeleza vyombo na washirika watafuata kanuni zinazoongoza na mazoea mazuri ya utawala wa umiliki wa uwajibikaji kama ilivyoolezwa katika <u>Mwongozo wa Hiari juu ya Utawala wa Kuwajibika wa Umiliki wa Ardhi, Uvuvi na Misitu katika Muktadha wa Usalama wa Chakula wa Taifa</u> [VGGT]. Mradi utasimamia kwa karibu kwamba shughuli za mradi haziingiliani na haki za mababu na mila za Watu wa Asili, ili kuepuka kizuizi chochote juu ya haki za Vikundi vya Asili , ardhi, maliasili, maeneo, maisha, maarifa.</p>

Vigezo	Ndiyo	La	Maelezo
Je, jamii za wenyiji nje ya eneo la mradi zinaweza kuathiriwa na mradi huo?	Ndiyo		Hitarajiwi kwamba watu wa asili nje ya eneo la mradi wanaathiriwa na shughuli za mradi. Mradi huo unatambua haki za matumizi ya jadi za Watu wa Asili na jamii zilizotengwa, na kuitia FPIC na michakato ya ushiriki wa wadau inayoendelea katika mzunguko wa maisha ya mradi, hatari hizi zitashughulikiwa. Zaidi ya hayo, mradi una lengo la kuhusisha Vikundi vya Asili katika mchakato wa kufanya maamuzi, kuheshimu haki za kitamaduni za Watu wa Asili. Hatari inayowezekana inahusiana zaidi na Pato la 2 ikiwa mchakato wa bidii haufuatwi. Mradi huo utawalenga wakulima wadogo, hitarajiwi kuwa watu wa asili watalengwa moja kwa moja, kwani watu wa asili katika eneo hilo [kama vile wafugaji na wawindaji] hawashiriki katika mradi wa VC. Hata hivyo, chini ya kipengele cha 2, mradi utaendeleza na kutekeleza Mikakati ya Usimamizi wa Mazingira ya Kaunti ambayo inaweza kuathiri maisha ya watu wa asili [kwa mfano kupoteza upatikanaji wa ardhi ya malisho, kuingiliwa na maisha ya wafugaji], ikiwa vikundi hivi vimetengwa katika mipango na mchakato wa kufanya maamuzi. Zaidi ya hayo, hatua za hatari na kupunguza katika ESMP na uchukua unaohusiana utasasishwa kulingana na matokeo ya FPIC.
Je, shughuli za mradi zitasababisha uhamishaji wa IPs?		La	Shughuli za mradi hazitasababisha makazi ya watu au jamii kwa hiari; rasilimali kutoka kwa mradi zitatumika kwa upatikanaji wa ardhi au rasilimali [rejea kwa Kiambatisho 1 - Orodha ya Kutengwa]. Shughuli zilizopendekezwa zitamaanisha ushiriki wa jamii kwa hiari na mahitaji ya msingi. Shughuli zote za mradi zitakuwa chini ya Uchunguzi wa E & S ili kuhakikisha hakuna uhamishaji / makazi unafanyika.
Kutakuwa na shughuli zinazohusisha misingi takatifu, maeneo ya mazishi, maeneo ya kitamaduni na urithi, maeneo muhimu na maalum yaliyotambuliwa na IPs?		La	Rejelea orodha ya kutengwa [Kiambatisho 1], mradi unatambua kuwa haya ni maeneo yaliyotengwa na yanaweza kutumika tu kwa madhumuni ambayo yalianzishwa. Shughuli zilizo chini ya sehemu ya 2, zinazohusiana na mchakato wa kupanga [Mipango ya Usimamizi wa Mazingira ya kaunti] zitaweka ramani au kupunguza maeneo haya. Utaratibu wa Kupata Nafasi umejumuishwa [Kiambatisho 4]

Vigezo	Ndiyo	La	Maelezo
Je, kutakuwa na shughuli za mradi zinazofanyika ndani ya ardhi za mababu na vikoa vya mababu?	Ndiyo		Baadhi ya shughuli za mradi zilizofanywa ndani ya ardhi za mababu na vikoa vya mababu, mashamba ya maonyesho, shule za shamba za wakulima, shughuli za kujenga uwezo [pamoja na kugawana maarifa] zinaweza kubebwa ndani ya ardhi za mababu na vikoa vya mababu. Aidha, matumizi madogo na uhifadhi wa pembejeo fulani za kilimo pia zinaweza kufanyika katika maeneo haya ya jamii. Kila inapowezekana, maeneo haya yataepukwa. Shughuli za mradi zinazofanyika ndani ya ardhi za mababu na / au za vikoa vya mababu zitahitaji FPIC, ili kuhakikisha idhini hutolewa kabla ya ufungaji wa vifaa na itajumuisha uamuzi wa fidia kwa ardhi itakayotumika. Ardhi za asili na vikoa, maeneo ya kitamaduni na urithi, ardhi inayomilikiwa na, au chini ya haki za kitamaduni za Watu wa Asili [ambayo ni pamoja na wawindaji-wakusanyaji, wafugaji na jamii zingine za kikabila na zilizotengwa] zinapaswa kutambuliwa na kuchorwa / kuwekwa ndani ya Mikakati ya Usimamizi wa Mazingira na Maji ambayo inapaswa kuendelezwa kama sehemu ya Sehemu ya 2.
Je, kutakuwa na shughuli za mradi zinazohusisha utafiti juu ya maarifa ya asili, mifumo na mazoea yanayohusiana na kilimo, misitu, mifumo ya usimamizi wa maji na rasilimali na teknolojia?	Ndiyo		Kwa kiasi fulani, mradi unaweza kukusanya na kuunganisha maarifa ya asili na mazoea ya kutekelezwa kama mazoea ya CRLCSA; au hatimaye inaweza kusaidia ujumuishaji wa maarifa ya jadi katika usimamizi wa ardhi na mikakati ya maji, kuheshimu matumizi endelevu ya kawaida ya bioanuai. Zaidi ya hayo, rasilimali za maumbile au ujuzi wa jadi wa jamii za asili na za mitaa zinaweza kutumika tu kwa uzalishaji na matumizi ya binadamu, kuheshimu katika hali zote haki miliki na uhuru wa chakula. Katika hali kama hizo, FPIC au idhini na ushiriki wa jamii za asili na za mitaa zitahitajika, habari yoyote inayokusanya au kushirikiwa na mtu wa tatu, itahitaji idhini inayofaa kutoka kwa Watu wa Asili. Hatua za kulinda haki za watu wa asili, mifumo ya thamani, haki za mali ya jamii zinahakikishiwa na mradi huo na zitakubaliwa rasmi wakati wa mchakato wa FPIC. Mradi huo utakuza matumizi ya aina na aina za ndani / za asili; hata hivyo ikiwa kuna kuanzhishwa kwa aina za mimea au wanyama itakuwa kwa kuzingatia na tathmini ya hatari ya athari za aina hizo zinaweza kuwa na aina za ndani na mazingira. Hatari ni hasa kuhusiana na Pato 2, 3 na 4.
Je, kutakuwa na mkusanyiko wa rasilimali za maumbile kwa ajili ya bio-prospecting?		La	Ikiwa kuna matukio ya kukusanya rasilimali za maumbile kama vile mbegu, haitakuwa kwa madhumuni ya kutumia maarifa yaliyotokana kwa madhumuni ya kibashara. Benki ya mbegu katika maeneo ya Watu wa Asili itaongozwa na IP; [ii] hasa kwa faida yao wenywewe; na [iii] ndani ya mfumo wa haki za wakulima za mbegu na FPIC ya IPs. Hatari ni hasa kuhusiana na Pato 3 na 4.

Chanzo: Ufanuzi wa waandishi wenywewe

Zaidi ya hayo, uchunguzi wa shughuli zote za mradi mdogo utakuwa mahitaji ya lazima ili kuamua ikiwa Watu wa Asili wapo au wana kiambatisho cha pamoja, eneo la mradi [Kiambatisho cha 6]. Katika kufanya uchunguzi huu, hukumu ya kiufundi ya mtaalam wa kijamii aliyehitimu [kwa mfano mshauri wa watu wa asili / mtaalamu] itatafutwa chini ya Ofisi ya FAO-Kenya. Ushauri wote na IPs na jamii zilizotengwa zinapaswa kuratibowi na Ofisi za Kaunti na mashirika ya kutekeleza.

Mahitaji ya FPIC:

- A. Utambulisho wa Watu wa Asili⁸:** Kwa mujibu wa makubaliano ya kimataifa na kwa mujibu wa Sera ya FAO juu ya Watu wa Asili, FAO inazingatia vigezo vifuatavyo vya kutambua Watu wa Asili: kipaumbele kwa wakati kuhusiana na kazi na matumizi ya eneo fulani; kuendeleza kwa hiari kwa utofauti wa kitamaduni [kwa mfano lugha, sheria na taasisi]; kujitambua; uzoefu wa utengano, kutengwa, Umiliki, kutengwa au ubaguzi [iwe hali hizi zinaendelea au la].
- B. Utambulisho wa haki juu ya ardhi, maeneo, na maliasili:** Watu wa asili wana haki ya kumiliki, kutumia, kuendeleza na kudhibiti ardhi, maeneo, na rasilimali wanazomiliki kwa sababu ya umiliki wa jadi au kazi nyingine ya jadi au matumizi, pamoja na yale ambayo wamepata vinginevyo⁹.
- C. Kutoa Tathmini ya Awali ya Athari kwa Watu wa Asili:** Miradi yote ambayo inaweza kuathiri Watu wa Asili lazima ifanye tathmini na kuthibitisha: i] ikiwa Watu wa Asili wanaishi eneo la mradi uliopendekezwa na, ikiwa ni hivyo, ni pamoja na data zilizogawanywa na Vikundi vya Asili na eneo la kijiografia; na ii] ikiwa shughuli za mradi zinaweza kuathiri [hata kwa njia isiyo ya moja kwa moja] Watu wa Asili wanaishi nje ya eneo la mradi.
- D. Kuhakikisha Uhuru, Kabla na Taarifa ya Kukubaliana [FPIC]:** FAO inahitaji kwamba, kabla ya kupitisha na kutekeleza miradi na mipango ambayo inaweza kuathiri¹⁰ Watu wa Asili, mchakato wa Mkataba wa Bure, wa Kabla na wa Taarifa unafuatwa na idhini iliyotolewa na jamii ya asili.

Kanuni ya Mkataba wa Uhuru, Kabla na Taarifa [FPIC] ni haki ya kimataifa ambayo inahu Watu wa Asili, hata hivyo, haijaendelezwu kikamilifu au kupitishwa nchini Kenya. Kuna juhudzi zinazoendeleza za Watu wa Asili na wachache [wafugaji, wawindaji-wakusanyaji, wavuvi-wavuvi, jamii za misitu na wafugaji wa kilimo] katika kuendeleza zana ya FPIC kupitia mchakato shirikishi, hata hivyo zana hii bado hajakamilishwa na kujaribiwa [IWGIA].¹¹ Mfano mwagine wa juhudzi zinazoendeleza ni Itifaki za Jumuiya ya Biocultural, kama vile ile iliyotengenezwa na Itifaki za Jumuiya za Endorses [hatua ya hatua], itifaki zinazelezea maadili yaliyoamuliwa na jamii, haki, mazoea ya kidini, shirika la kijamii, utawala, taratibu na vipaumbele na hufafanua mchakato wa kufanya maamuzi ya Waidhinishaji kwa idhini ya awali, katika muktadha wa makubaliano ya Upatikanaji na Faida ya Kushiriki [Waamuzi and Kitamaduni, 2018¹²] na [Alvarado, 2022¹³].

Mradi huo utatumia kanuni ya kupata idhini ya bure, ya awali na ya habari [FPIC] kulingana na Sera ya FAO juu ya Watu wa Asili na Kikabil¹⁴ na ulinzi wa mazingira na kijamii wa FAO. FPIC inaruhusu jamii za asili kutoa au kuzuia idhini ya mpango au mradi ambao unaweza kuwaathiri au maeneo yao. Mara baada ya kutoa idhini yao, wanaweza kuiondoa katika hatua yoyote ya mzunguko wa mradi. FPIC pia inawezesha

⁸ Sera ya FAO juu ya watu wa asili na kikabil. https://www.fao.org/fileadmin/user_upload/newsroom/docs/FAO_policy.pdf

⁹ Ibara ya 26[1] ya UNDRIP

¹⁰ Mchakato wa FPIC unahitaji kufanya wakati wowote mradi unaweza kuathiri haki za watu wa asili, ardhi, maliasili, maeneo, maisha, maarifa, kitambaa cha kijamii, mila, mifumo ya utawala, na utamaduni au urithi [unaonekana na hauonekani].

¹¹ <https://www.iwgia.org/en/kenya.html>

¹² Community Protocols in Africa. Lessons Learned from ABS Implementation. https://naturaljustice.org/wp-content/uploads/2018/11/2018_Community-Protocols-in-Africa_Lessons-Learned_Natural-Justice.pdf

¹³ Alvarado (2022) Study on Consultation and Free, Prior and Informed Consent with Indigenous Peoples in Africa

¹⁴ <https://www.fao.org/publications/card/en/c/2ead5dd4-4fa1-46ef-9a3e-d6296fe39de9/>

jamii za asili kujadili hali ambazo mradi utaundwa, kutekelezwa, kufuatiliwa, na kutathminiwa. Hii pia imeingizwa ndani ya haki ya ulimwengu ya kujiamulia. Mambo yafuatayo yanapaswa kufuatwa:

- Kuhakikisha ushiriki wa kutosha wa vijana wa asili, wanawake, wazee na PLWD katika michakato ya mashauriano ambayo inapaswa kuwa ya kijinsia na ya kitamaduni.
- Mchakato wa FPIC utafuatwa kikamilifu, idhini lazima ipatikane kutoka kwa viongozi halali wa asili na / au jumuiya za asili kabla ya kufanya shughuli zozote za mradi zinazoathiri haki za watu wa asili, ardhi, rasilimali za asili, maeneo, maisha, maarifa, kitambaa cha kijamii, mila, mifumo ya utawala, na utamaduni au urithi [unaonekana na hauonekani].
- Kama sehemu ya mchakato wa FPIC, habari kubwa itakusanywa juu ya haki, maslahi ya mali, mipangilio ya tenurial, na matumizi ya rasilimali za jadi; kuzingatia mahitaji maalum ya wanawake na wanaume, vijana na wazee; na kuzingatia taasisi, sheria na desturi za watu wa asili wanaohusika na walioathirika.
- Haki za pamoja za kumiliki, kutumia, kuendeleza, na kudhibiti ardhi, maeneo [ambayo yanaweza kujumuisha maji] na rasilimali ambazo kwa jadi zinamiliwi, kumilikiwa, au kutumika vinginevyo au kupatikana zinapaswa kuheshimiwa na shughuli za mradi.
- Mpango wa Watu wa Asili [IPP] utaandaliwa kufuatia matokeo ya mchakato wa FPIC ikiwa mradi au shughuli zake zina athari mbaya. IPP inapaswa kuelezea vitendo vya kuepuka, kupunguza na / au kulipa fidia kwa athari mbaya kwa njia inayofaa kitamaduni. Mpango huu utaandaliwa kwa mashauriano kamili na jamii zinazohusika na zilizoathiriwa, ikiwa ni pamoja na wanawake na vijana, na kwa mujibu wa Sera ya FAO juu ya Watu wa Asili na wa kikabila. IPP inapaswa kujadiliwa na kupitishwa na jamii za wenyeji zinazohusika.

Kwa kuwa hakuna itifaki ya kitaifa au mwongozo wa kubeba mchakato wa FPIC nchini Kenya, Mradi utafuata Mwongozo wa FPIC¹⁵ na Hati ya Mwongozo wa Vitendo kwa Kuheshimu FPIC,¹⁶ ambayo ni sawa na Sera ya Watu wa Asili ya GCF. Mchakato huu utaongozwa na FAO, kwa kushirikiana kwa karibu na watendaji wa serikali [serikali za kitaifa na za mitaa kama vile Ofisi za Kaunti], na na wadau wa watendaji wa ndani wasio wa serikali [kwa mfano, AZAKi / NGOs, wawakilishi wa jamii, Watu wa Asili, nk] na kutekeleza vyombo

3.3 Mchakato wa Grievance kwa jamii za asili

GRM ni sehemu muhimu ya mradi. Kwa kesi ya Watu wa Asili na vikundi viliviyotengwa, GRM katika ngazi ya mradi inapaswa kujadiliwa sana na kukubaliana na jamii zinazohusika kama sehemu ya mchakato wa FPIC na itaelezewa katika IPP kulingana na Sera ya Watu wa Asili ya GCF. Hii inaweza kuwa kuitia jopo au kamati ya wawakilishi muhimu na washauri wa kujitegemea, mahojiano ya mara kwa mara na wanajamii na vyombo huru, sanduku la ukusanyaji kwa maoni yaliyoandikwa na yasiyoyulikana, na kadhalika. Ambapo taratibu za malalamiko ya jadi zipo na jamii zinachagua kuzifuata, hii inapaswa kuheshimiwa na FAO na vyama vingine vinavyohusika. Utambuzi huu na majadiliano ya GRM ya ndani yatakuwa sehemu ya mchakato wa FPIC kuendelezwa katika hatua ya mradi wa mapema, mara tu maeneo maalum ya tovuti kwa shughuli za mradi yameamuliwa na ramani kamili ya Watu wa Asili imefanywa. Zaidi ya hayo, makubaliano yanapaswa pia kuanzishwa kuhusu: i] mchakato wa kukagua na kuchunguza malalamiko [mfumo wa kufuatilia na kujibu]; ii] chaguzi za azimio [kwa mfano, fidia, vikwazo, nk]; iii] ufuatiliaji wa malalamiko na taarifa za matokeo kutoka kwa uchunguzi [upatikanaji wa habari]; iv] Urasimishaji wa GRM ambao unaendana na kanuni zao za jadi. Kukubaliana na GRM na jamii za mitaa itakuwa:

¹⁵ <https://www.fao.org/3/i6190e/i6190e.pdf>

¹⁶ <https://www.fao.org/3/i3496e/i3496e.pdf>

- **Halali:** kuwa na muundo wa utawala ulio wazi, wa uwazi na wa kutosha ili kuhakikisha kuwa hakuna chama kwa mchakato fulani wa malalamiko unaweza kuingilia mwenendo wa haki wa mchakato huo.
- **Inapatikana:** kutangazwa kwa wale ambao wanaweza kutaka kuipata na kutoa msaada wa kutosha kwa vyama vilivyoathiriwa ambao wanaweza kukabiliwa na vikwazo vya kufikia, ikiwa ni pamoja na lugha, kusoma na kuandika, ufahamu, fedha, umbali, au hofu ya kulipiza kisasi.
- **Kutabirika:** kutoa utaratibu wazi na unaojulikana, na muafaka wa wakati kwa kila hatua; uwazi juu ya aina ya mchakato na matokeo inaweza [na haiwezi] kutoa; na njia za kufuatilia utekelezaji wa matokeo yoyote.
- **Sawa:** kuhakikisha kuwa vyama vilivyounganishwa vina ufikiaji mzuri wa vyanzo vya habari, ushauri, na utaalim muhimu kushiriki katika mchakato wa malalamiko kwa maneno ya haki na usawa.
- **Sambamba na haki:** kuhakikisha kuwa matokeo yake na tiba zinakubaliana na viwango vya haki za binadamu vinavyotambuliwa kimataifa. na
- **Uwazi:** kutoa uwazi wa kutosha wa mchakato na matokeo ili kukidhi wasiwasi wa maslahi ya umma hatarini na inapaswa kudhani uwazi popote inapowezekana; mifumo isiyo ya Serikali hasa inapaswa kuwa wazi juu ya kupokea malalamiko na mambo muhimu ya matokeo yao.

Hatua maalum za mchakato wa FPIC ifuatavyo FAO kuheshimu idhini ya bure, ya awali na ya habari, mwongozo wa vitendo kwa serikali, makampuni, NGOs, Watu wa Asili na jamii za mitaa

Kabla ya kuanzisha shughuli zozote za mradi, FPIC kamili itafanyika katika jamii husika na itahusisha ubhibitisho wa Mfumo maalum wa Kushughulikia Grievance [GRM] unaohitajika. Hii itafafanuliwa kwa kina katika IPP yoyote iliyotengenezwa chini ya mradi huo. GRMs zilizothibitishwa katika mipango husika ya IP [iliyoamuliwa kuititia mchakato wa FPIC] itazingatia kanuni zifuatazo za kuongoza, pamoja na kanuni za jumla za kuongoza zilizoorodheshwa kwa thamani:

- **Ukuu wa sheria za kimila** ikiwa ni pamoja na kuzingatia sheria [ya mdomo au iliyoadikwa] katika kutatua migogoro inayohusisha Watu wa Asili.
- **Uelewa wa kitamaduni** kwa kanuni na upendeleo wa jamii.
- **Ujumuishaji na upatikanaji**, ikiwa ni pamoja na wanawake, vijana, walemavu, na wazee.
- **Kuaminika na uwazi** ili kuruhusu kushiriki habari kwa njia mbili , uwajibikaji uliothibitishwa, na ushiriki mzuri wa imani.
- **Fursa ya kutokujulikana**, hasa katika matukio ambapo mdai anaweza kuwekwa katika hatari.
- **Hatua ya wakati**, inajumuisha ratiba ya wazi ya majibu,

Uzingatiaji wa bajeti. Gharama ya utekelezaji wa FPIC ni pamoja na nyaraka, chakula, usafirishaji, uvezeshaji. Gharama za ufuatiliaji zimejumuishwa kama sehemu ya M & E ya mradi huo.

4. Athari za Mradi Unaotarajiwa

4.1 Muhtasari wa Athari za Mazingira na Jamii

Mradi huo unatarajiwa kuwa na athari nzuri kwa kuimarisha ujasiri wa wakulima wadogo kwa mabadiliko ya hali ya hewa, kukuza minyororo ya thamani ya kilimo ya hali ya hewa na ya chini ya kaboni, na kuhamasisha hatua za kukabiliana na mkulima na kupunguza. Inalenga kuwezesha uhamishaji wa teknolojia na maarifa kuititia vyama vya ushirika vya vyakula vya kilimo, ikizingatia mikakati ya kukabiliana na kijinsia ambayo inashughulikia mahitaji ya vikundi vilivytengwa.

Matokeo muhimu ni pamoja na kuboresha uthabiti wa mandhari ya kilimo, kuongezeka kwa upatikanaji wa habari za hali ya hewa, uwezo ulioimarishwa wa huduma za ugani, na utekelezaji wa hatua za kukabiliana na mabadiliko kama uhifadhi wa maji na umwagiliaji bora. Juhudi hizi zinalenga kuongeza uzalishaji, kuboresha maisha, na uwezekano wa kupunguza uzalishaji wa gesi chafu kupitia kukuza nishati mbadala.

Mradi huo unatambua kuwa mazoea ambayo inakuza yana athari nzuri juu ya kukabiliana na hali ya hewa na kupunguza, na kusababisha uzalishaji bora na mapato kwa wakulima wadogo. Faida za kilimo cha chini cha kaboni cha chini cha kaboni [CRLCSA] ni pamoja na ubora wa udongo ulioboreshw, hatari za wadudu zilizopunguzwa, malisho ya mifugo yaliyoimarishwa, na kuongezeka kwa uzalishaji wa jumla.

Hata hivyo, athari mbaya zinaweza kutokea, ikiwa ni pamoja na hatari ya kutengwa kwa wakulima wasio na ardhi, kuongezeka kwa migogoro ya umiliki wa ardhi, na uwezekano wa unyanyasaji wa kijinsia ndani ya minyororo ya thamani. Wasiwasi wa mazingira ni pamoja na uwezekano wa kuzalisha taka na eutrophication kutokana na kuongezeka kwa matumizi ya mbolea, pamoja na hatari za afya na usalama zinazohusiana na shughuli ndogo za ujenzi na kilimo. Hatari hizi zinachukuliwa kuwa za chini hadi za wastani na zinaweza kupunguzwa kupitia mipango inayofaa na kuzingatia viwango vya kimataifa.

Mradi huo unajumuisha meza zinazoelezea mazingira kuu, afya na usalama wa kazi, na hatari za afya ya jamii zinazohusiana na minyororo maalum ya thamani kama kahawa, chai, na mifugo, kuhakikisha njia kamili ya usimamizi wa hatari.

Jedwali 3 Muhtasari wa Hatari kuu za mazingira zinazohusiana na minyororo sita ya thamani

Hatari ya Mazingira	Mwaka na kudumu [coffee, chai, kijani kibichi, miti ya matunda]	Kuku na Mifugo [wanyama]	Usindikaji wa nyama, diary, chakula na vinywaji
Uharibifu wa kimwili na kemikali wa mmomonyoko wa udongo, kompakt & sedimentation kutoka mbinu zisizo endelevu za usimamizi; overgrazing, excavation na kazi ya ujenzi.	x	x	x
Taka zisizo za mazao au taka hatari kutoka kwa mifumo ya uzalishaji [kwa mfano, vyombo vya dawa, dawa za kuua wadudu, na ufungaji]	x	x	
Uchafuzi wa maji kutoka kwa agrochemicals [kusababisha leeching ya virutubisho na eutrophication ya miili ya maji], na kutoka kwa effluents ya vifaa vya usindikaji wa chakula	x		x
Athari za moja kwa moja na zisizo za moja kwa moja kwa viumbe hai na mazingira: ubadilishaji wa makazi au uharibifu, kuongeza matumizi ya maji, kuanzishwa kwa aina vamizi, mbinu zisizofaa za kilimo. Athari zisizo za moja kwa moja zinahusiana na uhamiaji, na mabadiliko ya upatikanaji wa matumizi ya ardhi ya jadi [ikiwa ni pamoja na uwindaji, uvuvi, na burudani]	x	x	

Hasara ya kaboni iliyohifadhiwa katika ardhi hutokeaa hasa wakati wa mavuno na uanzishwaji wa shamba	x		
Kuungeza uzalishaji wa GHG , ikiwa ni pamoja na methane, oksidi ya nitrous, na dioksidi kaboni kutoka hatua tofauti katika mzunguko wa uzalishaji	x	x	
Kuungeza matumizi / matumizi ya maji na nishati kwa madhumuni ya umwagiliaji, usindikaji wa chakula, kusafisha, nk.	x	x	x
Maji machafu: Shughuli za ufugaji wa kuku zinaweza kuzalisha vichocheo kutoka vyanzo mbalimbali ikiwa ni pamoja na kukimbia kutoka kwa makazi ya kuku, kulisha, na kumwagilia; kutoka kwa uhifadhi wa taka na vifaa vya usimamizi.		x	x
Uzalishaji wa hewa: vumbi, kutoka kwa uzalishaji wa kuku ni pamoja na amonia [kwa mfano usimamizi wa taka za wanyama], harufu [kwa mfano makazi ya wanyama na usimamizi wa taka], na vumbi [kwa mfano uhifadhi wa malisho, upakiaji na upakuaji, na shughuli za usimamizi wa taka].	x	x	x
Vifaa hatari: hutumiwa katika mzunguko wa uzalishaji wa kuku [kwa mfano mawakala wa kuua viini, antibiotiki na bidhaa za homoni]. Vifaa hivi ni pamoja na viuatilifu [vinavyotumika kwa ndege, barns, au vitengo vya makazi], vinaweza kuchafua maji na kusababisha hatari sugu au kali za kiafya kwa wanadamu.		x	
Mfiduo kwa mawakala wa kibiolojia na magonjwa ya wanyama: Mfiduo wa vimelea mbalimbali kama vile bakteria, fungi, mites na virusi [ikiwa ni pamoja na "mafua ya kuzaliwa"] husambazwa kutoka kwa ndege hai, excreta, carcasses na vimelea na ticks. Ikiwa antibiotics hutumiwa katika kulisha micro-organisms sugu za antibiotiki zinaweza kuendeleza.		x	x

Chanzo: Ufafanuzi wa waandishi wenye

Jedwali 4 Muhtasari wa Hatari kuu za Kazi, Afya na Usalama zinazohusiana na minyororo sita ya thamani

Hatari za Afya na Usalama wa Kazini	Mwaka na kudumu [coffee, chai, kijani kibichi, miti ya matunda]	Mifugo [wanyama]	Usindikaji wa nyama, diary, chakula na vinywaji
Unyanyasaji wa kijinsia na unyanyasaji: unyanyasaji wa kimwili na kisaikolojia; unyanyasaji wa kijinsia na unyanyasaji; unyanyasaji wa kijinsia na unyanyasaji.	x	x	x
Hatari za kimwili: Mfiduo wa hatari za kimwili zinazohusiana na operesheni na ukarabati wa mashine, safari na maporomoko, na kuinua uzito mzito; over-exposure kwa kelele, vibration, na uliokithiri au mbaya hali ya hewa	x	x	x

Hatari ya kemikali: Uwezekano wa uwezekano wa dawa za kuua wadudu, mawakala wa kuua viini, madini, antibiotiki na bidhaa za homoni.	x	x	x
Kuingia kwa nafasi iliyozuiliwa na vikwazo [kwa mfano, mapipa ya usindikaji na silos, mizinga ya maji, majengo yasiyo na hewa ya kutosha, maeneo yaliyotibiwa na dawa za wadudu, mashimo ya mbolea, nk] ni pamoja na hatari ya asphyxiation; milipuko kutokana na gesi, vumbi, au fumes; entrapment nk.	x	x	x
Matumizi ya ajali ya mashine na magari: kutoka kwa usafirishaji wa wafanyakazi, trekta za shamba, kuvuna na mashine za kuanguka; kuumia wakati wa ukaguzi au ukarabati wa magari [kwa mfano, kuinua gari hakulindwa wakati wafanyakazi wanaofanya kazi chini]; entrapment kutokana na kuanza kwa unplanned, uanzishaji, au ushiriki wa vifaa [kwa mfano, rollers].	x	x	x
Hatari ya moto na mlipuko: hatari ni pamoja na moto unaotokana na mwako wa mafuta yaliyohifadhiwa au mabaki ya mazao, ambayo yanaweza kusababisha kupoteza mali au kusababisha kuumia kwa wafanyakazi wa mradi.	x		
Hatari za kibaolojia: kuwasiliana na wanyama wenye sumu, kama vile wadudu wanaouma, wadudu, scorpions, nyoka, vekta za magonjwa [kwa mfano, mbu, ticks], na kwa wanyama fulani wa mwitu [kwa mfano, tigers, nguruwe mwitu].	x		
Hatari za kemikali: Mfiduo wa bidhaa hatari ikiwa ni pamoja na dawa za kuua wadudu na dawa za mitishamba, ikiwa ni pamoja na mawasiliano ya dermal [wakati wa kuhifadhi, maandalizi, kuchanganya, matumizi], inhalation [wakati wa maandalizi, kuchanganya, na matumizi na katika vyumba vya kuhifadhi]; ingestion [kupunguza dawa au vyakula vilivyochoafuiliwa]. Vifaa hatari hutumiwa katika mzunguko wa uzalishaji wa nyama ya ng'ombe, maziwa, na nyama ya nguruwe [kwa mfano mawakala wa kuua viini, antibiotiki na bidhaa za homoni].	x	x	x
Wakala wa kibaolojia: Wafanyakazi wanaweza kuwa wazi kwa vitendanishi vya magonjwa kama bakteria, fungi, mites, na virusi vinavyosambazwa kutoka kwa wanyama hai, mbolea, mizoga ya wanyama, na vimelea na ticks [zoonoses]; pamoja na sensitizers za ngozi kama vile protini za wanyama kutoka kwa mkojo ambazo zinaweza kusababisha athari ya mzio.		x	x
Usalama wa mashine / zana: Masuala ya usalama wa vifaa yanahusishwa hasa na matumizi ya visu, misumeno ya mitambo, vifaa vya ufungaji, na mincers			x

Chanzo: Ufafanuzi wa waandishi wenyewe

Jedwali 5 Muhtasari wa Hatari kuu za Afya na Usalama wa Jamii zinazohusiana na minyororo sita ya thamani

Afya ya Jamii na Hatari za Usalama	Mwaka na kudumu [coffee, chai, kijani kibichi, miti ya matunda]	Mifugo [wanyama]	Usindikaji wa nyama, diary, chakula na vinywaji
Kuongezeka kwa hatari na hatari zinazohusiana na usalama wa jamii kutokana na mabadiliko ya matumizi ya ardhi au upotezaji wa maeneo ya asili ya bafa; yatokanayo na dawa za wadudu na bidhaa zake,	x		
Uwezekano wa uwezekano wa dawa za kuua wadudu [kwa mfano, dawa ya kunyunyizia, utupaji usiofaa na matumizi ya vifungashio na vyombo] na uwepo wa viuutilifu au bidhaa katika viwango vinavyoweza kuwa na madhara katika vyakula na bidhaa za baada ya mavuno.	x		
Kuongezeka kwa hatari ya majeraha ya gari au mashine kwenye barabara na njia za ufikiaji karibu na jamii	x		
Uwezekano wa kufichuliwa kwa vimelea, uchafu wa microbial na harufu mbaya zinazohusiana na matumizi ya mbolea, utunzaji wa taka na effluents za maji machafu	x	x	x
Chakula na usalama huathiri maendeleo ya upinzani wa antibiotiki na bakteria ya pathogenic		x	x
Kuhusu hatari kutokana na kumeza vitu hatari katika nyama ya ng'ombe, maziwa, na nyama ya nguruwe, FAO / WHO Codex Alimentarius hutoa mwongozo juu ya mabaki ya dawa za mifugo na mabaki ya dawa na bidhaa za chakula zilizochafuliwa au zilizochafuliwa		x	x
Kwa ujumla: Athari za afya na usalama wa jamii wakati wa awamu ya operesheni ambayo ni ya kawaida kwa sekta nyingi za sekta, ikiwa ni pamoja na zile zinazohusiana na usalama wa trafiki wakati wa usafirishaji wa malighafi na bidhaa zilizokamilika, kelele, excavation, ujenzi na ukarabati wa vifaa [usindikaji wa mimea, machinjio]	x	x	x

Chanzo: Ufafanuzi wa waandishi wenywewe

5. Hatua za kupunguza na mbinu za kuongeza athari nzuri

5.1 Hatua za kupunguza mradi

Sehemu hii inazungumzia athari na hatua za kupunguza sehemu ya mradi. Jedwali lifuatalo limeelezewa athari na kipimo cha kupunguza kutokana na shughuli za uzalishaji wa kilimo. Mapendekezo ya ziada ya kupunguza kwa aina kuu ya shughuli ni pamoja na katika Kiambatisho 9. Muhtasari wa hatua za kupunguza kulingana na sera ya ESS ya FAO iliyosababishwa inaweza kupatikana katika Jedwali la 1.

Jedwali 6 Muhtasari hatua kuu za kupunguza na mipangilio ya Ufuatiliaji

HATARI YA UWEZEKANO	HATUA ZA KUPUNGUZA & FURSA ZA KUONGEZA ATHARI CHANYA	MIPANGO YA UFUATILIAJI
Sehemu ya 1: Kuwezesha msaada wa serikali za mitaa kwa kukabiliana na kupunguza.		
Hatari ya uwezekano wa kuondoa mapungufu yaliyopo kutoka kwa vikundi / jamii zilizotengwa au zilizo katika mazingira magumu kama vile wanawake, vijana, wachache wa kikabila na PLWD [ESS6, ESS4, ESS5]	<ul style="list-style-type: none"> - Ushiriki unaoendelea wa umoja na shirikishi na mchakato wa FPIC katika mzunguko wa maisha ya mradi. Hakikisha msaada kwa Watu wa Asili ili kukuza ujuzi na uzoefu katika upatikanaji na kushiriki faida pale inapofaa. - Watu wa asili wanapaswa kuchukuliwa kama walengwa katika shughuli za kujenga uwezo au mafunzo; Aidha, kwa masomo ya msingi na tafiti zinazingatia ushiriki wa Watu wa Asili, mahitaji yao, vikwazo, fursa. - Mafunzo na mikutano na PLWDs huandaliwa katika maeneo ya karibu katika jamii, katika mazingira nyeti ya kufundisha na kujifunza. Ili kukidhi mahitaji maalum ya PLWDs na uharibifu wa kuona, kusikia, kimwili na hotuba huwfundisha katika lugha za braille, ishara, na sauti]. - Kuhakikisha ushiriki na uwezeshaji wa wanawake, katika baadhi ya matukio, vikao maalum vya kijinsia vinaweza kubebwa, kutenganisha wanawake na wanaume ili kwenda kwenye desturi ya kitamaduni. - Wekeza katika mifumo ya kurekebisha malalamiko ya jamii. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kuwajibika: PMU na washirika wa utekelezaji, EE - Uthibitishaji: Ripoti ya ufuatiliaji wa E & S, rekodi ya mafunzo - Frequency: Robo mwaka
Sehemu ya 2: Mazingira Endelevu ya Kilimo		
Kuongeza masuala ya haki ya ardhi / ardhi na vikwazo vya hiari juu ya matumizi ya ardhi na upatikanaji wa rasilimali za asili [ESS1, ESS7, ESS8]	<ul style="list-style-type: none"> - Fuata kanuni zinazoongoza na mazoea mazuri ya utawala wa umiliki wa uwajibikaji [VGGT]. - Kufanya uhamasishaji na mafunzo kwa jamii juu ya uhifadhi wa wanyamapori na maeneo yaliyohifadhiwa. - Shughuli za mradi hazitafanyika katika maeneo/ardhi ambayo yanaweza kuwa na masuala ya umiliki wa ardhi na kama hati miliki za ardhi hazitakuwa wazi; wala katika ardhi za mababu / maeneo, au maeneo yanayozingatiwa kama maeneo muhimu ya kitamaduni [maeneo matakatifu, maeneo ya mazishi, maeneo ya kitamaduni na urithi]. - Shughuli zote ambazo zinaweza kuathiri [chanya au hasi] Haki za kitamaduni za Watu wa Asili zitahitaji idhini ya FPIC kutoka kwa jamii za asili. FPIC na jamii za asili zilizoathiriwa zitaanzishwa kuitia mazungumzo mazuri ya imani, kuheshimu itifaki za jadi na za jadi na mienendo na kuhakikisha ushiriki wa wanawake wa asili, vijana, wazee na PLWD. - Hakikisha kuwa mipango ya ardhi na / au shughuli za eneo [kwa mfano kuandaa mkakati wa usimamizi wa mazingira na maji] zinaendana na haki za jadi na za jadi. - Jumuisha wawakilishi wa jamii za asili zilizoathiriwa ndani ya Kamati za Mradi zilizoanzishwa ama kwa kiwango cha ndani, kikanda au kitaifa [kwa mfano Kamati ya Uendeshaji wa Mradi] 	<ul style="list-style-type: none"> - Kuwajibika: PMU na ofisi za Kaunti - Uthibitishaji: Ripoti ya ufuatiliaji wa E & S, rekodi ya mafunzo - Mzunguko: Kwa kuendelea,

HATARI YA UWEZEKANO	HATUA ZA KUPUNGUZA & FURSA ZA KUONGEZA ATHARI CHANYA	MIPANGO YA UFUATILIAJI
	<p>ili kuhakikisha ushiriki wao katika michakato ya kufanya maamuzi katika mzunguko wa maisha ya mradi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kupitisha usimamizi wa misitu / mazingira ya ushirikiano, ambapo jamii za asili zinahusika sio tu katika michakato ya kupanga, lakini pia kushiriki katika mchakato wa ufuatiliaji na tathmini ya shughuli tofauti za mradi. - Kwa idhini ya watu wa asili wanaohusika / walioathirika, unganisha maarifa na mazoea ya jadi ya Watu wa Asili kama sehemu ya teknolojia za CRLCSA. - Masomo ya msingi na tafiti zitazingatia ushiriki wa vikundi viliviyotengwa [Watu wa asili, wanawake, vijana, PLWD], haki zao, mahitaji, vikwazo, fursa. - Anzisha GRM inayofanya kazi katika kiwango cha mradi ambacho kinapatikana na kinafaa kitamaduni na kimeshirikiana na Watu wa Asili. 	
Sehemu ya 3: Maisha ya Kustahimili.		
Sehemu ya 4: Kuongeza kupitia soko la CRLCSA na fedha.		
Hatari ya kutumia aina zisizothibitishwa / zisizosajiliwa na nyenzo za maumbile [mimea na wanyama] na mwanzo au kuenea kwa ugonjwa wa wanyama, uwezekano wa kuambukizwa kwa vimelea, uchafu wa microbial [ESS1, ESS4, ESS5]	<ul style="list-style-type: none"> - Tumia tu aina za asili na / au aina zilizoendelezwa ndani ya nchi ambazo zimesajiliwa [tazama orodha hasi katika Kiambatisho 1 kwa maelezo zaidi]. Ikiwakeka kuwa ni lazima, uchunguzi wa kitengo cha kiufundi cha FAO juu ya ulinzi wa mimea [AGPM] utafanyika. - Anzisha na uanguke itifaki za usalama wa bio-usalama katika mlolongo mzima wa operesheni na vifaa vya uzalishaji: kudhibiti wanyama wa shamba, vifaa, wafanyakazi, na wanyama wa porini au wa ndani wanaoingia kituoni [kwa mfano, vipindi vya karantini kwa wanyama wapya, kuosha na kuua vijidudu, kuua viini, na chanjo ya viatu, kutoa nguo za kinga kwa wafanyakazi, nk]. Kuendeleza mipango ya afya ya mifugo / mikakati [kuzuia magonjwa, matibabu, itifaki za chanjo, nk] - Kwa idhini ya IPs zinazohusika / zilizoathiriwa, kupitisha na kukuza ujuzi wa Watu wa Asili, maarifa na mazoea na kusaidia maambukizi ya maarifa ya kizazi 	<ul style="list-style-type: none"> - Kuwajibika: PMU, kutekeleza washirika na ofisi za Kaunti - Uthibitishaji: Ukaguzi, ripoti za abstraction, ziara za shamba - Frequency: Robo mwaka
Matumizi yasiyo ya moja kwa moja ya agrochemicals [herbicides / dawa za dawa] na mbolea; pamoja na utunzaji wa taka [ESS1, ESS2, ESS4, ESS5, ESS6]	<ul style="list-style-type: none"> - Utoaji wa mafunzo juu ya Usimamizi wa Vidudu Jumuishi [IPM] na Mazoezi Bora ya Kilimo kwa wakulima na FOs katika maeneo ya maandamano. Kiambatisho cha 3 kinatoa miongozo ya usimamizi wa wadudu. - Utoaji wa mafunzo ya ugani na jumuishi juu ya utambuzi sahihi wa wadudu, matumizi na utunzaji salama / usambazaji wa kemikali za kilimo; matumizi ya taarifa zinazotolewa katika Karatasi ya Takwimu za Usalama wa Vifaa [MSDS] kukuza kilimo [kilimo cha kawaida, biopesticide, mbolea] na uhifadhi wa udongo na maji, nk. - Kwa matumizi ya mbolea, kama mazoea ya usimamizi yanatofautiana kulingana na hali ya tovuti na mifumo ya shamba, 	<ul style="list-style-type: none"> - Kuwajibika: PMU, EE na Ofisi za Kaunti [kwa mfano NEMA] - Uthibitishaji: Ukaguzi, ripoti za abstraction, ziara za shamba - Frequency: Robo mwaka

HATARI YA UWEZEKANO	HATUA ZA KUPUNGUZA & FURSA ZA KUONGEZA ATHARI CHANYA	MIPANGO YA UFUATILIAJI
	<p>mbolea [virutubisho] zitatumika kwa kufuata kanuni zinazoongoza za Usimamizi wa 4R,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hakuna dawa za kuua wadudu zitakazonunuliwa chini ya mradi huo, na viuatilifu hatari sana [HHP] havitatumika [tazama Kiambatisho 1 kwa orodha isiyo ya kustahiki, na Kiambatisho cha 2 kwa orodha ya dawa zilizopigwa marufuku nchini Kenya]. - Kutoa mafunzo kwa wadau juu ya njia mbadala ya kupunguza uzalishaji wa taka, na kurejesha na kutumia tena taka kwa njia ambayo ni salama kwa afya ya binadamu na mazingira. - Taka hatari zinapaswa kutengwa kila wakati kutoka kwa taka zisizo za hatari. ESMP itajumuisha ziara / ukaguzi ili kuhakikisha kuwa taka [hazardous na zisizo za hatari] zinashughulikia, kutibu, na kutupa kwa kufuata miongozo ya ndani na ya kimataifa, kufuatio GIIP. - Wanachama wa jamii [wanufaika] wanapaswa kufundishwa katika hatari za afya na usalama zinazohusiana na mradi na hatua za kuzuia. - Epuka ununuzi na matumizi ya kemikali na vifaa hatari chini ya marufuku ya kimataifa au awamu ya nje kutoptana na kiwango chao cha juu cha sumu. - Kutambua mipango ya kuondoa taka pamoja na maafisa wa Kaunti. Utaratibu huu wa utupaji taka unazingatia mazoezi ya usimamizi wa taka yaliyopo ambayo yanakubalika chini ya kanuni za Kenya na yanaendana na mazoea ya kimataifa juu ya utunzaji wa taka [kwa mfano, Miongozo ya EHS ya Benki ya Dunia] - Kufanya kazi kwa karibu na NEMA ili kuhakikisha viwango husika vinafikiwa juu ya utunzaji wa taka / utunzaji 	
Ujumuishaji wa GBVH ndani ya minyororo muhimu ya thamani [ESS6, ESS4]	<ul style="list-style-type: none"> - Mawasiliano ya sera ya uvumilivu wa mradi kwa SEAH kwa wafanyakazi wote wa mradi [PMU, PSC], EE, wakandarasi na washirika wa utekelezaji. - Kubeba ufahamu na shughuli za kujenga uwezo juu ya kuzuia GBVH kati ya wadau tofauti. - Kusambaza utaratibu wa malalamiko ya mradi [katika ngazi zote] ikiwa ni pamoja na taratibu za SEAH maalum za kijinsia na za mwathirika za SEAH. - Hati/ingia kesi zote za SEAH ikiwa ni pamoja na hali hiyo ya kesi [zinazoendelea, kukamilika, kufungwa, nk]. - Treni wafanyakazi wa mradi na kuhamasisha walinda mlango wa jamii juu ya SEAH kusaidia na kuchochaea hatua za msaada zinazoendeshwa na jamii dhidi ya SEAH. - Fuata mazoea mazuri yanayojitokeza na miongozo ya kimataifa juu ya GBV, hii ni pamoja na: Kushughulikia Ukatili wa Kijinsia na Udhaliishaji¹⁷, Kanuni za mazoezi juu ya usalama na afya katika 	<ul style="list-style-type: none"> - Kuwajibika: Kuwajibika: PMU, EE, wakandarasi, FOs - Uthibitishaji: Ziara za shamba na ripoti ya E & S. Weka rekodi za # ya kesi zilizoripotiva kwenye GBV; # ya kesi zilizoshughulikiwa kwa hitimisho, mafunzo ya GBV / SEAH, wengine - Mzunguko: Endelea, kutoka Y1-Y6

HATARI YA UWEZEKANO	HATUA ZA KUPUNGUZA & FURSA ZA KUONGEZA ATHARI CHANYA	MIPANGO YA UFUATILIAJI
	<p>kilimo¹⁸, Toolkit kushughulikia GBV katika maendeleo ya mifumo ya kilimo na soko, makampuni na mashirika ya wakulima wanahimizwa kutekeleza.Uwakilishi wa wanawake na vijana juu ya mchakato wa kufanya maamuzi, na katika majukwaa / kamati za wadau mbalimbali.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jumuisha katika shughuli za mitaala ya FFS na miongozo ya kuongeza ufahamu juu ya GBV na kuingiza mazoea mazuri ya kushughulikia GBVH katika minyororo ya thamani ya miradi. - Usambazaji wa habari na mafunzo kati ya viongozi wa jamii na maoni kuhusu masuala ya jinsia, nguvu na GBV ili kuboresha uelewa wao na mwitikio kwa mahitaji tofauti ya wanaume, wanawake, wasichana na wavulana; - Jumuisha vifungu vya SEAH katika makubaliano na EEs [kwa mfano mikataba inapaswa kuhakikisha mafunzo na hatua za nidhamu katika kesi za SEAH na GBV] - Dumisha uhusiano na mashirika ya kimataifa na / au ya ndani ya ulinzi / GBV kwa habari iliyosasishwa juu ya maswala na huduma za GBV, kama vile njia za rufaa. - Ushirikiano wa hatua za kupunguza SEAH na GBV katika Mpango wa Utekelezaji wa Jinsia. 	
Ajira na labo hali yako [ESS4 & ESS5, ESS7]	<ul style="list-style-type: none"> - Hakikisha kufuata sheria za kazi na usalama kazini nchini Kenya. - Kuhakikisha wafanyakazi wanafundishwa katika afya na usalama kazini na kwamba PPE inayofaa hutolewa. - Wakandarasi wanatakiwa kuweka kumbukumbu za matukio na wanapaswa kuripotiwa na kuchunguzwa mara kwa mara. - ESMP itatoa mwongozo juu ya mipangilio inayofaa ya mkataba [kwa mfano kanuni za kilimo cha mkataba wa haki] ili kukuza mazoea salama ya kupunguza kazi hatari, pamoja na mazoea na teknolojia za kuokoa yako. - EE, wakandarasi na FO wataweka rekodi juu ya: umri wa wafanyakazi walioajiriwa / mkataba, aina ya shughuli zilizopewa wafanyakazi, ajali zinazohusiana na kazi, idadi ya mipango ya kuongeza ufahamu juu ya laboya watoto wako na ulinzi wa haki za watoto, kati ya wengine. - Kuzingatia Sheria ya Ajira [2019], LaboSheria ya Mahusiano yako , juu ya usawa wa kijinsia mahali pa kazi, - Kutoa uwezo wa kujenga, kujifunza, mafunzo ya ujasiriamali, ujuzi wa biashara na kozi rasmi ili kuunganisha vijana ndani ya VCs. - Mikataba yote itakuwa na masharti ya mkataba ili kuzingatia mahitaji ya umri wa chini ikiwa ni pamoja na adhabu kwa kutofuata sheria za kitaifa husika. - Mahusiano yote ya ajira yaliyoanzishwa yatazingatia kanuni ya fursa sawa na matibabu ya haki na haitabagua kwa heshima na 	<ul style="list-style-type: none"> - Kuwajibika: PMU, Washirika wa Utekelezaji na Vyombo vya Utekelezaji - Uthibitishaji: Ripoti ya ufuatiliaji wa E & S ni pamoja na habari ya Ajira na labo hali yako na ukaguzi wa mara kwa mara [ukaguzi wa kawaida, ujumbe wa usimamizi na ripoti]. - Mzunguko: Kuendelea kutoka Y1-Y6

¹⁸https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_159457.pdf

HATARI YA UWEZEKANO	HATUA ZA KUPUNGUZA & FURSA ZA KUONGEZA ATHARI CHANYA	MIPANGO YA UFUATILIAJI
	kipengele chochote cha ajira. ESMP itatoa mwongozo juu ya mipangilio sahihi ya mkataba na kuweka masharti ambayo wafanyakazi wa mradi wataajiriwa au kushiriki na kusimamiwa kwa mujibu wa sheria ya kitaifa na kufuata masharti na masharti ya kazi husika yaliyoonyeshwa Mfumo wa FAO wa ESMF [kama inayotumika].	
Kazi ya vijana wasiofaa umri [ESS 7]	<ul style="list-style-type: none"> - Kuongeza ufahamu na kukuza uwezo wa wadau wakuu wa VC. Kufanya mafunzo ya uhamasishaji [kati ya PMU, EE, wakandarasi, FO, vyama vya ushirika] juu ya ajira salama, nzuri ya vijiji ni na kazi inayofaa kwa umri, ikizingatiwa kuwa vijana mara nyingi husaidia katika kazi ya kilimo ya familia zao. - Kuhakikisha kuwa EE, wakandarasi na FO wanazingatia: Sheria ya Watoto [2001], Sheria ya Makosa ya Kijinsia [2006] na Sheria ya Ajira [2007]; pamoja na ahadi nyingine za kimataifa [Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Haki za Mtoto, na Mkataba wa ILO wa Umri wa Chini wa Ajira na Aina Mbaya Zaidi ya Ajira ya Watoto. - Unganisha teknolojia na mazoea ya kukabiliana na jinsia, ya kuokoa kazi. - Kujenga kazi nzuri na shughuli salama za kuzalisha mapato kwa vijana wa umri wa kisheria wa kufanya kazi, - Unganisha labo ya mtoto wasiwasi wako katika VC kuu na mazoea ya biashara ya umoja. - ESMP itafuata Miongozo ya FAO: Kijitabu cha ufuutiliaji na tathmini ya watoto laboyako katika kilimo.¹⁹ - Kuratibu na kugawana taarifa na mamlaka husika katika ngazi ya kaundi wakati wowote masuala yanapotokea [kwa mfano Wizara ya Laboyako na Ulinzi wa Jamii, ofisi za kata, Idara ya Huduma za Watoto, na NGOs za mitaa zinazofanya kazi kwa watoto laboyako. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kuwajibika: PMU, mamlaka husika za kaundi na washirika wa utekelezaji - Uthibitishaji: Ripoti ya ufuutiliaji wa E & S juu ya Laboya Mtoto na ukaguzi wa mara kwa mara [ukaguzi wa kawaida, ujumbe wa usimamizi na ripoti]. ESMP inaunganisha uchambuzi wa miongozo ya FAO juu ya ufuutiliaji na tathmini ya watoto laboyako katika kilimo - Mzunguko: Kuendelea kutoka Y1-Y6
Kuingizwa kwa kutosha kwa jamii za IP, wanawake, PLWD na vikundi viliviyotengwa [ESS 1, 8, 9]	<ul style="list-style-type: none"> - Kwa ujumla, mradi huo unasaidua fursa sawa ya kushiriki katika FFS kwa heshima ya jinsia, Vikundi vya Asili, Vikundi visivyo vya asili, na vikundi maalum vilivyo hatarini [rejea Sura ya 6 ya ESMF]. Kwa Vikundi vya Asili, mchakato wa Uhuru, Kabla, na Taarifa ya Makubaliano utafuatwa katika mradi wote kama shughuli ndogo zinatambuliwa, na ufuutiliaji shirikishi na tathmini utafanywa, na hivyo kulisha katika uboreshaji unaoendelea wa shughuli za mradi. - Kuanzishwa kwa GRM inayofaa ya kitamaduni ambayo inapatikana na nyeti kwa vikundi vya IP [kwa mfano, lugha, viwango vya kusoma na kuandika, kiwango cha upatikanaji wa teknolojia] na ambazo zimejadiliwa / kushirikiana nao. - Mafunzo na mikutano na PLWDs itaandaliwa katika maeneo ya karibu katika jamii, katika mazingira nyeti ya kufundisha na 	<ul style="list-style-type: none"> - Kuwajibika: PMU na washirika wa utekelezaji. - Uthibitishaji: Rekodi za mafunzo, mikutano ya mashauriano na ripoti za E&S. - Frequency: kama inahitajika, kuendelea Y1-Y6.

¹⁹ Kijitabu cha ufuutiliaji na tathmini ya watoto wanaofanya kazi katika kilimo: Kupima athari za kilimo na mipango ya usalama wa chakula juu ya ajira ya watoto katika kilimo cha familia, <https://www.fao.org/3/i4630e/I4630E.pdf>

HATARI YA UWEZEKANO	HATUA ZA KUPUNGUZA & FURSA ZA KUONGEZA ATHARI CHANYA	MIPANGO YA UFUATILIAJI
	<p>kujifunza. Ili kukidhi mahitaji maalum ya PLWDs na uharibifu wa kuona, kusikia, kimwili na hotuba huwafundisha katika lugha za braille, ishara na sauti].</p> <ul style="list-style-type: none"> - Matumizi makubwa ya mbinu za GALS kuwawezesha wanawake na kufanya majukumu ya wanawake, mahitaji na matarajio kuonekana; na kuwahamasisha wakulima wadogo, wanawake, wanaume na vijana juu ya haja ya haki ya kijinsia ili kuongeza ustawi. - Kuongeza ufanisi wa wanawake, upatikanaji wa maarifa, ujuzi, mtaji kuititia mafunzo, misaada, ziara za mfiduo na maonyesho ya GALS - Mafunzo ya ujasiriamali, mafunzo ya kiufundi katika minyororo ya thamani iliyochaguliwa [kuku, ruminants ndogo, wengine] kwa vijana. 	
Kuongeza matumizi ya maji na nishati katika vifaa vya usindikaji wa kilimo [ESS2]	<ul style="list-style-type: none"> - Chagua mashine na vifaa vyenye ufanisi wa nishati [kwa mfano, matrekta, mifumo ya uingizaji hewa, mifumo ya kukausha na kuhifadhi, vifaa vya baridi] na uzingatie wachunguzi wa matumizi ya mafuta ya bodi [kupunguza upotezaji wa joto kutoka kwa michakato ya mafuta, kuboresha ufanisi wa baridi - Kukuza matumizi ya nishati mbadala - Kupitisha njia bora za mazoezi ya kusafisha na kufanya kazi [vifaa vya maji ya moto, pampu, mifumo ya baridi], biogas na biomass. - Kukuza Usimamizi wa Maji Jumuishi pamoja na ufuatiliaji wa ubora wa maji - Kuhakikisha watumiaji wa maji wanapata vibali vya kuchotear maji kutoka mamlaka husika. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kuwajibika: PMU na washirika wa kutekeleza - Uthibitishaji: Ukaguzi, ripoti za E & S za abstraction, ziara za shamba - Frequency: Robo mwaka

Chanzo: Ufafanuzi wa waandishi wenyewe

Muhtasari wa hatua za kupunguza mazingira: Kwa kuzingatia athari za shamba, matumizi yasiyo ya moja kwa moja, ya kuongezeka kwa dawa za wadudu yatazunguza kwa kutoa mafunzo juu ya IPM. Katika matukio ambapo matumizi ya dawa za kuua wadudu hayaepukiki, mafunzo juu ya utunzaji salama wa dawa za kuua wadudu yataolewa, na dawa za bio-pesticides zitakuzwa juu ya aina zingine. Hakutakuwa na ununuzi wa dawa za kuua wadudu chini ya mradi huu, na dawa hatari sana (HHP) hazitatumika katika maeneo ya mradi. Kuendeleza ESMPs zinazoshughulikia utupaji na usimamizi wa taka, na ufuatiliaji mapendekezo yaliyoanzishwa na mazoea maalum ya usimamizi bora wa sekta [kwa mfano [Miongozo ya Mazingira, Afya na Usalama](#), Miongozo ya Hiari juu ya Utawala wa Kuwajibika wa Umiliki wa Ardhi, Uvuvi na Misitu]. Mipango endelevu ya vyeti pia itakuzwa [kwa mfano, FairTrade, Global Gap]. Kwa hatua za ziada za kupunguza, rejelea Kiambatisho 9 "Mfano wa Vitendo vya Ziada vya Kupunguza Mifumo Kuu ya Uzalishaji."

Muhtasari wa hatua za kupunguza jamii: Hatari zinazohusiana na afya na usalama wa kazi (OHS), ajira nzuri ya vijijini, ajira ya watoto, unyanyasaji wa kijinsia (GBV) / unyonyaji wa kijinsia na unyanyasaji (SEAH), masuala ya kijinsia, na umiliki wa ardhi utashughulikiwa kuititia hatua zifuatazo:

[i] Utekelezaji wa Miongozo ya Hiari juu ya Utawala wa Kuwajibika wa Umiliki wa Ardhi, Uvuvi, na Misitu (VGGT);

[ii] Utoaji wa mafunzo ya uhamasishaji ulizingatia ajira salama na nzuri za vijijini na kazi inayofaa kwa umri, kutambua kuwa vijana mara nyingi husaidia katika shughuli za kilimo ndani ya familia zao. Mafunzo pia yatashughulikia GBV na SEAH katika ngazi zote, ikiwa ni pamoja na kaya, vyombo vya kutekeleza (EEs), na wafanyakazi wa mradi;

[iii] Kuhakikisha matumizi salama na salama ya viuatilifu;

[iv] Kuanzisha mifumo ya kutosha na inayothibitishwa ya uthibitishaji wa umri katika michakato ya kuajiri.

Kwa kuongezea, Mpango wa Utekelezaji wa Jinsia umeandaliwa ili kushughulikia kwa ufanisi vizuizi na changamoto zinazowakabili wanawake. Ili kukuza ujumuishaji wa kijamii wa vikundi vya asili, michakato inayoendelea ya mashauriano na njia ya Bure, Kabla, na ya Taarifa (FPIC) itatekelezwa. Ufutiliaji na tathmini shirikishi (M & E) itaendelea katika maisha ya mradi ili kukuza umiliki wa wadau na uwajibikaji wa kijamii. Wawakilishi wa asili watajumuishwa katika miili mbalimbali ya kufanya maamuzi ya mradi, kama vile kamati za mradi wa ndani au wa kikanda.

Utaratibu wa kurekebisha malalamiko ulioanzishwa (GRM) utaambatana na maombi kutoka kwa mashauriano ya jamii na itakuwa nyeti kwa mahitaji ya vikundi vilivyo hatarini, ikiwa ni pamoja na Watu wa Asili, watu wanaoishi na ulemavu (PLWD), wanawake, na vijana, wakati wa kushughulikia masuala yanayohusiana na GBV na SEAH.

Mpango wa kujenga uwezo na mafunzo unaolingana na mahitaji na majukumu ya wadau mbalimbali-ikiwa ni pamoja na mawakala wa ugani, wakulima, mashirika ya ndani, vijana, wazee, wanawake, vikundi vilivytengwa, wafanyakazi wa mradi, EEs, na washirika wa utekelezaji-watatengenezwa ili kufunika mada muhimu katika mzunguko wa mradi. Mada hizi zitajumuisha ulinzi wa mazingira na kijamii (E&S), GRM, kazi nzuri, matumizi ya dawa na usimamizi, mafunzo ya huduma ya kwanza, na ujumuishaji wa kijinsia, kati ya wengine.

Mradi huo pia utajumuisha ulinzi katika Mpango wake wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii (ESMP) ili kuhakikisha kuwa viongozi wote wa kiufundi na watoa huduma wanazuia mazoea ya kazi ya unyonyaji, ikiwa ni pamoja na ajira ya kulazimishwa au ya watoto, na kulinda haki za watoto. ESMP itatambua hatari za ziada za kijamii pamoja na mikakati ya kupunguza, kufutilia, na kudhibiti athari zilizotambuliwa.

Wakandarasi wanaohusika katika kazi ya kulazimishwa watatakiwa kuzingatia sheria za kitaifa, na kama hatua ya tahadhari, ukaguzi wa uingizaji na ukaguzi wa nasibu utafanyika mara kwa mara ili kuhakikisha kufuata. Wakandarasi watapigwa marufuku kuajiri mtu ye yeyote chini ya umri wa miaka 18. Ufutiliaji utawezeshwa kuititia mfumo wa Kitambulisho cha Taifa ambao wafanyakazi wote wanatakiwa kuwasilisha wakati wa ajira. Mahusiano yote ya ajira yatazingatia kanuni za fursa sawa na matibabu ya haki, kuhakikisha kuwa hakuna ubaguzi kuhusu nyanja yoyote ya ajira.

Mahusiano yote ya ajira yaliyoanzishwa yatazingatia kanuni ya fursa sawa na matibabu ya haki na haitabagua kwa heshima na kipengele chochote cha ajira. ESMP itatoa mwongozo juu ya mipangilio sahihi ya mkataba na kuweka masharti ambayo wafanyakazi wa mradi wataajiriwa au kushiriki na kusimamiwa kwa mujibu wa sheria ya kitaifa na kufuata masharti na masharti ya kazi husika yaliyoonyeshwa Mfumo wa FAO wa ESMF [kama inavyotumika].

Mikataba yote na wafanyakazi wa mradi, kutekeleza mpenzi, kutekeleza vyombo na watoa huduma itajumuisha masharti ambayo: [i] inakataza kitendo chochote cha unyanyasaji wa kijinsia, unyonyaji na unyanyasaji; [ii] kuanzisha wajibu wa kuripoti mara moja kwa ofisi ya FAO-Kenya, Serikali au mradi matukio yoyote ya rushwa, udanganyifu, unyanyasaji wa kijinsia na unyonyaji, ajira ya watoto na tabia

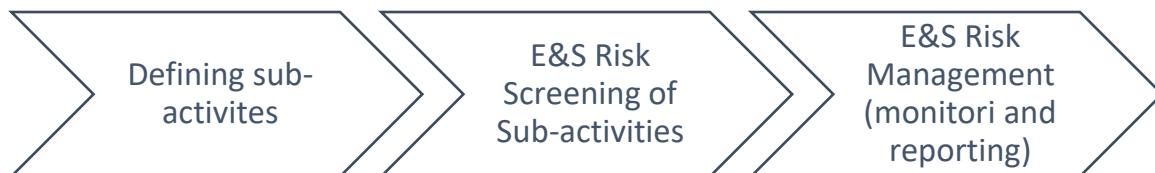
yoyote isiyo ya maadili ya wafanyakazi na washirika wa mradi huo; [iii] kutoa kusitishwa mara moja kwa mkataba kwa misingi ya vitendo vilivyothibitishwa vya unyanyasaji wa kijinsia, unyonyaji au unyanyasaji kuhusiana na shughuli au operesheni inayofadhiliwa au kusimamiwa chini ya mradi; [iv] kuzuia matumizi ya ajira kwa watoto katika mradi; [v] kuanzisha na kutekeleza utaratibu wa malalamiko; na [vi] kupendekeza kuingizwa kwa watu wenye ulemavu katika shughuli za mradi na iwezekanavyo, upendeleo unapaswa kutolewa kwa wanawake kwa ajira yoyote; vii] kuhakikisha wafanyakazi wanafundishwa katika afya na usalama kazini, na kwamba wanapewa vifaa vya kujikinga vya kibinafsi vinavyofaa kwa majukumu yao. Kuhakikisha ununuzi na PMU, kaunti na wakandarasi ni sawa na FAO Mazingira na Jamii Safeguards na ESMF na ESMPs mradi.

6. Kanuni na Taratibu za Kupunguza Athari za Utekelezaji

Mfumo huu wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii (ESMF), pamoja na Mpango wa Utekelezaji wa Jinsia (GAP) na miongozo na viwango vingine viliviyotajwa katika hati hii, haukusudiwi tu kwa madhumuni ya kufuata. Badala yake, imeundwa kutekelezwa kwa ufanisi katika mzunguko wa maisha ya mradi, hasa na wafanyakazi wa FAO na Kitengo cha Usimamizi wa Mradi (PMU). Kwa kuongezea, kutekeleza vyombo na washirika wa kutekeleza watahitajika kuzingatia na kuzingatia hatua za kupunguza zilizoainishwa katika hati hizi.

Vivyo hivyo, Mfumo wa Marekebisho ya Grievance ya mradi (GRM) ulioelezwa ndani ya hati hii haipaswi kuchukuliwa kama njia ya mwisho. Badala yake, inapaswa kutarajia kikamilifu masuala yanayoweza kutokea na kuanzisha mikakati ya kuzuia na vitendo ili kuongeza utendaji wa mazingira na kijamii wa mradi (E&S). Ili kuhakikisha kuwa masuala ya mazingira na kijamii yanashughulikiwa vizuri kwa mujibu wa Sera za FAO na GCF, shughuli zote za mradi lazima zipitie uchunguzi, tathmini, ukaguzi, na mchakato wa kibali kabla ya utekelezaji.

Sura hii inaelezea taratibu zilizowekwa ili kuhakikisha kuwa masuala ya mazingira na kijamii yanasmamiwa kwa ufanisi kuitia mipangilio ya taasisi inayohusishwa na utambulisho, maandalizi, idhini, na utekelezaji wa shughuli ndogo. Mchakato wa kina wa ulinzi wa mazingira na kijamii una njia ya hatua tatu:

6.1 Hatua ya 1: Kufafanua Shughuli Ndogo

Mradi huo umeundwa kutoa faida zaidi za mazingira kuliko athari mbaya. Wakati athari mbaya za mazingira zinatarajiwa kuwa ndogo na maalum kwa tovuti, ni muhimu kutambua kuwa athari hizi zinaweza kujilimbikiza katika athari kubwa zaidi ikiwa hazijatambuliwa mapema katika mzunguko wa kupanga na ikiwa hatua zinazofaa za kupunguza hazijumuishwa katika upangaji wa mradi, utekelezaji, na ufuatiliaji.

Maeneo ya kuingilia kati kwa mradi yataamuliwa wakati wa mwaka wa kwanza na yataambatana na Mkakati wa Usimamizi wa Mazingira ultiengenezwa chini ya Sehemu ya 2. Kwa kuzingatia kuwa shughuli zinazofanywa katika kila tovuti zitakuwa sawa katika asili, saizi, na kiwango, inashauriwa kuwa hatari na athari zinazoweza kuchunguzwa katika kiwango cha shughuli ndogo. Wakati wa awamu ya kuanzishwa

katika Mwaka wa 1, shughuli ndogo maalum zitatambuliwa kulingana na matokeo ya masomo mbalimbali ya msingi na tafiti zilizofanywa kama sehemu ya Vipengele 1 na 3. Kwa kila shughuli ndogo, tovuti za kutekeleza zitateuliwa, pamoja na maelezo kuhusu shughuli, kujenga uwezo / mafunzo, na ushiriki wa wadau unaolengwa kwa kila eneo maalum.

6.2 Hatua ya 2: Uchunguzi wa Hatari ya Mazingira na Jamii ya Shughuli Ndogo

Mchakato wa uchunguzi wa mazingira na kijamii wa FAO unatathmini ikiwa shughuli ndogo inahitaji Mpango wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii (ESMP). Sababu muhimu katika tathmini hii ni pamoja na asili, ukubwa, kubadilika, na eneo la athari zinazoweza kutokea. Hukumu ya wataalam wa Mtaalamu wa Usalama wa PMU, pamoja na Kitengo cha FAO ESM kwa udhibiti wa ubora wa mwisho, itakuwa na jukumu muhimu katika kuamua ikiwa ESMP inahitajika. Kiolezo cha uchunguzi wa FAO kilichotolewa katika Kiambatisho cha 6 kitatumika kama mwongozo wa mchakato huu. Shughuli zilizoorodheshwa katika Kiambatisho 1 zitatengwa kutoka kwa mradi.

Ikiwa shughuli ndogo inahitaji ESMP, pendekezo lazima liwe na seti kamili ya hatua za kupunguza, pamoja na ufuutiliaji na mipangilio ya taasisi ili kudhibiti kwa ufanisi athari zozote za mazingira na kijamii wakati wa awamu ya utekelezaji.

FAO inafanya uchunguzi wa mazingira na kijamii kulingana na orodha yake ya Uchunguzi wa Mazingira na Jamii. Mara tu tovuti za utekelezaji na wanufaika zinatambuliwa, orodha ya uchunguzi imekamilika na kusainiwa na mtaalamu wa ulinzi katika PMU. Matokeo ya uchunguzi huu yanajumuishwa na mtaalamu wa ulinzi na kuwasilishwa kwa Kitengo cha ESM katika Makao Makuu ya FAO kwa ukaguzi na idhini. Uchunguzi wa shughuli ndogo unahusisha:

- Kuthibitisha kwamba shughuli zilizopendekezwa zinazingatia mahitaji ya kisheria na udhibiti wa mradi.
- Kutathmini kiwango cha tathmini ya mazingira inayohitajika kulingana na athari zinazotarajiwa na kutathmini hatari inayohusiana na SEAH.

Orodha ya uchunguzi wa mazingira na kijamii (iliyojumuishwa katika Kiambatisho cha 6) itatoa matokeo yafuatayo: [i] uamuzi wa kitengo kwa tathmini zaidi; na [ii] utambuzi wa chombo sahihi cha tathmini ya mazingira kinachotumika.

Nyaraka za ziada za ulinzi, zilizoandaliwa na mtaalamu wa ulinzi wa mazingira na kijamii katika PMU baada ya mradi kuanza, zitakamilishwa kabla ya utekelezaji wa shughuli na kupelekwa kwa Kitengo cha ESM katika Makao Makuu ya FAO kwa idhini.

Nyaraka hizi zitajumuisha habari zifuatazo kwa kila shughuli ndogo:

- a. Maelezo ya shughuli zinazopaswa kufanywa katika maeneo yote.
- b. Maelezo ya kila tovuti ya utekelezaji, ikiwa ni pamoja na:i. Muktadha wa kijiografia na sifa maalum zinazohusiana na shughulii. Wanufaika na wadauiii. Ramani ya tovuti
- c. Muhtasari wa mchakato wa ushiriki wa wadau uliofanywa wakati wa awamu ya kuanzishwa, pamoja na mpango wa ushiriki wa wadau kutekelezwa wakati wa utekelezaji.
- d. Kuvunjika kwa taratibu za malalamiko na taratibu za kutoa taarifa maalum kwa kila tovuti.
- e. Matokeo yaliyojumuishwa ya orodha za uchunguzi wa mazingira na kijamii kwa kila shughuli ndogo, iliyosainiwa na Mtaalam wa Usalama katika Kitengo cha Usimamizi.
- f. Ambapo inafaa, Mipango ya Usimamizi wa Mazingira na Jamii inayoelezea hatua za kupunguza, viashiria, majukumu, na ratiba. ESMP itaingizwa katika mpango wa ufuutiliaji ili kuhakikisha

ripoti ya mara kwa mara juu ya utendaji wa ulinzi, pamoja na ufuatiliaji wa ushiriki wa wadau unaoendelea kwa kila tovuti.

6.3 Hatua ya 3: Usimamizi wa Hatari ya Mazingira na Jamii [Ufuatiliaji na Ripoti]

Shughuli ndogo zilizoainishwa kama hatari ya kati kulingana na hatari za mazingira na kijamii zilizotambuliwa wakati wa mchakato wa uchunguzi zitahitajika kuendeleza Mipango ya Usimamizi wa Mazingira na Jamii (ESMPs). Mipango hii lazima ionyeshe vitendo vya kupunguza, viashiria vinavyolingana, na muda wa kukamilisha vitendo hivi. Ni muhimu kutambua kwamba mradi hautafadhili shughuli za hatari kubwa au shughuli ndogo (rejea orodha isiyo ya kustahili katika Kiambatisho 1).

Mbali na kuzingatia asili, ukubwa, kubadilika, na eneo la athari, hukumu ya wataalam pia itakuwa na jukumu muhimu katika kuamua ikiwa ESMP ni muhimu kwa shughuli ndogo ndogo.

ESMP inapaswa kujumuisha:

- **Hatua za kupunguza:** ESMP inapaswa kutoa maelezo ya kina ya kila kipimo cha kupunguza kulingana na athari za mazingira na kijamii zilizotambuliwa katika orodha ya ukaguzi. Hii ni pamoja na vipimo vya kiufundi, maelezo ya kubuni, maelezo ya vifaa, na taratibu zinazofaa za uendeshaji. Zaidi ya hayo, mpango unapaswa kushughulikia hatua za kupunguza na kufuatilia unyanyasaji wa kijinsia, unyanyasaji, na unyanyasaji (SEAH).
- **Ufuatiliaji:** Ufuatiliaji wa masuala ya mazingira na kijamii wakati wa utekelezaji wa shughuli ndogo ni muhimu kwa kutathmini ufanisi wa hatua za kupunguza. Hasa, sehemu ya ufuatiliaji wa ESMP inaelezea:
 - Maelezo ya kina ya hatua za ufuatiliaji, ikiwa ni pamoja na vigezo maalum vya kupimwa, mbinu zilizotumika, maeneo ya sampuli, mzunguko wa kipimo, mipaka ya kugundua (ikiwa inafaa), na ufanuzi wa vizingiti ambavyo vitaonyesha wakati vitendo vya kurekebisha vinahitajika.
 - Taratibu za ufuatiliaji na utoaji wa taarifa iliyoundwa kuwezesha kugundua mapema kwa hali ambazo zinahitaji hatua maalum za kupunguza na kutoa habari juu ya maendeleo na ufanisi wa hatua hizi, kama vile kuitia ukaguzi wa kila mwaka na tafiti ili kutathmini ufanisi wa jumla wa ESMP hii.
- **Mipangilio ya Taasisi:** ESMP inapaswa kujumuisha maelezo ya kina ya mipangilio ya taasisi, ikibainisha ni nani anayehusika na kutekeleza hatua za kupunguza na ufuatiliaji. Hii inajumuisha majukumu ya operesheni, usimamizi, utekelezaji, ufuatiliaji wa utekelezaji, vitendo vya kurekebisha, ufadhilli, ripoti, na mafunzo ya wafanyakazi. Aidha, ESMP inapaswa kutoa makadirio ya gharama kwa hatua na shughuli zilizopendekezwa ili kuhakikisha kuwa fedha zinazohitajika zimetengwa. Hatua zilizopendekezwa za kupunguza na ufuatiliaji lazima ziundwe kwa kushauriana na vikundi vyote vilivyoathiriwa kuingiza wasiwasi na mitazamo yao katika muundo wa ESMP.

ESMP pia itajumuisha, wakati inafaa, mipango ya ziada ya usimamizi maalum (kwa mfano, Mpango wa Watu wa Asili). Mahitaji ya kipekee na hali ya wanawake na wanaume, hasa wale kutoka makundi yaliyotengwa, yaliyo hatarini, na wasiojiweza, yatashughulikwa katika ESMP.

Mara baada ya kuandikwa, ESMP itafunuliwa kwa kiwango cha chini cha siku 30 kabla ya kuitishwa rasmi, mtandaoni na katika maeneo ya ndani ambayo ni rahisi kwa watu walioathirika katika eneo la mradi. Ufichuaji huu utazingatia itifaki zilizoainishwa katika Sura ya 5, ikimaanisha ESMP itapatikana kwenye tovuti ya FAO na kwa nakala halisi kwa Kiingereza.

Baada ya ESMPs kupitishwa na Kitengo cha ESM katika Makao Makuu ya FAO, mtaalamu wa ulinzi kutoka PMU atahakikisha kuwa ESMPs zinajumuishwa katika mpango wa ufuutiliaji na kuriptiwa, pamoja na juhudii za ushiriki wa wadau.

Wafanyakazi wa shamba watakuwa na jukumu la kufuutilia maendeleo kama ilivyoainishwa katika mpango wa ufuutiliaji na kwa kutambua hatari yoyote inayoweza kutokea wakati wa awamu ya utekelezaji. Taarifa hii itakusanywa katika ripoti za maendeleo, ambazo zitajumuisha sehemu ya kujitolea juu ya usimamizi wa hatari ya mazingira na kijamii.

Mtaalamu wa ulinzi wa mazingira na kijamii katika PMU atapokea habari kutoka kwa ripoti hizi za maendeleo, kukusanya pamoja na maelezo yanayohusiana na malalamiko, na kuandaa ripoti ya nusu mwaka juu ya Utendaji wa Usalama wa Mazingira na Jamii kwa kuidhinishwa na Kitengo cha ESM katika FAO.

7. Mipango ya Utekelezaji

Utekelezaji wa ulinzi wa mazingira na kijamii umewekwa katika mfumo wa jumla wa usimamizi wa mradi. FAO itatumika kama Taasisi ya Kuidhinishwa (AE) kwa mradi huu, ikichukua jukumu la usimamizi kamili wa mradi, ambayo ni pamoja na: [i] nyanja zote za tathmini ya mradi; [ii] usimamizi na usimamizi wa kiutawala, kifedha na kiufundi wakati wote wa utekelezaji wa mradi; [iii] kuhakikisha usimamizi mzuri wa fedha ili kutoa matokeo na kufikia malengo; [iv] kudumisha ubora wa ufuutiliaji wa mradi na wakati na usahihi wa kuripoti kwa GCF; na [v] kufungwa kwa mradi na tathmini. FAO itatekeleza majukumu haya kwa mujibu wa masharti ya kina yaliyotajwa katika Mkataba wa Mwalimu wa Kuidhinishwa (AMA) kati ya FAO na GCF. Jukumu la FAO kama AE litahusisha ofisi na vitengo husika ilivyo katika Makao Makuu ya FAO huko Roma, Italia, pamoja na Ofisi ya Mkoa wa Afrika Mashariki huko Addis Ababa, Ethiopia, na Ofisi ya Nchi ya FAO-Kenya, kwa msaada kutoka kwa mgawanyiko wa kiufundi wa ziada katika Makao Makuu ya FAO kama inahitajika.

Ili kuwezesha kazi hizi za AE, FAO itaanzisha Kikosi Kazi cha Mradi (PTF) ambacho kinajumuisha wafanyakazi husika kutoka ofisi ya nchi ya FAO nchini Kenya, Ofisi ya Mkoa wa FAO kwa Afrika, na Makao Makuu ya FAO. Wanachama wa PTF watafanya kazi muhimu za usimamizi na usimamizi, ambazo zinajumuisha: kufanya usimamizi na kurudi nyuma kwa kipindi chote cha utekelezaji; Kupitia taarifa za maendeleo ya mara kwa mara na taarifa za kifedha zilizoandaliwa na Taasisi za Utekelezaji; na kuagiza ukaguzi wa kawaida wa doa na ukaguzi. PTF itafanya kazi kwa kujitegemea kutoka kwa kazi za Vyombo vya Utekelezaji pia vinavyofanywa na FAO (habari zaidi hapa chini). Kwa mujibu wa sera ya GCF juu ya ada iliyopitishwa kupitia Uamuzi wa Bodi ya GCF B.19/09, ubaguzi huu wa majukumu ndani ya FAO utahakikisha utendaji mzuri wa kazi za Taasisi zilizoidhinishwa zilizoainishwa katika Kanuni za Jumla za GCF na orodha ya dalili ya gharama zinazostahiki zilizofunikwa chini ya ada ya GCF na usimamizi wa mradi.

Kamati ya Uendeshaji wa Mradi (PSC)

Kamati ya Uendeshaji wa Mradi (PSC) itaanzishwa ili kutoa mwongozo wa kimkakati kwa mradi huo. PSC itakuwa na jukumu la: [i] kutoa mwongozo wa jumla na mwelekeo kwa mradi, kuhakikisha kufuata vikwazo maalum; [ii] kushughulikia masuala ya mradi yaliyoibuliwa na mratibu wa mradi wa kitaifa; [iii] kufuutilia hatari za mradi na ufanisi wa hatua za kupunguza, kutoa mwongozo juu ya hatari mpya za mradi, na kukubaliana juu ya hatua za kukabiliana na uwezekano na hatua za usimamizi; [iv] Kupitia maendeleo ya mradi na kutoa maelekezo na mapendekezo ili kuhakikisha kukamilika kwa kuridhisha kwa utoaji

uliokubaliwa; [v] Kupitia na kuidhinisha mpango kazi wa mwaka na kutoa mwongozo wa kimkakati kwa utekelezaji wake; [vi] kutathmini ripoti ya utekelezaji wa mradi wa kila mwaka, ikiwa ni pamoja na ripoti ya ukadiriaji wa ubora; [vii] kutoa mapendekezo ya mipango ya kazi inayofuata ili kujenga juu ya mafanikio na kushughulikia mapungufu yoyote; na [viii] kutoa mwelekeo wa ad hoc na ushauri kwa hali za kipekee wakati uvumilivu wa mratibu wa mradi unazidi.

Utekelezaji wa Mashirika (EEs)

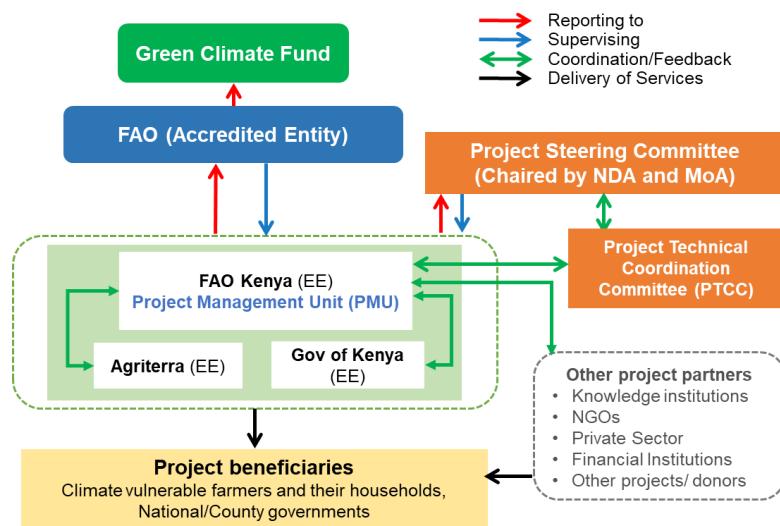
Kwa ujumla, FAO Kenya itakuwa na jukumu la kutimiza majukumu ya Taasisi ya Utekelezaji kwa kushirikiana na EE zingine maalum, ikiwa ni pamoja na: [i] Jamhuri ya Kenya kupitia Wizara ya Hazina ya Kitaifa na Mipango ya Uchumi (Hazina ya Taifa); na [ii] Agriterra. EE zote zitawajibika kwa kutoa shughuli za mradi katika kila sehemu na zitahudumia walengwa husika-iwe ni mtu binafsi, mtaalamu, au taasisi-inayohusishwa na vitendo hivi. Katika ngazi ya mitaa, shughuli za mradi zitaratibiwa na ofisi za kaunti.

Kitengo cha Usimamizi wa Miradi (PMU)

Kitengo cha Usimamizi wa Miradi (PMU) kitaanzishwa, kikihusisha wawakilishi kutoka Mamlaka ya Kitaifa ya Kenya (NDA), wadau husika wa serikali, Ofisi ya FAO Kenya, na Agriterra. PMU itaongozwa na Mratibu wa Mradi wa muda wote anayehusika na utoaji wa mradi wa jumla na uratibu na wadau wote. PMU itasaidia utekelezaji wa shughuli za kila siku kwa kushirikiana na maafisa kutoka serikali za kitaifa na za kaunti, pamoja na wadau wengine.

Wafanyakazi wa PMU watakuwa na wafanyakazi wa kiufundi na utawala, ikiwa ni pamoja na Afisa wa Ununuzi, Afisa wa Fedha, na Mtaalam wa M&E, kati ya wengine. Kwa upande wa bidii ya mazingira na kijamii, PMU pia itajumuisha Mtaalam wa Usalama wa Kiongozi, Mtaalamu wa Jinsia na Ushirikishwaji wa Jamii, na msaada kutoka kwa Mtaalam wa Asili na Mtaalam wa Umiliki wa Ardhi. Zaidi ya hayo, rasilimali zitatengwa kuajiri wataalamu wa ziada wa mazingira na kijamii kusaidia shughuli za mradi, kama vile kusaidia waamuzi wa kifedha na wafanyakazi wa mradi katika kuandaa ESMPs wakati inahitajika.

Kielelezo 3 Mipango ya utekelezaji wa mradi

Chanzo: Ufafanuzi wa waandishi wenywewe

Mtaalamu wa Usalama wa Kiongozi (wakati wote) ataajiriwa ili kuhakikisha kufuata Mfumo wa Usimamizi wa Mazingira na Jamii (ESMF), kusimamia utekelezaji wake, na kuwezesha kuripoti mara kwa mara katika shughuli zote za mradi, kwa kuzingatia GCF na ulinzi wa mazingira na kijamii wa FAO. Mtaalamu huyu atakuwa na jukumu la kuongoza wafanyakazi wa shamba katika kufanya tathmini kwa shughuli ndogo kabla ya utekelezaji na kwa kupunguza shughuli zozote za hatari ya kati kuitia maendeleo ya ESMPs kulingana na tathmini hizo. Njia hii inayolengwa inawezesha vitendo viliviyolengwa kwa kila eneo la mradi na shughuli ndogo maalum, badala ya kutumia mafunzo sawa na hatua za kupunguza katika wilaya zote bila ubaguzi. Mahitaji maalum yatajitekeza tu mara tu vijiji au jamii fulani zitachaguliwa wakati wa awamu ya utekelezaji. Mwongozo wa uchunguzi na maendeleo ya ESMP umejumuishwa katika ESMF. Mtaalamu wa Usalama wa Kiongozi pia atasimamia ufuatiliaji na tathmini (M & E) na kuripoti mambo yanayohusiana na ulinzi wa mazingira na kijamii kwa kushirikiana na timu za mradi wa M &E na maarifa. Zaidi ya hayo, Mtaalam wa Usalama wa Kiongozi atashiriki katika Mfumo wa Kushughulikia Grievance (GRM), kama ilivyoelezwa katika Sehemu ya 5 ya ESMF.

Ili kuhakikisha kuwa wafanyakazi wa mradi wana uwezo wa kusimamia kwa ufanisi hatari za mazingira na kijamii katika kipindi chote cha utekelezaji, mradi utajumuisha: [i] kuingiza mahitaji yanayohusiana na ulinzi katika Masharti ya Marejeo kwa waajiri wa mradi husika; na [ii] kuimarisha kikamilifu uwezo wa watu hawa juu ya kuajiri kwao. Kujenga uwezo uliopangwa, kama ilivyoainishwa katika Kiambatisho cha 9: ESMF Timeline na Bajeti, ni pamoja na: [i] mafunzo ya awali juu ya ulinzi wa mazingira na kijamii kwa wafanyakazi wote wa mradi; na [ii] mafunzo ya kila mwaka ya kuburudisha kwa wafanyakazi wote wa mradi na washirika wa utekelezaji.

Mashirika yote ya Utekelezaji (EEs) na Washirika wa Utekelezaji watapewa mafunzo ya kujenga uwezo juu ya ulinzi wa mazingira na kijamii wa FAO, ambayo inashughulikia masuala kama SEAH, GRM, na wengine, na itateua mtu wa mawasiliano kwa masuala ya mazingira na kijamii. EEs itahakikisha kuwa wakandarasi na wakandarasi wadogo wanajua hatua za kupunguza mazingira na kijamii za mradi na kuzingatia ESMF, ESMPs, na mipango inayohusiana.

Muhtasari wa Mipango ya Taasisi inayohusiana na Usalama wa Mazingira na Jamii

Utekelezaji wa mradi wa ESMF na ESMP utasimamiwa na Mtaalamu wa Usalama wa Taifa wa mradi, ambaye ataajiriwa ndani ya Ofisi ya Usimamizi wa Mradi (PMO). Mtaalamu huyu atashirikiana kwa karibu na wataalamu wa ulinzi wa kitaifa na kimataifa walioajiriwa na PMU. Kwa pamoja, wataalamu hawa watafanya kazi na Utekelezaji wa Taasisi, wafanyakazi wa serikali, mashirika ya wakulima, na wakulima wadogo ili kuhakikisha kufuata kanuni za kitaifa na kimataifa za mazingira na kijamii, pamoja na kuzingatia hatua za kupunguza zilizowekwa katika ESMF na nyaraka zinazohusiana. Sasisho za mara kwa mara na ripoti juu ya ulinzi zitawasilishwa kwenye mikutano ya Kamati ya Uendeshaji wa Mradi (PSC) na Mtaalamu wa Ulinzi wa Taifa na washirika wa utekelezaji.

Uzingatiaji wa ziada wa utekelezaji wa mradi na ufuatiliaji wa ulinzi wa mazingira na kijamii

- **Sehemu ya 1 na 2:** PMU, kuitia wafanyakazi wake wa kiufundi (Wataalamu wa E&S), inawajibika kutekeleza ESMF na mipango inayohusiana (kwa mfano, ESMPs, GAPs). Mtaalam wa M&E atafuatilia na kutoa ripoti juu ya utekelezaji wa hatua za kupunguza zilizoanzishwa katika mipango ya mazingira na kijamii / muundo.
- **Sehemu ya 3:** FAO na Agriterra wana jukumu la kuhakikisha utekelezaji wa hatua za kupunguza zilizoanzishwa katika ESMF na mipango inayohusiana (kwa mfano, ESMPs, IPPFs, IPMs, GAPs). Shughuli zitachunguzwa kulingana na taratibu zilizoainishwa katika Sura ya 8 ya ESMF, yenye jina la "Kanuni na Taratibu za Kupunguza Athari za Utekelezaji," kwa kutumia Orodha ya Uchunguzi wa Mazingira na Jamii ya FAO. FAO, kuitia PMU na Mtaalam wa M&E, atafuatilia kufuata mipango

ya mazingira na kijamii. Shughuli zote lazima zizingatie Kiambatisho 1 (Orodha ya Kutengwa) na ziendane na Mikakati ya Usimamizi wa Mazingira ya Kaunti iliyoundwa chini ya Sehemu ya 2.

- **Sehemu ya 4:** Vyombo vya Utekelezaji vina jukumu la kutekeleza ulinzi wa mazingira na kijamii wa mradi kama ilivyoainishwa katika ESMF na nyaraka zake zinazohusiana (mipango mingine ya E & S). PMU ina jukumu la kufuatilia na kuripoti juu ya utekelezaji wa hatua za kupunguza E & S (ESMF, ESMPs, GAP, nk) na kutathmini utendaji wa jumla wa mazingira na kijamii wa mradi. Mtaalam wa M&E ataendeleza template iliyosawazishwa kwa ripoti ya kila mwaka ya waamuzi wa Fedha (Fls) kuhusu kila mradi unaofadhiliwa chini ya mpango huo kwa kushirikiana na Fls.

Vijenzi	Utekelezaji wa Taasisi	M&E [MRV]
1. Kuwezesha msaada wa serikali za mitaa kwa ajili ya kukabiliana na kukabiliana na	FAO	
2. Mazingira Endelevu ya Kilimo	FAO & GoK	
3. Maisha ya kudumu	FAO & AGT	FAO & AGT
4. Kuongeza kupitia soko la CRLCSA na fedha	FAO, AGT	

Mipango ya Usimamizi wa Mazingira na Jamii (ESMPs) itatumika kama zana za msingi za ufuatiliaji ili kuhakikisha mradi unazingatia hatua zilizopendekezwa za ulinzi. ESMP itaelezea viashiria muhimu ambavyo vinaweza kuunganishwa katika mfumo wa ufuatiliaji na tathmini ya mradi (M&E) ili kuwezesha usimamizi wa mara kwa mara wa kulinda utekelezaji. FAO itafuatilia ESMP wakati wa ujumbe wake wa usimamizi wa kila mwaka, tathmini ya katikati ya muda, na wakati wa kukamilika kwa mradi. Mamlaka ya Taifa ya Usimamizi wa Mazingira (NEMA), kupitia ofisi zake za kaunti za mkoa, pia itashiriki mara kwa mara katika kufuatilia utekelezaji wa ulinzi huu. Mfumo wa Watu wa Asili na Mpango wa Utekelezaji unaohusishwa utaongoza ushiriki na Watu wa Asili, na viashiria muhimu-kama vile idadi ya Watu wa Asili waliofikiwa-itajumuishwa na kuendelea kusasishwa ndani ya mfumo wa uendeshaji wa M&E wa mradi.

ESMP itajumuisha mpango wa ufuatiliaji wa kawaida maalum kwa mradi huo, kushughulikia hatari kuu za mazingira na kijamii zilizotambuliwa na ESMF hii. Mpango huu utapitiwa na kusasishwa angalau kila baada ya miezi mitatu kutoka tarehe ya utoaji, na Mtaalamu wa E & S na Afisa wa Ufuatiliaji akiongoza mchakato, akisaidiwa na wataalamu wengine wa PMU, ikiwa ni pamoja na mtaalamu wa jinsia na kuingizwa. Maafisa wa PMU kwenye tovuti watawajibika kwa:

- Kufanya ukagazi wa kawaida wa tovuti.
- Kuendeleza orodha maalum ya tovuti ili kuandika yasiyo ya kufanana na ESMP hii au ESMF husika.
- Kuwasiliana na matokeo ya ukagazi na / au upimaji wa ubora wa maji, kuhakikisha kuwa kushindwa kwa udhibiti wowote kunarekebishwa mara moja na kwamba hatua zinatekelezwa ili kuzuia kurudia.
- Kuratibu na kuripoti matokeo ya ufuatiliaji na matukio kama ilivyoelezwa katika ESMP.
- Kuarifu PMU mara moja katika tukio la matukio yoyote ya watuhumiwa wa uharibifu wa nyenzo au madhara makubwa ya mazingira, au ikiwa viwango vya kelele vinazidi vizingiti vilivyoamuliwa.

Mradi huo utasimamiwa kwa pamoja na Serikali ya Kenya (GoK), kupitia ofisi za kaunti, na FAO. Vikao vya usimamizi wa kila mwaka vitafuatiwa na ufuatiliaji mfupi na ujumbe wa msaada wa utekelezaji miezi sita baadaye, ilioandaliwa kila mwaka kwa muda wa mradi. Zaidi ya kufuatilia utekelezaji na kuripoti juu ya

utendaji wa mradi na matokeo, ujumbe huu wa usimamizi pia utatumika kama fursa za kutathmini mafanikio, kukamata masomo yaliyojifunza, na kutambua njia za kuongeza utekelezaji na athari.